Renwallilda lahjoi-
tettu C. H. Appelle. 1816.

P. 1532

Uudempia Uloswalituita

Katuja,

Nuorten peränajatuxen teroituxexi, ja yhteiseſä elämäſä

Opixi, Waroituxexi ja Neuwoxi,

Ajan huwituxexi ja kuluxi, mutta myös hywäin tapain ja kauniſten awuin harjoittamiſexi

Kootut, ja Suomexi tulkitut
Wuonna 1783.

Chriſtfrid Gananderilda.
Philoſ. Mag:ta.

Duplex Libelli dos eſt, quod riſum movet, & quod prudenti vitam conſilio monet.

Phædrus.

Floriferis ut apes in ſaltibus omnia libent.

Lucret.

Non dubito fore plerosque, Attice, qui hoc genus ſcripturæ leve, & non ſatis Dignum - - - judicent.

Nepos.

Cur in Theatrum Cato ſevere veniſti.

Martialis.

WASAS, 1784.
Prändätty Georg Wilhelm Londicerildt.

Kaikawalle, perään ajattelewalle ja Wijsaalle Lukialle!

Tämän kaltaiset Sadut, kuin täsä ulosannetaan, ei mahda ketään pahendaa. Ne owat ainoastansa wijsasten wertauxet, joisa kielettömätkin tulewat opettajixi ja tötuutta puhumaan.

Ne owat wanhasta olleet tawalliset, ja owat melkeittäin, saman laatuiset, kuin se wertaus, jonga Jothami, Duomarein kirj. 9 Lug. v. 8 / 16. sanoi Sichemin päämiehille:

Puut menit kerran yxi mieliseſti woitelemaan heillens Kuningasta, ja sanoit Oljy-puulle: ole meidän Kuningaamme. Mutta Oljy-puu wastais heitä: pitääkö minun luopuman lihawuudestani, jota Jumalat ja ihmiset minusa kunniottawat: ja menemään ja korottaman itseni puiden ylitse.

Nijn sanoit puut Fiikuna-puulle: tule sinä ja ole meidän Kuningaamme: mutta Fiikuna-puu sanoi heille: pitääkö minun luopuman makeudestani ja parhaasta hedelmästäni; ja menemään ja korottaman itseni puiden yutse?

Nijn sanoit puut, Wijna-puulle: tule sinä ja ole meidän Kuningaamme: mutta Wijna-puu sanoi heille: pitääkö minun luopuman wijnastani, joka seká Jumalat että ihmiset (suuret ja pienet) ilahuttaa; ja menemään ja korottaman itseni puiden ylitse?

Nijn sanoit kaikki puut Orjan-tappuralle: tule sinä ja ole meidän Kuningaamme. Ja Orjan-tappura sanoi puille: ongo se tosi, että te tahdotta minua woidella teillenne Kuningaaxi? nijn tulkaat ja lewätkäät minun warjoni alla. Mutta jos ei, nijn lähtekään tuli Orjan-tappura pensaasta, ja polttakoon Cedrin puut Libanonija. . . . .

Mikä hyödytys, silmä määrä ja päälle tarkoitus tämän-kaltaisilla wertaus-saduilla on, sen näyttä Doctor Martinus Lutherus, Esipuheesansa tämmösijn

sijn satuin: josta, tämän suuren ja julki Jumalisen miehen Esipuheesta minä tähän, ne merkillisimmät sanat kirjotan *) Hän sanoo:

Tämä Satujen-kokous, on nijtten kaikkein oppineimbain tykönä maan päällä, erinomattain pakanain seasa, ollut yxi suuresti ylistetty kirja: ja todella sanoin, nijn en minä wielä tänäpäänä tiedä monta kirjaa, kuin hyödytyxen wuoxi sijnä yhteisesä elämäsä, olis parempi ja etuisampi tätä, kuin wijsautta ja ymmärrystä katsellaan enää kuin kehumista ja sanain kerskautta.

Sillä täsä löytään, yxinkertaisten sanain ja tarausten alla, ne lujimmasti perustetut opetuxet ja waroituxet, neuwot, jotka näyttäwät, kuinga yhden pitä kotona talosansa elämän, ja kuinga esiwallan ja alimmaisten pitä käyttämän itsiänsä toinen toistansa kohtaan, taitaaxensa taitawasti ja rauhallisesti elää pahan elkisten ihmisten seasa täsä pahasa ja petollisesa mailmasa. ... Minä sen nijn luulen, että nämät Sadut owat usiammalda taitawalda mieheldä aiwoittain kokoonpandut. ... Se suuri ja tarkka kirjain-tutkia Qwintilianus luule ja on sijtä ajatuxesta, ettei Esoopus, waan joku oppinut ja Grekan kieles hywin tuttu mies nijnkuin Hesiodus, eli joku muu semmoinen, on näitten niekka. ... Nämät nijnkuin wijsaat ja klookit miehet, owat sen yhteisen hyödytyxen tähden tahtoneet saatta kirjan otollisexi kaikenlaisille ihmisille. Sillä me hawaitsemme, että lapset ja nuoret kewiästi ja tärkiästi aistaitsewat lystillisiä satuja, ja nijden kautta huomahtemata saatetaan wijsauteen, ja tarpellisten oppijen makuun.

... Mutta ei ainoastaan lapsihin waan myös

 Ruhti-

*) Tämä Esipuhet löytään sen Satu-kokouxen edellä kuin D. Lutheruxen aikana, Mathesiuxen ja A. Chyträuxen awulla trykista ulosannettijn, jotka wielä usiammas. Schouln- ja lasten-kirjoisa tawataan; joista ei ainoastansa lapset, waan myös ijällisemmät saawat ymmärryxen.

Ruhtinoihin ja Herroin ei tohtuus taita paremmin sijsälle saatettaa, kuin koska kelwottomat pöyhkiöt annetaan se edespanna; sillä sellaisia he suohtewat ja kuulewat; mutta että kuulla totuutta eteensä lasketaa joltakulta wijsaalta ja ymmärtäwäiseltä mieheltä sitä ei he taida eikä enimmitten tahdo sallia: ja, koko mailma wihaa totuutta, kuin se pernaa satuttaa, eli arimpata koskee.

Seurawaisesti owat sentähden senkaltaiset wijsaat miehet ylösajatellehet Satuja, ja antaneet sen yhden luondokappaleen toisensa puhutella; nijnkuin he olisit sanoa tahtoneet: hywin kyllä, koska ei kukaan woi kuulla eikä suahde totuutta ja ilman sitä ei kuitengaan taita olla; nijn me tahdomme kauniista hänen ja pukea häntä lystillisten Satuin ihanaan walo-pukuun: ja kosk ei kengään tahdo kuulla häntä ihmisten suun kautta eteensä pantaa, nijn mahdetaan se kuitengin kuulttaa järiettömäin eläinden ja petojen suusta. Koska nyt sijs luetaan saduisa kuinga se yxi eläin sanoo toiselleen, yxi susi toiselle, totuuden, tapahtuu se usein, että se saduisa nimitetty susi eli karhu nijn eläwästi maalaa ja edeskuwailee sen aikian kaxi jalkasen suden, eli jalopeuran, että se sama tuntee ittensä; jota, kuka ties ei yxikään muu, olisko se Pappi eli maalinen wijsas, ystäwä eli wihollinen, muutoin tohtis eli rohkenis tehdä. Samoin taita myös yxi kettu saduisa, nijn nuhdella ja läxyttää yhlös yhtä kettua ihmisen muodosa, että hän hikoilee ja palawijn tulee . . ja suututtelee; . . sillä ei mitään enemmän maan päällä wihata, kuin totuutta. . . . Totuus pitä sentähden puetettuna, ja ei alasti, ehkä kuinga ihana se olis mailmalle, näkösälle pantaman. Sitä owat wanhat comoedioilla, lustispeleillä leikeillä, ja saduilla tarkottanehet; ja senkaltaisilla opetuxilla ja kuwauxilla enemmän usein parataan, kuin haikeudella, huudolla, uhkauxilla, sadattelemisilla ja kowuudella. Lue sijs näitä Satuja huwiresi ja hywäxesi.

Christfrid Ganander.

1 Satu.

Yhestä Kissasta ja Kukosta.

Kukolle tapahtu kerran se kowa lykky, että hän joutui Kissan kynsijn. Tällä oli tosin hywä halu syödä hänen lihaansa, mutta ei hän tahtonut lahdata häntä ilman edes annettua syytä. Kuuleska, sano hän: mixi sinä, jokaikinen yö teet semmoisen menon ja huudon, ettei yxikään täsä seudusa saa nukkua sinulda? Kukko kaunisteli asiansa ja sanoi: en minä ikään herätä ketään, ennenkuin aika on wäelle ylösnesta työhönsä. Tule, tule, ilman muita estelemisiä, sanoi Kissa: nyt on minun aikani einehteä, ja sinun pitä tietämän, ettei Kissat elä pakinalla, ja sillä samalla käskisti hän hänen, ja lopetti sekä Kukon, että tämän sadun.

Oppi tästä.

Joll' on halu koiraa lyödä, kyllä se aseen löytä. Ei syöwältä ajetta puutu. Wiattomuus ei auta yhtä hillimätöndä wäkiwaltaa wastaan. Kuitengin pysywät kohtuus ja oikeus ja omatunto siinä arwossa, että se suuringin pahuus pyytä peittä itsensä niitten warjon ja peiton alla.

2 Satu.

Yhestä Kaupungin-Rotasta ja yhestä Maan-Rotasta.

Yxi wanha satu sanoo, että yxi Maan-Rotta kuttu tygönsä yhteen maa pitohon, hänen kaupungisa asuwaisen sisarensa; näisä kuttuisa ei mitään säästetty mitä hänen huoneesansa löyty

suingin, niinkuin homehtunetta leipä palasia, koilta raiskatuita juston kuoria, unkalta tulewia jauhoja, härskiä läskiä, ja muuta senkaltaista. Tätä kaikkea, oli se sijwollinen ja hywin ylöskaswatettu Kaupungin Rouwwa hywärywä; kuitengin sanoi hän wihdoin: kuin hän ensin oli monella korskalla sanalla sijhen lupaa anonut: minun rakas wähä siukkusent! miksi sinä tahdot olla niin surkiassa tilassa, koska sinä kuitengin taitaisit paremmin elää? miksi sinä tahdot niin yksinäisessä ja waiwaloisessa elämässä waiwata ja rasittaa itseäs, koskas kuitengin taitaisit murhetoinna nauttia kaikki ne huwituret ja ylönpaldisudet, kuin sun sydämmes ikänäns toiwottais itsellensä, atnoastanja sinä seuraat minua Kaupungin, ja asut siellä?

Tämä oli yksi kiusaus, jota wastaan Maan-Rotta ei woinnut seisoa; he annot itsensä sijs molemmin matkalle, ja paljon kahlaamisen jälkeen ennätit wihdoin puoli yön aikana sinne kuhun he aiwoit.

Kaupungin-Rotta näytti sitten ystäwälleen ruoka huoneet, wara-aitat, köökit ja kellarit ja muut ruoka-paikat, joihin hän oli koonnut waransa: sitten wei hän hänen yhteen eteiseen, jossa he löysit jäänöriä yhestä nykyisin pidetystä illallisesta, jälillä pöydällä.

Kaupungin-Rotta pani matka towerilleen mitä hän parahitten halaisi, sikt kuin he wihdoin teit itsellensä sisar-wuoteen yhteen sammetti-säkyyn.

Se

Se waiwainen Maan-Rotta hämmästyi kokonansa niin outoon hywän elämän yli, ja rupeis jo pitämään itsiänsä korkiasti onnellisna hänen elämä kertansa minutoren tähen, kuin kaikeri onnettomuderi tapahdui, jotta owet kirjuusti awattiin seljällensä, ja yri joukko kiljuwia junkareita heidän huowi huoratinsa kansa, koirain ja potellien kansa sisälle astuit.

Silloin sait ne waiwaiset Rotat kirppuja korwijnsa, hätäymnyit, ja ei tienneet kuinka he wapahtaisit nahkansa; erinomattain se wieras, joka ei itänänsä ennen ollut ollu senkaltaisesa leikisä: kuitengin malttoi hän mielensä sen werran, että hän haki tilaa kontatarensa pois ja lymytä itsensä yhteen loukkoon, josa hän pelwolla ja wapisewaisella sydämellä odotti, siri kuin melsket selsahti, ja hiljaisemmaxi tuli, ja tämä joukko meni pois.

Niin pian kuin jällensä kaikki huoneesa tyweni ja waiti oli, sanoi hän sille toiselle: minun siewä ja sijsti sisareni! jos sinun Kaupunki-etusi owat sijtä luonnosta, kuin nämät, niin tahdon minä kohta mennä takasin minun maa-majaani ja syödä minun homehtunutta juustoani; sillä minä tahon paljon tärkeimmin ilman pelwota ja hengenwaaraa maata minun pijlosani, ja kalwoa yhtä kowaa leiwän kuorta, kuin alinomaisen murheen ja ylinaikusen lewottomuuden alla, olla koko mailman Drottningi.

Oppi.

Täsä näytetään, mikä eroitus on Howi- ja hiljaisen maan elämän waiheella; ja, sen jälkimmäisen hu-

wituret, wiattomuus ja wakuus rinnan pannaan sen edelliſen tawattomuuden, lewottomuuden ja waarallisuuden kanſa.

3 Satu.

Yheſtä Aaſiſta ja Suudeſtä.

Yri Aaſi oli kerran ſaanut yhden orjan tappuraiſen okaan jalkaanſa, ja koſka ei hän tainnut ſaada parempata Palperia eli Fältſkäriä, niin hän pyyſi yhtä sutta ſirri, että hän hampaillanſa wetäis ſen ulos. Niin pian kuin ſe tapahtu, ja Aaſi pääſi okaaſta, niin hän ſillä terweellä jalalla potkais niin Fältſkäriään waiwaſtaan korwalle, että hän wiemiſtynnä kaatu kumoon, ja ſillä ſamalla juori hän itte pois.

4 Satu.

Yheſtä Sewoſeſta ja Jalopeuraſta.

Yri wanha nälkäinen Jalopeura olis mielellänſä tahtonut syödä yhden hywän palan Sewoſen lihaa, jonga hän horaſi; mutta hän pelkäis, että ſe nuori ja jalo Sewonen jaloillanſa wapauttaa ittenſä, hän ajatteli ſijs konſtilla ja wiekkaudella ſaada ſaaliſta ja niin palkita jalkainſa hitautta. Hän puki ſentähden päällenſä ſenkaltaiſet waatteet, kuin Doktoreilla eli Lääkärella plaa olla; ja antoi itſenſä ulos koko Meſtariri lääkitys konſtija, koſka mailma niin mielellänſä tahtoo ſitä.

Täſä muodoſa antoi nyt Jalopeura ſanan juoſta ympäri, hänen lääkäri konſtiſtaan ja ſywäſtä tiedoſtaan.

Mutta Sewonen hawaitſi kelmiſtykin, ja hä-

nelle joukahti mieleen ſijnä ſiwuja yri juoni, jolla hän aikoi tehdä Jalopeuran yrityxen mitättömäxi. Kuin minä eilen, ſanoi hän, juoxin penſaſten läpi, niin yri orjan tappura piſti minun jalkaani, niin että minä ſijtä nilkutan.

Ei yhtään waaraa, waſtais ſe uuſi Tohtari, ſijhen minä kyllä awun ſaatan; noſta ainoaſtans wähä ylös ſinun jalkas. Jalopeura aſetti itſenſä ſijhen ruumijn kummarruxeen, kuin tämä toimitus waati, tehdärenſä wirkaanſa; mutta ſe potiwa oli wilkkaampi lääkärinſä; ſillä niin pian kuin hän ſai lääkärinſä ſijhen kummarruxeen kuin hän tahtoi, paiſkais hän Jalopeuraa ottaa waſten niin wäkewäſti, että ſe langeis ſeljällenſä maahan.

Sillä tawalla pääſi Hewonen ehijällä nahalla, ennen kuin Jalopeura taiſi aikomuſtaan täyttää.

Oppi molemmiſta edelliſiſtä Saduiſta.

Jolla on paha mieleſä, ſille pahoin käypi. Tämä on yhteen ſopiwainen kohtuulliſuuden ja koſton yhteiſten peruſtus ja ojennus nuorein kanſa; ja wäliſtä ſe on oikein, että petolliſet ſamalla myntillä maxetaan.

5 Satu.

Yheſtä Hewoſeſta ja Aaſiſta.

Muinain, koſta Hewoſet wielä puhuit Greekiſkata ja Latinata, ja Aaſit taiſit aprikoida, niin ſyttyi kerran maan tiellä rijta yhden ylpiän hywin ruokitun Hewoſen wälillä, joka tänwes rawis tuli juoſten tietä myyen, ja yhden Aaſi raukan waiheella, joka hiljaxeen ja niekkalleen

käweli tietä myöden raskan tarakan alla, ja kulki juuri sitä samaa polkua, josta Hewosen piti tulla. Kuingas on asia? sano Hewonen, ekkös näe minun koristetusta satula neuwoistani, kenen minä olen; ja ekkös tiedä, että koska minun Herrani istuu satulassa, niin lepäjä koko maan onnellisuus minun säädellänsä? mene piangin pois tieltä, sinä häpeemätöin kuorman kantaja, muutoin tallaan minä sinun likaan! (rapaan.)

Aasi meni kohta tieen siwuun, mutta kateus saatti hänen salaa näihin ajatuksiin: mitäs en minä antais, jos minä saisin waihetta tämän onnellisen juhdan kanssa? näistä huomioista ei hän päässy wapaaksi, ennenkuin se jongun ajan perästä tapahtui, että hän sai nähdä saman Hewosen wetämässä yhtä sonti kuorma ja raskammassa työssä.

Kuingas nyt on asia, minun ystäwäni, sanoi Aasi? mistä tämä suuri ja kamala muutos on tullut?

Ei mistään muusta, wastais Hewonen, kuin sodan tapauresta: sillä sinun pitä tietämän, että minä olin yhden Upserin Hewonen eli Ratsu, ja että minun Herrani wei minun sota kedolle, jossa minä paljon ammuttiin, haawoitettiin ja tulin riwin omaksi; ja siitä tulee tämä onnetoin waihehdus ja muutos minun elämässäni, kuins nyt näet silmäis edessä.

Oppi.

Tässä Sadusa näytetään meille ylpeyden ja ynseyden hulluus ja kowa lykky - - edespäin niin osotetaan

taan meille, kuinga hirmuiſeſti ne pettäwät itſenſä, jotka hakewat onnelliſuuttanſa ioſaan, jonga he kewiäſti taitawat kadottaa. Wihdoin nijn maalataan meille ſe ſuloinen ja toiwon täyſi wapaus, kuin meillä halwaſa ja alhaiſeſa tilaſa on aldiſna nautittawana.

6 Satu.

Yheſtä Sueſta ja Ketuſta.

Yri Suſi joka rakaſti hywiä päiwiä, oli ſalaa hywin eteenſä kattonut ja koonnut ittellenſä kaunijn ruoka kaſan wanhan päiwän waraxi, ja pyſyi kotwan aikaa peſäſään ulos lijkkumata.

Mutta kerran ſanoi yri Kettu hänelle: kuingas jaxat ja woit elää minun Nepaani, Weikkoſeni! emme me ole muutamaan päiwään nähneet ſinua ulkona jahdiſa?

Mukoma Sairaloiſuus, waſtais ſe toinen on minua kohdannut, joka on waatinut minua kotona pyſymään; ja minulla on ſe uſkallus ſinun tykösi, ettäs rukoilet minun terweydeni edeſtä.

Kettu luuli ſaawanſa hänen poisolleſaan maiſtaarenſa ſuden waroja; mutta kuin hän nyt näki, ettei tämä neuwwo onneſtanut, meni hän kohta närkäſtynynnä pois yhden lammas-paimenen luoxe, ja antoi ſen tietä, miſä hän nyt huomahtemata taiſi tawata ſuden, jos hän niju lyſtäiſi.

Tämä ojenſi itſenſä Ketun tietä antamiſen jälkeen ja tappoi ſuden.

Kettu joka nyt luuli olewanſa liikimäiſen perilliſen, meni kohta ſuden peſään eli luolaan, ja omiſti hänen jälkeen jäänebet waranſa.

Mutta hänen ilonſa ſijtä ſaaduſta ſaaliſtaa ei kauwan

kauwan päälle seisonut; sillä wähä aikaa sen jälkeen, teki paimen Ketun kansa samoin kuin hän oli tehnyt Suden kansa.

Oppi.

Pahan juonisille ja pahan retkisille pettäjille se tapahtuu samoin kuin hauweille; he syöwät toinen toisensä ylös; ja kuin warkaat wälinsä ei yhteen sowi, niin on hyöti nähdä, kuinga se yxi Temanti leikkaa sitä toista, se on, kuin se yxi kälmi toiselta saa palkkansa.

7 Satu.

Wattasta (Mahasta) ja muista ruumijn jäsenistä.

Porwarit Romisa (eli Athenasa) aloit ja nostit kerran yhden kapinan Raadi-Herroja wastaan. He annoit julkisesti tietä, ettei he tahtoneet weroansa eli ulostekojansa maxaa, eikä ottaa waatia itsiänsä sotaan lähtemään, ja sanoit, että se on alimmaisten järkinäistä wapautta wastaan, että wäkinäisesti waatia heitä sihen. Kapina ja uppiniskaisuus tuli, lyhyesti sanoen, niin suureri, että se näkyi mahdottomari sitä hillitä ja pidättää, ennen kuin Mennius Agrippa, seurawaisen sadun juttelemisen kautta sai porwarit ja alimmaiset, täysi järkiseen peräänajatuxeen.

Kädet ja jalat nostit kerran yhden waarallisen ja wahingoittawan kapinan Wattaa, wastaan. He sanoit, ettei he tienneet yhtään syytä, mixi hänen yxin piti rauhasa makaaman ja lihoman wyörystymällä heidän työstänsä. He lanjuit wielä päälliseri, että jos ei Maha (Watta) tahdo yunä heidän kansaan ropottaa ja työtä

tä tehdä, niin ei hekän kauwemmin tahdo askareita toimittaa, ja ylöspitää häntä.

Tämän olewaisen ja päälle seisowaisen riitaisuden alla, annoit he Wattan niinkauwan olla ruata, siri kuin kaikki jäsenet tunsit siitä wamman, riutumisen, puutoxen ja wäsymyxen.

Silloin tunnustit kuitengin kädet ja jalat wihdon heidän wikansa ja wäärin tekemisensä, ja olisiwat jäliistä päin mielellänsä waarin ottaneet heidän welwollisuudestansa; mutta se oli nyt myöhän ja hiljain, ja se pitkällinen paasto ja ruattomuus oli niin turmellut Wattan, ettei se enää woinut ruokaa wastaan ottaa eikä sulattaa ja keittää.

Joka heille johtui täydellisesti opixi, että Wahtan (Mahan) ja jäsenet pitä yhdesä elämän toinen toisensa kansa, ja yhdistyllä woimalla yximieliseisti työtä tekemän, ja kuoleman wihdon toinen toisensa kansa.

Oppi.

Yxi yhteinen Waldakunnan kansa-elando, on niinkuin yxi ruumis, josa hallitsia on pää: jonga tähden jokainen jäsen joka kieltä päälle palwelluxensa, ei ole parempana pidettäwä, kuin yxi pettäjä, joka hänen welwollisuudensa laiminlyömisellä on syy siihen, että muitten onnellisuus wähenee ja perstaupi.

8 Satu.

Yxi Kettu ja sairas Jalopeura.

Yxi wißi Leijona (eli Jalopeura) joka oli olewanansa sairas, hawaihti, että kaikista Mettän Rapeista oli Kettu se ainoa, joka ei ollut nyt häntä, eli tullut häntä kattomahan; jentäh-

den

den antoi hän hänelle kirjalliſesti tietä, kuinga ſairas hän oli, ja kuinga paljon ja ſuureſti hän wanhan tuttawuuden ja yſtäwyyden wuoxi, i-haſtuis hänen läſſäolemiſestanſa.

Kettu antoi jälle takaſin edespantaa hänen nöyrimmän kunnianſa oſottamiſen, tuhannilla koiwotuxilla, että Leijona pian mahtais ſaada entiſen terweydenſä; mutta mitä hänen welwolliſeen ſinne tulemiſeen ſowei, niin rukolli hän, että hänen poisolemiſenſa, armolliſesti, ei pahoin päin ylösotettaiſi; ſillä, ſanoi hän, minä löydän että koko joukko jälkkiä eläimiſtä eli mettän itikoiſta on teidän Majeſtettinnä majaan, mutta ei yhtäkään niiſtä, jotka ſieltä olis paſainnehet.

Oppi.

Täſtä on ſe Latinainen ſananlaſku: Veſtigia me terrent; nam, omnia introrſum, nulla retrorſum. Caute vivas, faciant, aliena pericula cautum. Pahan retkiſten ja petolliſten ihmiſten ulkokullainen yſtäwyys pitää meiltä wiſuſti tutkittaman, ennen kuin me ſiihen luotamme ja uſkallamme.

9 Satu.

Yheſtä Trompeetariſta, joka otettiin fangixi.

Koſka kerran yxi Armeija, eli ſotajoukko joaſa woitettiin, niin tuli kaikkein muitten ſeaſa myös yxi Trompetari fangixi tehdyxi. Kuin nyt wihollinen ſotamiehet hänen ympärins pijritit, ja tahdoit maahan hakata hänen, ſanoi hän: minun Herrani! mixi te tahdotta tappaa ſitä, joka ei jongun minun werta oleko uloswuodattanut? Sinun töytyy ſen pikemmin kuolla, kuin ſi-

nä

nä olet sellainen kelwotoin mies, joka itte ett tohwi tapella, ja kuitengin ylös kehoitat mutta tappelemaan.

Oppi.

Se joka yllyttää ja kehoittaa toisia pahaan, on niin hywin pahoin tekiä, kuin se joka ite tekee pahoa. Se on mies joka minun tappaa, ja ei aset, eli kiwääri, joka on syytöin wälikappale hänen pahaan aikomiseensa.

10 Satu.

Yxi wanha Kärppä ja Rotta.

Yxi wanha Kärppä, joka jo oli melkein uloswäsynyt hiiriä pyytämään, koki petorella ja wiekkaudella sitä toimittamaan, johonga hänellä ei ennä muutoin ollut woimaa. Hän pani ittensä laubo tynnerijn maata, että hiiret olisit tulleet hänen luoxeen, koska ei hän itte enää woinun ajaa heitä takaa. He tulit myös totiseſti joukottain sinne, ja sen usein. Mutta kuin Kärppä luuli, että se nijn aina tapahtuis, nijn yxi wanha hywin kokenut Rotta, joka jo ennen tätä oli wäistänyt ja ulos pääsnyt monesta sadasta eri laudasta, loukkaasta ja killeröstä, koko tämän asian ilmoitti, ja jaatti turhaxi kaiken Kärpän waiwymisen.

Oppi.

Jokka ei ole halua, eikä woimaa kunniallisella tawalla edesauttaa itsiänsä mailmasa, ne noudattawat enimmitten, wilppiä, kawoluutta ja petosta, ja silloin eläwät he yrinkertaiset ja typeräin kululla, melkeittäin kuin lukki eli hämmähäkki kärwäisistä: mutta aika joka kaikki ilmoittaapi, ilmi saattaa myös wihdon heidän koiruudensa ja sen häpiään tuottawat.

11 Satu.

Yhestä Akasta (Ämmästä) ja lihawasta Kanasta.

Yhellä wanhalla Eukolla oli yxi Kana, joka jokapäiwä muni hänelle yhden munan; nyt luuli hän, että Kana jos se saa runsammin ruokaa, taitais munia kaxi munaa päiwäsä: sentähden hän myös koki tätä ja ruokki häntä ylönpaltisesti: mutta Kana tuli sijtä lihawaxi, ja ei enää muninut luonnan.

Oppi.

Jolla jo on paljon ja enemmän tahtoo, se ei usko että hänelle on ikään kyllä, ennen kuin hän saa kaikki, joka kuitengin on mahdotoin. Sentähden pitä meidän laskeman wißit raja määrät meidän haluistemme ja pyyndöjemme eteen, ja tyytymän sijhen tarpeellisen kuin meillä on, ettemme mistais ja käsistämmä kadottais, sitä kuin meillä on.

12 Satu.

Yhestä Lääkäristä ja Sairaasta.

Kuinga te woitta, minun Herrani? sano yxi Tohtari, Sairaalleen? minulla on ollut, wastais, hän ylönpaldinen hikoileminen. Ja so, sano Lääkäri, se on sangen hywä merkki. Jongun ajan perästä tuli Tohtari jällen sinne ja kysyi hänen ruumijnsa tilaa. Ack! walitti se Sairas, nyt juuri tuosa paikas oli minulla wilu ja wäristys. Se on kaikki hywä, ja tosin se paras kuin me ikänänsä saatomme toiwottaa, sanoi Lääkäri; se on merkki yhteen erinomaisesti wäkewään luontoon. Kuin hän kolmannen kerran etsei eli oppei häntä, ylös kertoi hän saman

man kysymyxen; se wuoteen omanen wastais: minä oon yli koko ruumijn pöhöttynyt, nijnkuin minulla olis west tauti. Tämä on se paras tunnusmerkki kaikista, sanoi Tohtari, ja sillä samaa meni hän pois tiehensä. Näpisti oli hän ulos lähtenyt, ennen kuin yxi sen potiwan ystäwistä tuli sinne, ja kysyi samoin, kuingas wolt? nijn hywin, sano se Sairas, että kaikkein hywäin merkkein alla taidan kohta tuos paikas kuolla.

Oppi.

Että kuollo-wuoteella ketään kauniſtella, on se suurin petos.

13 Satu.

Yxi Poika ja hänen Äitinsä.

Yxi Skoulu-Poika toi kerran kotia Äitillensä yhden kirjan, jonga hän oli waraſtanut koulu-kumppaleiltansa. Hän oli pehmiä, että hän olis nuhdellut häntä ſijtä, ja ylöskeholtti nijn hänen pehmeydellään häntä uſiampijn warkaurijn. Koska hän nyt tuli wanhemmaxi tahtoi hän tätä käſityötä kalliimmis aſiois harjoittaa, ſiri kuin hän wihdoin tuli kijnni oteturi, ja piti käryä hywin anſaitun rangaiſturenſa. Hänen Äitinsä ſeurais häntä ſitten ulos hirſipuunlaſille, joſa hän käſkyläiſiltä ſai luwan puhua muutaman ſanan Äitinsä kanſa. Sen päälle hän ſowitti ſuunſa hänen korwaanſa, ja kuin hän oli kuiſkuttelewanſa hänelle jotain korwaan, puraiſi ſen kokonanſa pois.

Tämän ilkiän ja ihmiſen luontoa hirwittäwän työn tähden, kauhiſtui wielä jokainen ſitä enämmin häneen.

Mutta hän sanoi sille liki seisowalle kansalle: minun ystäwäni! te näettä minusa yhden esimerkin sekä synnistä ja sen rangaistuxesta: . . . Mutta tämä minun Äiteni on se, joka on minun tähän saattanut; sillä jos hän olisi kaunijsti witsoilla hosunut minua sijtä kirjasta, jonga minä lapsuudesa warastin, niin en minä olisi miehuudeni ijäsä tarwinnut kuolla hirsipuusa.

Oppi.

Meidän ylöskaswatuxesamme tulemma me, taikka hywin eli pahoin ylöskaswatetuxi, ja waikutuxet sitä, saa sekä koko waltakunnat, että erituiset talon-pidot huomata.

14. Satu.

Yhestä wanhasta Miehestä ja Jalopeurasta.

Kerran joukahti yhdelle jalolle miehelle unesa se ajatus, että hänen ainoa poikansa, joka oli yxi pulska nuori-mies ja arwattawasti suuri jahtieli metsä-mies, tuli yhdeltä Jalopeuralta kuoliaxi rewityxi. Tämä unen hädäyt niinkauwan isän aiwosa, että hän wihdoin antoi raketa pojallensa yhden ihanan kesä-huoneen, warjellaxensa häntä sijnä kaikesta waarasta, ja ei säästänyt waiwaa eikä kulua, että se mahtais tulla juuri otolliseri ja suloiseri asun siaxi hänen pojallensa. Tämä huonet, oli, sanalla sanojen, nuorukaisen fanki-huones, ja isä itte oli hänen wahtimestarinsa. Nyt oli sen seinillä kaikenlaisia kuwia ja maalauxia, ja niitten seasa myös yxi Jalopeuran kuwa.

Koska Nourukainen sai sen nähdä, niin kajahti se hänen päähänsä, mitä hänen Isänsä oli unexu-

nexunut ja kuinga hän nyt, paljaan isän luulon tähden sellaisesta eläimestä, täyty olla sankina; sen yli kauhistui hän ja suttui niin wäkewästi, että hän sijnä kijwaudesaan löi nyrkillään kuwaa.

Mutta, että hän nyrkillään rokais eli tapais yhden teräwän naulan, joka oli seinään lyöty, niin sai hän käteensä sen kaltaisen haawan, että hän joutui yhteen waaralliseen tautijn, josa hän, ei kauwan sen jälkeen ylönandoi hengensä. Niin muodon ei tainnut isän edellä katsomus estää, ettei poika kuollut olis yhteltä Jalopeuralta.

Oppi.

Jhminen taitaa wähän, eli lijan arwon panna unien päälle; sillä muutamia unia on todella, joilla on joku merkitys. Mutta ylipään on kuitengin asia tämä: jota wähemmin me unista lukua pidämme, sen paremmin me teemme: sillä jos tämä tyhmä luulo kerran on yhden houkion päähän sianssa saanut, niin on tauti parantamatoin.

15 Satu.

Yhestä Sännättömästä Ketusta.

Yxi Kettu oli kerran tarttunut loukkaaseen eli rautoin (eli Ketun sankoin) ja oli ilonen, että hän pääsi sielta hengisä, waikka hänen täyty jättää häntänsä merkiksi. Mutta se näyttj kuitengin oudolta ja kummalta ulos, että yhden Ketun piti käymän Sännättömä; sentähden myös itse sen muistutus saatti hänen suuturijn elämässä, erinomattain kuin wahingo oli parantamatoin. Kuitengin, että hän tämän häpiän olis saanut jotensaan peitetyxi, aikoi hän kawaluudella yli puhua ja waatia kaikkia muita Kettu-

ja, että myös antaa poikki-hakata heidän häntänsä; ja sijnä päälle tarkoitures kuhtu hän kokoon koko kettujen-seuruuxen, ja yhesä oppineesa puheesa edes lateli heille, kuinga waiwaloinen, kelwotoin ja häpiällinen asia se olis, että Ketut kantawat pitkiä häntiä.

Nijn pian kuin hänen puheensa oli päätetty, ylösnousi yxi wiekas repo hänen kansa kumppaleistansa ja kuulioistansa, ja rukoili ennen kaikkia saadaxensa tietä, jos se arwoisa pidettäwä jäsen sijtä luwalliseesta ketun-seuruuxesta, joka nyt oli nijn suurella painolla puhunut häntäin kantamiseesta, annoi sellaisen neuwon, nijlle hywäri, joilla hännät olit; eli jos se kukaties tapahtui paljaastaan sijnä aikomuxesa, että nijtten häpiä ja onettomuus jotka olit Sännätä, mahdettaisin sillä lailla peitettää ja kauniistettaa.

Oppi.

Jolla on, tahi luonnosta, eli pahasta onnesta joku wirhi, pyytäis kaikkia kaltaisexeen.

16 Satu.

Yxi Isä ja hänen Poikansa.

Yxi maan mies, joka kunnialliselta työllänsä ja uutteruudellansa auttoi ihtensä hywin läpi mailman, olis suonut mielellänsä, että hänen poikansa olisit sijnä asiasa noudattaneet hänen esimerkkiänsä. Koska hän nyt makais wijimeisellään, sano hän heille: Minun rakkat Lapsent! minä olen welwollinen teille sanomaan ennen kuin minä kuolen, että yxi suuri tawara eli aarnekätkö, makaa kätkettynä minun wijna-tarhas-

sani.

ſani. Sentähden kaiwakat ja hakekaat wiriäſti ſen perään, ſitten kuin minä olen kuollut. Iſä kuoli: ja pojat perit ſen wijna-tarhan: he kaiwoit ſen ylön alaſin, riſtin raſtin, ja mulliſtit murin koko maan, ja ei kuitengaan löynneet rahoja; mutta ſe runſas woitto kuin heillä oli koiſna wuonna, wijna mäeſtä, wakuutti heitä koko Jeſän tarkoituxeſta.

Oppi.

Yxi hywä neuwo on ſe paras Teſtamenti, jonga yxi Iſä jättää lapſilleen, ja on ſe ſen parempi jos ſe ſaatta halun ja kijwauden ſitä täyttää.

17 Satu.

Yxi Kalaſtaja ja hänen Pillinſä.

Yxi Kalamies, joka paremmin ymmärſi pilliä ſoittaa, kuin kalaſtaa, iſtu yhden joen törmälle ja puhu pillijnſä; mutta ſillä ei tullut yrikään kala hänen tygönſä. Sentähen pani hän pois pijppunſa, laſki ulos nuottanſa, ja weti onnelliſen apajan. Kuin hän nyt näki, kuinga kalat nuotaſa hypit, ſanoi hän. Mitkä tyhmät kuhat te oletta, jotk' ei tahtonet tanſia, kuin minä ſoitin ja pelaſin teille; ja nyt te tahdotta tanſiin ruweta.

Oppi.

Kaikki mailmaſa pitä tapahtuman wiſſein ojennus nuorain ja järjeſtyſten jälkeen. Sentähden pyſykään jokahinen wiraſanſa, jonga päälle hän ymmärttää, ja johon hän on kuttuttu, ja älköön ſekaantuko toiſijn aſioihin.

18 Satu.

Yxi Lääkäri ja ſairas kipeillä ſilmillä.

Yxi Tohtari otti päällenſä, että parantaa

yhtä Rouwaa jolla oli kipeät silmät, sillä ehdolla, että jos ei hän taitanut häntä parata, niin ei hän tarwinnut palkkaakaan maxaa. Hän wotteli sitten hänen silmänsä kokonansa yhellä sakealla silmä woiteella; ja kuin hän niin oli umpi sokkona, otti hän, joka kerta, kuin hän poisläxi, jongun hopia-lusikan, maljan, eli jotakuta muuta kotihin myötänsä, hänen huoneestansa. Wihdoin niin Rouwan silmät rupeisit paranemaan, ja jota pareimmaxi kuin hän tuli, ja jota selkeemmästi kuin hän alkoi näkemään, sen wähemmän hän päiwä päiwältä näki eli jälillä hawaitsi huoneessansa. Wiimmein tuli Lääkäri hänen tygönsä ja sanoi: minun Frouwani! minä olen tehnyt, mitä minun tulikin: teidän silmänne owat täydellisesti paratut ja terweet, sentähden myös Frouwa mahta meidän wälipuheemme jälkeen maxaa minulle minun watwani. Ack! minun Herrani! wastais hän: minä olen nyt pahemmin ulos joutunut, kuin minä olin sinä ensimmäisä minutina, kuin minä tulin teidän käsijnne ja teidän holhouxenne alle: sillä ainoa sijhen saakka taisin minä nähdä kultaiset ja hopia astiat, seinä-waatteet, kuwat ja muut kalliit kappaleet minun huoneessani; mutta nyt minä olen sijhen tilaan joutunut, etten minä näe lupt luonnan mitänä.

Oppi.

Harwat toisten hywää etsiwät, waan omaa parhastansa.

19 Satu

Yxi Marakatti (Apinia) ja Kettu.

Koska muinoin yxi Jalopeura oli kuollut, tulit

lit eläimet eli mettään kapeet kokoon, ja tahdoit walita ittellensä Kuninkaan sen siahan. Moni tuli waalijn; mutta muutamalla ei ollut sitä näköä, kuin yhdellä Kuningaalla pitä oleman, muutamalla ei ollut sitä ymmärrystä, eli sitä woimaa, kuntoa ja kelwollisuutta, kuin olis saattanut hänen rakastetuxi ja arwoon eli jotain muuta puuttui; mutta wihdoin edestuli se lystillinen Marakatti ja hänen kummain ilweittensä ja käytöstensä kautta sen matkaan saattoi, että hän sai muitten rinnalla edun, ja en tiedä kuinga monta ääntä eli wootumia enemmän.

Kettu, joka oli itte puolestaan wagasti asioinut ja ajatellut saadaxensa tämän kunnian, paharui sitä surkiasti, koska hän näki, kuinga tämä anomus päätyi wastoin hänen ajatustaan. Sillä wälillä arsinoi hän yhtä kalmit rektä, ja kuiskutti kohta sitä nykyisin uloswalittua kuningasta korwaan, että hän salaa taitais tehdä hänelle kelwoxen palwelluxen. Kaikkein armollisin Herra, sanoi hän, minä olen ylös munskinut yhden salatun aarnehen yhdes paikas; mutta se on jotain semmosta, kuin on omistettapa Teidän Majestetillenne, ja sentään en minä ole tahtonut rikkoa häntä wastaan. Sen jälkeen johdatti hän Marakattin ottamaan sitä samaa ylös, yhden syötin luoxe, joka oli pantu yhteen ritaan eli kuoppaan.

Marakatti eli Apinia tarttui sihen rohkiasti, mutta samalla loukkas langeis, ja kuristi hänen jalkansa eli käpälänsä. Woi sinuas kujehel-

linen ja petollinen käymi, huusi Marakatti. Woi sinnas sinä kelwotoin ja taitamatoin Kuningas! huusi Kettu: tahdotkos sinä houkka olla toisten hallitsia, ja ei sinulla ole sen werran mieltä, ettäs otat waarin räpylöistäs? (käpälöistäs).

Oppi.

Korkia wirka, korkia ymmärrys. Ei kaikki kuningaaxi kelpa.

20 Satu.

Yxi Seppä ja hänen Koiransa.

Yxi Kautio, eli Seppä hawaitsi, että hänen Koiransa nukku yhtä päätä, niinkauwan kuin isäntä seiso työsänsä ahjon edessä; mutta niin pian kuin murkina eli puolipäiwä alotettiin oli Koira walweella (hereellä) ja tuli kaus saapuille. Kerran kysy sentään Seppä Koiraltaan, mikä syy mahta olla tähän hänen elämänsä; kuinga minä sen ymmärrän ja ylös otan, sanoi hän, ettäs aina alinomaa nukut ja kuorsaat, kuin minä seison alaisinen luona; mutta kuin minä saan jotain haukataxeni, niin sinä kohta tahdot olla kansani?

Nukkumisella on aikansa, wastais Koira, walwomisella on myös hänen aikansa; ja jokainen asia tulee hywin toimitetuxi, koska se aikanansa toimitetaan.

Oppi.

Kaikilla ihmisillä on heidän pää-aikomuxensa, kuin owat watsaansa täyttää ja sukuansa lisätä.

21 Satu.

Yhen Jalopeuran naimisesta.

Yxi Leijona (Jalopeura) tuli kerran ylös syytetyxi rakkaudesta yhteen Talonpojan Tyttärehen,

tärehen, ja anoi hänen Isänsä suostumusta saadaxensa häntä puolisoxensa. Se wastaus, jonga Talonpoika, sen päälle annoi oli melkein törkiä (krouwi) hän ei tainnut millään muotoa sijhen suostua, että hänen tyttärensä pitäis tulla naiduxi yhden pedon ja järjettömän luondokappalen kansa. Jalopeura näytti sen yli julmat kaswot, joka saatti Talonpojan parempiju ajaturijn, nijn että hän wihdoin suostu tähän naimiseen, kuitengin sillä ehdolla, että Jalopeuran piti ensin antaman ulos temmata hampaansa ja poikki hakata kyntensä; sillä hän sanoi, että tyttärelle se on mahdotoin että nijtä kärsiä.

Jalopeura lähetti kohta yhden Palperin eli Fältskärin perään, joka toimittais kaikki nämät, sillä mitäs ei rakkaus woi ja waikuta, ja mihingäs hullunteen ei se saata? sitten nijn pian kuin työ oli tehty, tuli jälle friari, eli tämä ylkä, isän tygö, ja muistutti hänelle hänen luwanstaan. Mutta kuin Talonpoika näke, että Jalopeuralla ei enää ollut warustettu, sai hän moodia ja rohkeutta, ja yhellä wahwalla kangella alkoi senkaltaisen leikin, jonga kautta friari (ylkä) jätti pian koko naimisen päälle seisomisen ja anomuxen.

Oppi.

Yxi sokia ja hullu rakkaus ei kysy elämän, eikä omaisuden perään, ei huoli kunniasta ei arwosta; waan uhraa haluinsa himoille kaiken sen kuin yxi taitawa ja kunniataan rakastawa ihminen suurna ja arwosa pitää.

22 Satu.

Yri wanha Jalopeura sairasna, neuwoo poikaansa.

Yri wanha iso ikäinen ja ylutunut Jalopeura joka aikoi pian jättää tämän mailman, tahtoi wielä wijmmeisellään neuwwoa poikaansa ja antaa sille isälliset muistuturensa, manaurensa ja waroiturensa, taitaarensa hywin ja wijsaasti elää täsä waaralliseesa mailmasa. Hän kutsui poikansa luolansa suulle, wuoteensa wiereen ja alkoi näin puhua.

Sinä tiedät, minun poikani! että meidän Jalo sukumme on kaikkein eläinten pelko, ja me olemma kaikkein mettän eläinden ylimmäiset haltiat. Sinä tiedät, millä wijsaudella, ja woimalla minä olen tähän korkiahan ikähän ennättänyt. Minun rohkeudeni ja jaloudeni on kaikille tuttu. Kaikki alimmaiset täyty sen tunnusta, jotka pelwolla ja kunnioittamisella owat sunta antaneet minun waldikkaalleni. Sama jalo weri kiehu sinun nuorisa suonisasi. Sinä olet rohkia, mutta nuori ja wielä koettelematoin. Et sinä olet kokenut niin paljon kuin minä; et sinä tiedä kuinga waarallinen tämä mailman waellus on: kuule sentähden sinun wanhan Isäs neuwoa, ettei sinun nuorudes rohkeus ja tietämättömyys joskus sinua saattais wahinkoon.

Tämä on minun yriwakainen neuwwoni. Sinä et tarwihte sinun jaloudes tähden peljätä yhtään eläintä; kaikki sinä woitat wäkewyydelläs, ja kaikki on sinulle alammaiset; mutta yri

on,

on, jotas mahdat wälttää ja kawahtaa, ja ei itänänsä antaa itsiäs sen parijn ja pakinoille: se on, ihminen.

Se nuori Jalopeura, lähti ulos saalijn pyytöön ja wanhalle nälleen ruokaa hakemaan: hänen nuoruudensa woima teki hänen urholliseri, rohkiari ja pelkämättömäri; ja että Jsä kielsi häntä ihmisen puheille menemästä, se ylytti enemmän häntä, että sen pikemmin sitä eläindä ihmistä ylös etsimään. Hän läxi ulos, ja tuli mehtolasta, yhteen kylään. Hän tuli kyntö pellolle, josa hän ensin löysi, rookasi ja hawaitsi kynnöxellä waollansa seisowata kari ikeen alla olewata härkää: hän kysyi heiltä miri tee täsä seisotta, jotka oletta nijn wäkewät ja isot härät, kuka teidän on nijn sitonut? he wastaisit: ihminen: kuka se on? ja mihenkä se on mennyt? sanoka minulle? minulla olis halu nähdä sitä, ja koetella minun woimaani sen kansa: se mahtaa olla wäkewä, joka on woinnut sitoa teidän, nijn suuret luondo-kappaleet, ikeen alle! minä ikäwöin sitä nähdä. Härjät wastaisit . . Se, nimittäin, mies eli ihminen, meni tästä, tuonne taloon, eli huoneita kohden; sielläs hänen lyödät ja saat häntä puhutella. Leijona eli Jalopeura meni taloa kohden, ja ajatteli itteeen ihminen mahta olla wäkewä, joka on woinut ja jaxanut sitoa nijn suurta, kari härkää? mutta ei hän kuitengaan, mahda olla minua wäkewämpi? hän läheskyi taloa, josa hän näki, yhden suuren hewoisen suitsi suusa ja satuloitunna, kijuni sidottuna,

na, jota hän terwehti, ja kysyi: kuka sinun niin Jalon, pulskan ja kaunijn luondokappaleen on näin kijnni pannut? Hewoinen wastais: ihminen. Se nuori ja ei wielä mailmasa kokenut Jalopeura sanoi: kusa se on? ja kuhunga se eläin, ihminen on mennyt? Hewonen wastais; se meni juuri tuos paikas, taloon, eli nähin huoneisijn; kyllä se sieltä pian tulee. Leijona, eli Jalopeura sanoi, se mahta olla wäkewä eläin, minä tahtoisin painella ja taistella hänen kansaan, nähdäxeni jos se on minua wäkewämpi, ja seisoi sijnä ja odotti ihmistä. Ihminen tuli wihdoin sijhen: Leijona, eli Jalopeura, terwehtä ihmistä, ja juttelee hänelle, kaikki mitä hän on nähnyt härkäin ja hewosen kansa, ja ihmetellen sanoo: sinä mahdat olla ylön wäkewä, joka niin suuret eläimet olet sitonut, minä tahdon kamppailla sinun kansas ja painia lyödä; sillä minä luulisin kans olewani niin wäkewän.

Ihminen wastais: kohta sillään; minä en kiellä sijhen. Mutta ensin on minulla täsä ranteella yxi suuri tamminen pölkky, jonga minä tahdon halki saada; ja ole sinähin niinkuin kuuluisesti wäkewä minulle sijhen awullinen, niin sitten me painia lyömmä. Mies rupeis kirweellä tammi pölkyä halkaisemaan, ja löi rauta-wawjat rakoon, ja käski Jalopeuran etu räpylöillään eli kämmenillään tarttua kiskoon; mutta sinä jamasa, weti mies waajat pois, ja Jalopeuran kämmenet jäi tammipuun rakoon lujasti kijnni, niin ettei Jalopeura niitä jaxanut ulos-

wetää,

wetää, mies juoxi pois talohon, enemmän wäkiä hakemaan, kangeilla ja keihäillä; mutta Jalopeura joka näki heidän tulewan häntänsä tappamaan, rewäisi tuskasansa ja hengen hädäsä etu käpälänsä että ne katkeis ja jäit tammi pälkyn rakoon, ja juoxi kijruusti pois mehtään sen wanhan Jsänsä luolalle, itkein, kiljuen ja pahoin peristen, werisänsä.

Se wanha Jalopeura sanoi: misäs nyt Jalopoikani olet ollut? ja etu kämmenes mistanut? minä olin ihmisen pakinoilla, ja jutteli isälleen koko edellisen jutun; Jsä antoi wielä hänelle ja kaikille nuorille jotka owat itteränsä wijsaat olewanansa ja ei mitään kokeneet mailmasa tämän lyhyen Oppin:

Niin se käy kaikille jotka ei tottele wanhain neuwoa. Ei oppi ojahan kaada. Jhminen on itteränsä se kehnoin kaikista, mutta järki tekee hänen wäkewämmäxi kaikista. Jtteränsä on ihminen se waarallisin warottawa. Joh. 2: v. 25.

23 Satu.

Yxi Nuorukainen ja Pääskynen.

Kuin yxi tuhlaaja nuori, joka irstaisudesta oli hutiloinut ja myynyt pois waatteet ruumiiltaan, näki kerran Pääskysen lentäwän, joka ennen tawallista aikaansa näytti ittensä kewäillä, niin hän aprikoi kesän nyt pian läheistywän, ja että hän sentähen ilman pelkoa, nyt taisi nekin jälille olewat waate riepuusa pois-hurwitella. Mutta kohta sen päälle tuli wielä kewät pohjaset ja kylmät kolkot jäät, jotka sekä pääskysen että tuhlajan

lajan pikaiſesti oliſit tankiſtaneet. Täſä wiheljäiſyydeſä ſanoi ſe nuori pöyhkiä itteeen. Se hullu Pääſkynen on ſyy meidän molempain perikatoomme. Oppi.

Yxi Pääſkynen ei tee kewättä eli ſuwia; ja tawattomat tapauxet luonnoſa ei johdu ojennus nuoraxi. Paras on nuorra tehdä työtä ja koota wanhan päiwän waraxi; ſillä ei aina keſä ole, tule talwikin.

24 Satu.

Yxi Koira ja Kukko jotka olit Matka-towerit (Reiſu-kumpalit).

Yxi Koira ja Kukkoi kuljit kerran yhdeſä yhtä mehtä matka, jonga he taiwalſit kahden mehtolan ſynkän läpitſe. Mutta taipalella täytty heidän yötä pitää ja lewätä, Koira pani maata puun komuun, ja Kukkoi iſtui ſen oxalle. Puoli yön aikani rupeis Kukko tawalliſuuden jälkeen laulaman, joſta yxi Kettu joka oli ſijnä ſeuduſa ſai tilaan, että läheſtyä puuta ja terwehtää häntä. Koſka hän ſinne tuli, ja äkkäiſi Kukon ylhällä, niin hän jo edeltä käskä nuoleſkeli ſuutaan, ja ajatteli ainoaſtanſa. Kuinga hän liehakoitſewilla ja makeilla ſanoilla mahtais wietellä häntä alas. Hän wannoi, ettei hän ikään eläiſanſä ole kuullut niin kauniſta enkelin ääntä; ja olis hänen ilonſa ſitä ſuurempi ja ulosſanomatoin, jos hän ſais ſyliinſä ottaa ſellaiſen eläimen, joka hänelle on weiſannut niin ſuloiſen ehto witren. Kukko antoi hänelle tämän päälle ſen waſtauxen: ſano enſin portin-wartialle täällä alhalla, että hän awaa owen, niin minä ſaan ſen

huwi-

huwituxen astua alas simun tygös. Kettu, nijnkuin käskettijn, mutta jamasa ulos hyppäis Koira ja puri hänen kuolliaxi.

Oppi.

Mailman tapa on, että yxi wuoroin pyytää toistansa wietellä ja pettää.

25 Satu.

Yxi Saita eli Raha-ahnes joka kätki ja kaiwoi maahan rahansa.

Yxi wißi warallinen, åweriäs ja rikas, mutta sinä siwus Saita mies, möi pois kaikki omaisuudensa, ja käänsi kaikki rahaxi. Sitten waloi ja sulais hän ylös kaikki rahansa yhteen tönkkijn, hyrkäleseen eli klimppijn, ja kaiwo sen maahan; silloin hän myös ynnä nijnkuin laski alas sydämmensä ja sielunsa raha-lippaaseen. Ei yhtään aamu puhdetta siwu mennyt, ettei hän etsinyt tätä kulta-jumalataansa. Ja nijnkuin tämä hänen usein siellä kulkemisensa taisi ylösherättää muutamia sijtä waarin ottamaan, nijn haki yxi, joka oli usein tarkan waarin tästä ottanut, hänen tawaransa ylös yöllä ja wei sen pois. Kosta unes toista päiwänä sen hawaitsi, nijn tahtoi hän pian tulla hulluxi ja nöyrä päisexi sen tawaransa pois katoamisen tähden. Mutta kuin yxi hänen kranneistansa (naboореista) näki hänen hulluttawat ilweensä (käytörensä) sanoi hän hänelle. Mihingä kelpaa kummingin senkaltaiset kujehet ja menot? sinulla ei ole yhtään rahaa ollut, ja nijn muodon et sinulta olekkaan mitään pois tullut; sinä oot tähänasti ainoastans lull-

lut,

lut, sinullas jotain olewan, ja aiwan niin kewästi taidat sinä nyt myös luuletella itsiäs, että sinun rahasi owat tallella.

Sinä tarwihtet ainoastansa panna (laskea) yhden kiwen sille paikalla, kusa sinun rahasi makaisit, ja sinä siwuja luuletella ja uskotella itsiäs, että se kiwi on sinun tawaras, niin sinun rahasi on sinulle jälle.

Sinä et nauttinu tawarata, koska se sinulla oli; ja et sinä mahda pitää sitä pois tulleexi, niinkauwwan kuin sinulla on se aikomus, ettei sitä nauttia hyödytyxexesi ja parhaxesi.

Oppi.

Se on paljoa parempi, että olla paitsi kaikkia omaisuutta, kuin tulla waiwatuxi ja rasitetuxi kaikilta niistä harmeilta, huoleilta ja mielipahoilta, kuin on niitten omistuxen kansa yhdistetty, koska ei imeisellä ole mieltä ja taitoa niistä oikein nauttia ja wiljellä.

26 Satu.

Yxi Paimen ja nuori Susi.

Yxi Paimen otti yhden Suden pojan sen emältä, ja kaswatti sen ylös ynnä koirainsa kansa. Suden-poika söi, koiran-pennikkain kansa, ja tuli wihdoin isoxi, niin kuin hekin. Wäliskä se tapahtui, että joku ajettu Susi pääsi pakoon, ja koirain täytyi, ilman mitään palata kotia jälleensä; mutta tämä kaswattee, alju ja koto-susi kiinttä aina juosta, siri kuin hän saawutti sukulaisensa; ja kuin hän heidän luona oli saanut osansa saaliista, palaisi hän aina jälle kottin isännänsä tygö; mutta silloin kuin mettä häntit mel-

kein

kein pyſyit takaloilla; niin ſe nuori Suſi, ajoittain näki tilan tappaareensa jongun lampaan, jonga hän ſala ſöi; jota hän teki uſein, ſiri kuin Paimen ſen äkkäis, ja hirti aljo-ſuden.

Oppi.

Petolliſet ja pahan elkiſet ihmiſet saadaan niin wähä rehelliſyri, kuin Sudet, lammas koiriri eli lambureiri; ſillä ſukukunnittain wiekas weri happanee ja kihiſee ſuoniſa. 27 Satu.

Yri Jalopeura, Kettu ja Suſi.

Metſän Kuningas oli nyt tuliut wanhari ja kehnoxi, ja kaikki tapiolan joukko, oli nyt welwolliſen ylös-paſſaurenſa tehnyt, paitſi Kettu.

Suſi ja Kettu, olit yri pari ſuurimpia käſmitja ja pettäjitä, joka etſeit aina ſomaſta tilaa, ſaada tehdä toinen toiſelleen jotain konnan juonta ja käſmitykkiä ja nyt otti Suſi täſtä tilaſta waarin, että Jalopeuran tykönä hywin kyllä leikkaamaan Ketun etua. Hän ſanoi ſentähden metſän Kuninkaalle: minä taidan wakuuttaa teidän Majeſtätiänne, ettei mikään muu, kuin ylpeys ja ynſeys, ole ſyy ſihen, jottei Kettu nyt tule howiin ſaapuille, niin hywin kuin hänen muut kumppalinſa.

Nyt oli ſe Ketun onni, että hän oli ſiinä ſeinuxella, ja ſiinä ſeiſoſa ſaapuilla ja kuuli tämän kaikki; ſentähden hän kohta aſtui edes Jalopeuran iſtuimen eteen ja, koſka hän hawaitſi, hänen mielenſä olewan kyllä wihaſta kiehuwaiſen, anoi hän alimmaiſudesa, että hänen Majeſteteinſä tahtois antaa itſellenſä aikaa kyllaxeen hänen ſyitänſä.

Sitten sanoi hän: Kaikkein armollisin Herra! minun kunnioittamiseni ja uskollisuuteni Teidän Majestetiänne kohtaan, on niin suuri, että minulla on syy kerskata itsiäni sijtä, ja otan minä itelleni sen rohkeuden, että hänen korkiasa läsnä ollessanja wakuuttaa, ettei se wähintänsäkään ole halwempi, kuin suingin jongun toisten teidän alimmaistenna; ja, minä weikkaan, että he ynnä kaikin, myös täsä tilasa, ei ole niin paljon murhetta ja ajatusta pitäneet Teidän Majestetinnä parhaaxi, kuin minä yxinäni. * * * Minä olen sittemisen kuin Teidän Majestetinne tuli kiwulloiseri ja sairaaxi juossut sinne ja tänne, yli ympärijnsä, löytäreni jotain lääkitystä ja wälikappaletta teidän terweydenne jällensä saamisen, jonga minä myös nyt, pitkällisen waiwan ja perään ajaturen kautta olen löytnyt; ja on se niin hywäxi löytty ja koeteltu wälikappale, että minä panen hengeni ja kaulani wetoon, että sen pitä todella auttaman, parantaman ja oleman awuri. Anna minun sijs se kohta tietä, sano Jalopeura, mikä se olis? se, se on, sanoi Kettu, että yxi eläwä Susi walkaistaan, eli nyljetään eläwältä, ja hänen taljansa (nahkansa) kohta niin lämminnä ja tuoresna kääritään Teidän Majestetinnä ruumijn ympäri.

Susi seiso sillä aikaa niin likellä, että hänen täyty kuulla kaikki; jongatähden myös Kettu naurain ja pilkaten annoi hänelle tämän laxyn, ettei hänen ikään tämän ajanperästä pidäis wihaan kehottaman yhtä wallitsewaista alimmaisiaan

siaan wastaan, waan paremmin hywillä ja rauhaan pään tarkottawaisilla neuwoilla lepyttää häntä.

Oppi.

Korwaan-kuiskutteleminen, on se ilkein kuje; kuitengin on se lysti nähdä; kuinga yxi kälmi toisen saattaa langeemuxeen.

28 Satu.

Yhestä Waimosta ja hänen juomari-miehestään.

Yxi Waimo, jolla oli se kowa lykky, että hänellä oli juoppo-lallu miehenä, otti hänen kerran, kuin hän oli päissään kuin sika, ja kantoi hänen luu-karsinaan kuolluitten sekaan. Muutaman hetken perästä, kuin hän luuli hänen jo jotain selwenneen ja kohmelosta ja wijnasta kaljendunehen, meni hän sinne, ja kolkutti luu-karsinan owen päälle. Kuka se on, huusi se juopunut: se on yxi, wastais waimo joka kantaa ruokaa kuolleille. Minun ystäwäni sanoi hän, tuo tänne ennemmin jotain juomaa eli juotawata; ja en minä ymmärrä, kuinga joku ihminen, joka tunde minun, taita tänne tuoda ruokaa ilman juotawata. . . . Waimo meni sen päälle pois, ja sanoi itteeseen: minä näen kyllä, että juopumus on saanut ylikättä hänen tykönään; minä mahdaan nijn kernaasti lyödä peräti pois ajaturistani, saada häntä sijtä pois.

Oppi.

Sywästi juurtuneet tawat awat, kuin toinen luonto meisä, ja ennemmin ihmiset rikki runtellaa taitaan, kuin nijtä jättää ja parata.

29 Satu.

Kuinga yhtä mustaa Muriania peskijn puhtaaxi.

Yxi mies oli kerran ostanut ittelleen yhden Muriaanin sijnä ajatuxes, että sen musta naama oli auringosta nijn mustunut, ja ei luonnostaan, ja että sen edellisen isännän syy taisi sijhen olla, joka ei ollut pitänyt häntä puhtaanpana. Hän otti sijs hänen kotijnsa, ja koetteli kaikenlaisella pesemisellä jos ei hän sais häntä walkiaxi, mutta ei hän mitään matkaan saanut, waan teki ainoastansa sillä enemmän wahingota, koska se pitkällinen peseminen weti wihdoin Muriaanin päälle yhden raskaan taudin.

Oppi.

Luonnollisia taipumuxia taitaan jotensakin hywän opin ja neuwwon kautta parata; mutta on nijtähin, joita ei millään muotoa taita muutetta eikä ulos juuritettaa.

30 Satu.

Kaxi Matka miestä ja yxi raha kukkaro.

Kuin kerran kaxi matkamiestä käwit yhtä tietä, kumarsi toinen heistä itsensä maahan ja otti ylös jotain, sanoi myös jäliste päin towerilleen: katso, mitä minä löysin, yhen kukkaron rahoja täynnä! ei, wastais se toinen, kuin kaxi ystäwätä yhdes kulkewat, nijn et sinä saa sanoa: minä löysin jen eli sen, waan, me olemma löytneet. Näpistit oli nämät sanat sanotut, nijn kuulu suuri melsket ja rähinä ustammista persoonaista, jotka tulit kijruhtain kijnni tapaamaan yhtä warkaan-seuraa, jotka olit maan-tiellä ryöstäneet.

neet. Ah! sano se joka löysi kukkaron; nyt meidän täytyy kuolla. Mitä? wastais, se toinen: sinun ei pidä sanoman meidän, waan minun täytyy kuolla; sillä kosk' en minä saa osaa siitä kuins löysit niin et sinä myös tarwihte ajatella, että minä jään puolta hirsipuuta sinun kansasi.

Oppi.

Ne jotka tahtowat olla liitoisa seuruuresa toinen toisensa kansa, niitten pitä myös tasain osan ottaman sekä hywästä että pahasta, sekä myötä että wastäkäymisestä.

31 Satu

Yhestä onnettomasta naimisesta.

Kotwan aikaa eli kauwwan sitten oli yxi mies, joka oli saanut yhden suuren tora hampaan eli willi wiha kissan, se on, juuri riitaisen ja toraisen waimon, niin ettei hän saanut yhtään rauhaa huoneesaan hänen kansaan. Kuitengin tahtoi hän tämän hänen onnettomuudensa alla tehdä mitä hän saatti. Hän koetteli sentään ensin sitä, että hän joxi kuxi ajaxi lähetti hänen wanhempainsa tygö.

Kuin hän nyt tuli jongun ajan perästä ja tahtoi häntä jälle kotia tuoda, sanoi hän hänelle: minun sydämmeni! kuinga näwyi ja käwi sinä huoneesa eli talosa, josa sinä nyt olit? hän wastais: siellä käy, en tiedä kuinga; mutta niin paljon taidan minä kuitengin sanoa, ettei yxikään perheestä woinnut kärsiä minua, ei kasakatkaat (wieras työ wäki, päiwämiehet) jotka ulkona kedolla työtä teit; minä näin sen heidän silmistään. Ah! woi, minun akkani (waimoni) wa-

ſtais mies: jos ne ihmiſet, jotka warhain ulos-lähtewät, ja hiljan kotia tulewat, ja jotka seura-waiſesti wähin ſinun kanſas owat, ei kuitengaan ſaa rauhaa ſinulda mitä wiheljäiſes tilas ei ſijs ole ſinun mies rukkas, jonga täytyy kaiken ikän-ſä olla ſinun ſeuraſaſi.

Oppi.

Kuin mies ja waimo ei woi hywin kärſiä toiſtaan, niin welwoittaa wiſaus ſitä yhtä, ja ſiiwolliſuus ſitä toiſta, että he yxinäiſyydes, ſalaa ja kahden käden päättäwät pienet torat ja ſopiwat toiſenſa kanſa, niin parhain kuin he taitawat.

32 Satu.

Yxi ahne Akka ja ſen Kana.

Yxi Kana oli, joka muni jokapäiwä yhelle Akkalle kulta munan. Akka luuli, että koko Kana mahtaa olla paljaasta ſelkiäſtä kullaſta: ſentähden tappoi hän Kananſa; ja ei löynnyt kultaa, eikä enää ſaanut kulta munia.

Oppi.

Joka tytyy wähään, ſe on rikas. Mutta joka kultaa aikoo puukolla wuolla eli leikata, ſe ei ſaa mitään.

33 Satu.

Yxi wanha Akka, ſen Pijat, ja Kukkoi.

Entiſeen aikaan, ja ſilloin kuin ei wielä joka napakalla ollut plakkari unreja, ja joka uroolla ſeinä kellot pidettijn Kukot huoneiſa, Roſeitoina ja ajan tietona. Yhellä wanhalla Akkalla oli myös ſenkaltainen herättäjä, joka lauloi jo puoli yöſtä ja ſitten aamu puhteella. Akka yölösherätti pijkanſa jo warhain Kukon laululta, niin että aamu puhdet tuli heille kyllä pitkäri;

käxi; he pidit sentään neuwwon keskenänsä, että tappaa Rukkon. Mutta koska talo tuli kukottomaxi, herätti emäntä heidän wielä waremmin, ja wälistä ennen puolta yötä; sillä hänelle nijnkuin wanhalle ja unettomalle oli yö lijaxi pitkä. Pijan sait nyt katua tekonsa, ja olisit mielellänsä suoneet Rukon eläwän.

Oppi.

Tee pahoin eli hywin poikani, kyllä se edestäs löydät.

34 Satu.

Warkaat, jotka waraftit yhen Rukon.

Yxi warkaan joukko mursi itsensä kerran yhteen huoneseen, mutt' ei löynnet siellä muuta, jota he olisit tainneet pois ottaa, kuin ainoastansa, yhen Rukko raukan. Tämä, wapahtaaxensa, edesantoi kaikki mitä hän taisi, mutta erinommattain huusi hän sen palwelluxen päälle, kuin hän aamu puhteilla tekee, herättäisänsä ja kutsuisansa wäkiä työhön. Sinä olisit tehnyt paljoa paremmin, sano yxi warkaista hänelle, jos oosit ollut waiti sen asian haaran kansa; sillä sinun kiljumisesi, jolla sinä ihmisiä herätät, turmelee pois meidän työmme, ja juuri sijtä syystä, me pääsemme monasti hirteen.

Oppi.

Se joka yhdelle kuaxi kelpaa, on myrkky toiselle, nijnkuin waraften ylöshirttäminen johtuu kunnialliselle ihmiselle wakuudexi. Yxi waromattomasti puhuttu sana taita kyllä turmella yhen hywän asian; ja on monella ihmisellä se paha kowa lykky, että hän puheellansa saatta itsensä onnettomuteen eli hengeldänjäkin pois.

35 Satu.

Yxi Kana ja Pääsky.

Kerran yxi hullullanen Kana, makais pesässä ja hauto kyy-kärmeen munaa, saahaxeen poikia. Yxi pääsky lensi sijtä siwu ja hawaitsi sen, ja juliſti Kanalle sen waaran kuin hänen hautomiſestaan oli: näillä sanoilla: malta mieles wähäsen, ja ajattele mitäs teet hautomiſellas, sillä juuri sijnä samassa kuin sinä kuorit haudotut munasi, nijn wedät sinä edes oman kuolemasi; sillä tämä sinun palwelewaisuudes synnyttä sinun perikatosi. Oppi.

Monella hywän sydämmelliſellä ihmiſellä on se kowa onni, että hän elättää yhtä lintua joka wihdoin repi silmät päästä, waikka hän kuinga sitä wälttäisi.

36 Satu.

Yxi Äiti ja hänen kaxi Tytärtään.

Yxi Leski-rouwwa, jolla oli kaxi tytärtä, mistais kuoleman kautta sen toisen, jonga hautaamiſehen hän toimitti wissit itkewät waimot, joiden piti käymän ruumin jälissä murhet wäkenä. Se jälkijn jäänyt tytär ihmetteli kuin hän näki, että wieraat jotk' ei olleet sukua ei syutyä, nijn surkiasti menettelit itsiänsä hänen sisarensa poiseron yli, ja hänen liikimmäiset sukunsa annoit edes näkyä nijn wähä murehtimista. = Hän kysy sentään äitiltään, mistä se mahta tulla? Äiti wastais: me, jotka olemma sen edesmenehen sukulaiset, jos me wielä paljongin itkisimme ja parkusimme, nijn ei me saa sen enemmän, jaa, ei mitään; mutta ne wierat saawat rahaa eli palkan waiwastansa. Oppi.

Oppi.

Kuin sen kuolleen omaisilla ei ole halua itkeä ja murehtia, niin täyty toisten maxon edestä sitä tehdä: wanha sananlasku suomalaisilla on: Laulain Pappi rahaa saa, itkein ulosandaa.

37 Satu.

Yxi Sääski (eli Syttynen) haastaa Jalopeuraa sotaan eli tappeluhun.

Koska herran yxi Jalopeura kiljui mettäsä, tuli yxi Sääski lentäin, ja istu hänen turpa jouhijnsa (partaan) ja rupeis toraillemaan eli riitaan Jalopeuran kanssa, haastain, kumpi heistä molemmista olis kunnialliſempi ja urholliſempi ulias ja sankari.

Mitä minä huolin sinun hampaistas ja kynsistäs sano Sääski, jotk' on waan semmoset aseet, jotk' on kaikilla hulluillakin ja kehnomillain hullujen eli waiwasten huonesa?

Mutta mitä urholliſuuteen tulee, niin haastan, käsken ja manaan minä sinua ulos nyt kohta tämän kautta, ettäs sen pian näytät ja koettelet.

Sitten puhallettijn sota torwijn, ja ne sotiwat käwit kohen ja toisiensa päälle.

Sääski tunki itsensä Jalopeuran sieramihin, ja pisti siellä niin kauwan, että Jalopeura omilla räpylöillään ja kynsillään paloin haawoitti itsensä, ja Sääski niin muodon wijnmein tuli woittajaxi.

Sitten puhallettijn ero, ja Sääski lensi sieltä pojes. Mutta sitten tällä woittajalla oli se kowa onni, että hän tarttui kijnni hämmähäkin wer-

koon, josa se sitten sen enemmän sulloi hänen syödäntänsä, ja pisti hänen pernaansa, että hän näki itsensä ylöwoitetuxi niin kehnolta matelewaiselta, koska hän kultengin ennen oli tullut Jalopeuran ylitse woittajaxi.

Oppi.

Onni taita wäliltä haiwimpain ja ylön katsottupain wälikappalten kautta maahan lyödä kaikkein woimallisimman ylpeyden, niin että yxi Sääski saa woiton wirttä weisata Jalopeuran yli. Sentähden, ei pidä yhdengään, olkoon se suuri eli pieni, yhdeltä puolen aiwan paljon luullaxeen, eikä toiselta puolen peräti jättää asiata tappion ala.

38 Satu.

Yxi Jalopeura ja Sammakko.

Yxi Jalopeura joka kulki ympärinsä etsein saalista, seisahti äkistä juoxusaan, kuin hän sai kuulla, yhden hirmuisen porinan ja ulwomisen, ja hämmästyi siitä melkein. Tämä outo tapaus ajoi tosin wähä essinnä hämmästystä ja pelkoa häneen; mutta kuin hän katso ympärilleen, ja walmisti itsiänsä kohtaamaan jotain suurta eläintä, niin ei hän muuta hawainnut kuin yhden waiwaisen Sammakan eli ojakonnan, joka tuli kontaten yhestä lammesta.

Eikö se muuta ollu? sano Jalopeura, ja harmista ja mieli pahasta suuturisa, puristi ja kuristi niin kämmenellään sitä, että Sammakan juolet ulospurskahdit sihen paikkaan.

Oppi.

Ensimmäises päälle karkauxes on työläs wastaan seisoa mielen liikutuxia; mutta jos me saamma aikaa ajatella

ajatella päätämme ympäri, niin taidamme me jälle tyyſtyä ja tyweneri tulla.

39 Satu.

Yri Kuſiainen (Murahainen) ja Kyhkynen.

Yri Kuſiainen langeis tapaturmaiſeſti weteen, kuin hän oli juomaſa ojan rannalla. Yri mettä Kyhkynen, joka näki ſen, ſurkutteli häntä, ja heitti yhen pikkuſen oxan weteen, että ſe ſai ſijhen tarttua ja kiywetä. Ja ſillä nyt Kuſiainen pelaſti hengensä. Mutta wähäſen jälkeen hawaitſi hän yhen metſä miehen, joka lataſi pyſſyään ampuaxeen ſamaa Kyyhkyiſtä, joka nyt iſtu puuſa ja nukkui. Kuſiainen juoxi ſentään hilpiäſti ja kiipeis puuhun, ja piſtämiſellään ninkauwwan tykki Kyhkyiſtä, että ſe antoi itſenſä lentoon, ja ſkyttä jäi ſeiſomaan häpiällä.

Oppi.

Kaikilla luondokappaleilla on kiitollinen tunto ſaaduiſta hywiſtä töiſtä. Ja joſs joku ſijnä aſiaſa on laitettawa, niin on, ihminen: kuitengin Jumalan walwowa edeskatſomus pitää ſijtä murheen, ettei kukaan jää palkihtemata oſotettujen hywäin töiden tähden.

40 Satu.

Mailman kiitolliſuutta hywin tekiötänſä kohtaan.

Yri iſo Kärmes rookais kerran epähuomioſta tapaturmaiſeſti pudota yhteen wuoren rotkoon (luolaan) ja koſka ei itte ſieltä woinunut auttaa ittiänſä ulos, niin huuſi ja parkui hän hirmuiſeſti. Yri talonpoika, joka oli ſijnä ſeuduſa ja ſai kuulla tämän porinan, meni kohta reijälle, ja kyſyi mikä nyt on? Kärmet walitti hänen

suurta onnettomuuttaan, ja rukoili, että talonpoika ennen kaikkia auttais häntä sieltä ulos.

Mies wastais, ei se ole niin hywä neuwo; sillä silloin saisin minä epäilemätä häpiän ja wahingon, kirjoitti, niin muodon kuin semmoiset wahingolliset pedot enimitten osottawat yhdelle pahaa, hywän edestä.

Mutta Kärmet oli ittepintainen ja harras anomisessaan, ja lupais talonpojalle senkaltaisen palwelluxen edestä kaikki ne suuret palkat ja edut, kuin hän tääns jaxoi ylösajatella. Ja niinkuin annit, lahjat ja suuret lupauxet myös wälistä sowaisewat ne wijsaimmatkin ja kookimmat mailmasa, niin ei ollut ihmet, että talonpoika senkautta antoi wietellä ja narrata itsiänsä, auttaman ylös Kärmestä kuopasta (luolasta) joka, ei niin pian tullut pelastetuxi wangeudestaan, ettei hän pikaisemmin tahtonut ylös niellä pelastajataan.

Olengo minä tosin tämänkaltaista sinulta ansainnut ja sopiiko tämä yhteen sinun lupauxesi kansa? sanoi silloin se waiwainen talonpoika. Minulla on kahtia halastu kieli, wastais Kärmes, ja mailma ei maraa myös paremmin hywin tekiöilleen: jos ets tahdo uskoa minun sanaani täsä asiasa, niin se ensimmäinen joka tule meitä wastaan tiellä, olkoon meidän rijtamme ratkaisia.

Sitten he seurasit yhdes, ja wähän hetken perästä kohtais heitä (tuli wastaan) yxi wanha hewonen, jolle he asian edespanit. Tämä rij-

dan

dan ratkaisia sanoi: Minä oon nyt wisitoista ajastaikaa palwellut yhtä äkkaria, ja huomenna tahtoo hän jättää minun rakkarille ammuttaa ja nyljettää: niin mailma maxaa ja palkihtee hänen uskolioita palwelioitaan sitten lykkäis talonpoika asiansa (apelleraasi) yhelle toiselle, ja silloin saatui yxi wanha koira Duomariri. Se sanoi: minä olen nyt 10 ajastaikaa seurannut minun Herraani mettäs ja kijnniottanut monta kauniista jänestä ja kettua: nyt on hän käskenyt ampua minua otaan: mailma palkihtee niin niikä, jotka hänelle tekewät palwelluista.

Koska nyt talonpoika tästä joutu piukkaaseen ja oli suuresa tuskasa, murheisaan, niin tuli yxi kettu juosten, jollekka talonpoika salaa asiansa ilmoitti, ja lupais hänelle kaikki kanansa, jos hän taisi auttaa häntä sitä häjystä kärmeestä. Kettu antoi itsensä ylipuhuteltaa syhen, ja sen syyntähden käski hän kärmeen näyttää sen sywän reijän, eli kuopan, josa hän oli ollut, nähdäxehen, kuinga suureesa waarasa hän olis ollut, ja mingä hywän työn talonpoika oli hänelle tehnyt.

Kuin he nyt molemmin tulit luolalle, meni kettu sinne sisälle, ja kärmet seurais häntä sinne, näyttämään sen paikan tiluria. Sijnä samasa hyppäis kettu ylös, ennen kuin kärmes ennätti käätä itsiään, ja talonpoika, wäli puheen jälkeen ketun kansa, oli kohta walmis, wyörryttämähän yhen suuren kiwen reijän suulle.

Koska nyt talonpoika niin oli päässy hänen waaransa, niin auoi kettu, että hän huomisil-

tana

tana jättäis hänelle kanahuoneen owen auki. Talonpoika tuli kotijn, ja jutteli koko tapauxen emännälleen, ja mitä hän oli luwannut ketulle hänen tehdyn apunsa edestä.

Mutta muori wastais, että kanat oli hänen, ja miehellä ei ollu walta nijtä poisluwata kellekkään; ja, hän antoi yöllä wahdata kettua, kuin hän hywäs uskallukses tuli kanahuoneseen, ja sai hänen kijnni. . . . Silloin sanoi kettu: onko tämä oikein tehty, ja maxaa, palkitseeko mailma nijn suurinta hywintekiätään? tänäpäänä minä hengelläni ja nahallani sen todistan, että mailma nijn kijttää hywin tekiöitään heidän palwelluxensa ja hywän tahtonsa edestä.

Oppi.

Mailman maxon ja palkan eli kijtoxen tähen ei meidän pidä ikään mitään edes ottaman; ja sen uskottomuuden ja kijttämättömyyden tähden ei myös mitään hywää laimin lyömän.

41 Satu.

Yri Karhu ja sen puolisa (naaras-karhu).

Yhen parikunnan wälillä, yhen Karhun ja sen puolisan wälillä, ylös tuli kerran yri angara koti-rijta, sellainen kuin plaa ylössyttyä yhen jalosti urhollisen isännän ja sen suuriwaldiaan ja itte pintaisen waimon wälillä: he tahdoit molemmin omistaa ittellensä korkeinta waltaa huoneen hallituxesa. Uros karhu huusi sen oikeuden ja edun päälle kuin luonnon laki tygöpanee kaikille jotka on hänen rotustaan (miehen puolille) Mutta Naaras eli Emä-karhu sitä wastaan perusti

perusti hänen puheensa jokapäiwäisen koettelemuxen päälle, edeltä tawattujen luulojen, ja suuren paljouden esimerkien päälle, jotka todistit, että seki eläimet, että ihmiset hänen rotustaan, olit muistamattomista ajoista hallinneet ja wallinneet heidän mieståns yli. Ja koska tämä rijta jota kauwwemmin sitä enämmän ulosleweſi kaikkein eläinden seassa mettässä, ja ei taittu hywällä sowitettaa ja pysäytettää; nijn päätettijn wihdoin, enimpäin äänten eli wootumein kautta, että tämä asia piti lailliſen duomio istuimen edes sellwitettämän ja päätettämän.

Yxi **Kauris**, eli **Pukki** otettijn tuomarixi, ja toxi **Sarakkata**, yxi **Uros**, ja toinen **Naaras**, joka uskottijn olewan ne linkimmät (liukahimmat ja siewimmät) **Advokaatit** (asian ajajat) piti kohtuulliſesti ja asian omaiſesti edeslaskeman kyſymyxeſä olewan asiat.

Koska nyt asia monilla sanoilla ja suurella puheen korkeudella molemmin puolin oli puhuttu, ajettu ja toimitettu, jeiſahti wihdoin **Pukki** seuraawaiſeen tuomio-päätöxeen.

Uroxet (miehen puolet) saawat täſtees kuin tähängin asti kantaa sitä nimeä, että he owat isännät, miehet ja herrat, koska se heille tygötulee ja sopij luonnon lain jälkeen; . = . Mutta, sitä wastaan **Naaroille** (eli waimowäelle) tygö omiſtetaan toimitus ja ulos harjoitus sijtä, nijnkuin yhdexi palkkioxi heidän hilpeydensä ja kawaluudensa tähden koska he owat, nijn siewästi, huomahtemata ja taitawasti tienneet itſeilensä

omiſtaa,

omistaa, sen, kuin ei heille tulisi, ja uroot, (koiraret, miehet) yhden pitkällisen waiti olemisen kautta owat antanehet sijhen heidän äänettömän eli salaisen snostumurensa, ja nijn muodon wanhan tawan kautta oikeudensa poistuhlanneet.

Oikeuden käymisen kulut taitawat he wälinsä likuitterata ja sopia parahitten kuin he taitawat.

Tämä tuomio ei tosin ollut kaikille mielen jälkeen, nijn muodon kuin tuomari näwyi melkein osottaneensa toisen puolta pitäwäisexi; mutta kosk' ei hän täysillä sääleillä eli todisturilla taittu sijhen woitettaa, ja hän ilman sitä asian omaisilta oli tullut lailliseſti tuomarixi säätyxi ja uloswalituxi, nijn tämä tuomio sillä erällä jäi seisowaisexi. Oppi.

Senkaltaiset rijdat saawat enimitten semmosen päätöxen, kuin pukit ja harakat saawat halunsa ja päänsä jälkeen asiata ajaa ja päättää.

42 Satu.

Yxi Susi ja kaxi Koiraa.

Yxi Susi seiso korkialla kunnaalla, kahtellen ympärijnsä, ja hawaitsi sijtä, kuinga kaxi koiraa purit ja tapellen jatusiit toistaan. Tästä somaasta tilasta tahtoi hän ottaa waarin, ja juoxi kohta lammas-lauman tygö, otti pois sen parahimman lampaan kuin hän löysi, ja juoxi sillä pois. Mutta nijn pian kuin koirat sen hawaitsit, jätit he pois heidän keskinäisen rijtansa, juoxit Suden peräsä, tapasit ja saawutit hänen, ja otit pois lampaan, ja purit ja reweit hänen nijn paholn, että hän wähis hengis pääsi käsistä.

Yxi

Yxi toinen Susi, joka sai nähdä hänen täsä tilasa, herjäis häntä, tämän hänen ymmärtämättömyydensä tähden, ja sanoi: sinä mahdat olla yxi suuri tomppeli, joka karkaat yhden lauman päälle, jolla on kari jaloa koiraa wartiona. Minä petin itseni, sillä, sano se toinen, kuin minä näin, että ne nijn wihasesti keskensä tappelit, rewit ja purit toistaan. Sinä mahdat sijs oppia tästä, sano se toinen edespäin, että koska kari ihmistä rijtelewät; ja owat pahimmillansa toisijnsa suuttuneet, nijn he sopiwat sijnä paikas, kuin he näkewät yhden yhteisen wihollisen, ja sen päälle karkaawat yhdistetyllä woimalla.

Oppi.

Yhteistä parasta ja hywää pitää aina ennemmin etsittämän ja pyyttämän, kuin omaa ja erityistä.

43 Satu.

Yxi Susi ja Kili (wuohen-poika).

Yxi Susi juoxi kerran siwu yhen talonpojan tarha kartanon, josa yxi pikkunen Kili hawahtt hänen owen raosta, ja monella tuhannella tansilla ja hyppyllä teki pilaa ja narrta hänestä. Sinä rietta, sanoi Susi, jos minä saisin sinun ulos linnastasi ja waruituxestasi, nijn minä kyllä opettaisin sinun hyppimään toisen nuotin ja pelin jälkeen. Oppi.

Yxi kelwoton pelkuri teke linnan sisällä paljon suurempata menoa, kuin yxi urhollinen sota sankari mualla.

44 Satu.

Yxi wanha Akka ja Susi.

Koska yxi Susi juoxi ympärijnsä hakein ei-

neestä nälkäiseen wattaansa, juori hän yhden tollan eli pöxän ohitse, josa yxi lapsi seiso owesa ja itki, ja yxi wanha Kukko toru sitä, sanoen: jos ett sinä ole waiti ja lakkaa itkemästä niin minä annan sinun Sudelle. Susi kuuli tämän, ja seisahti hywän hetken, toiwosa, että änmnä pitäisi sananſa; mutta koſk ei lasta tuotu, juori hän lomputtain pojes, paholla mielin. Illan tullesa juori hän jälle sijtä siwu, ja silloin löysi hän Akan weisaawan toisesta pillistä; sillä silloin hän taputteli ja hywäili lasta, sanojen: se on aiwan kaunis lapsi suloinen, hywä lapsi, ei se enää itke, jos Susi tuli lapsen tygö, niin minä lyön Suden kuolliaxi. Sen kultua meni Susi suuturisa pois, ja ajatteli ittexeen: ei se ole paljon wärtti, eli hyödytä, olla jenkaltaisten parisa, joilla ei ole meininkiä (täydellistä ajatusta) sillä kuin he puhuwat. Oppi

Enemmän pelko kuin rakkaus tekee hywiä ihmisiä, ni nkuin hywiä lapsiakin; ja kuin manauxet ja hywät neuwot ei waikuta mitään, täytyy peljätyxen waatia meitä welwollisuudestamma waarin ottamahan.

45 Satu.

Kaxi ystäwätä ja yxi Karhu (kontio).

Kaxi ystäwätä matkustit yhdesä, joilla oli se kowa onni, että tawata yhden Karhun wastaansa. Ei se ollu mahdollinen että juosta pois ja paeta, sentään yxi heistä kipeis puuhun ja toinen heittäysi pitkäxensä maan päälle niinkuin kuollut. Karhu tuli kohta sitä nuuskimaan ja haistelemaan joka maan päällä makaisi, pant kuo-

nonsa

nonsa sen suuhun, sieramijn ja korwijn, ja päätti wihdoin, että se mahtaa olla kuollu ruumis ja meni tiehensä. Koska nyt Karhu oli poismennyt, astui hänen kumppalinsa alas puusta, ja kysyi häneltä, mitä Karhu kuiskutti hänen korwaansa? hän käski minun, sanoi hän, toisti waroa itsiäni, että mennä nijtten seuraan, jotka jättäwät ystäwänsä yrinänsä waaraan, silloin kuin parahitten tarwitaan.

Oppi.

Jokainen itsiänsä hoihoo: mutta Jumala kaikkia.

46 Satu.

Karhun pyytäjä ja Karhu.

Yxi mies oli jo myynyt karhun nahan, ennen kuin hän sen oli kiertänytkään ja tappanut, ja juonut sen hinnan ja rahan suuhunsa. Se, mies meni nyt kumppalinsa kansa ulos mettään, josa karhu rookais hänen, löi hänen kumoon kääntäli häntä, nuuski ja hatsteli häntä; toinen mies joka oli wuosa sillä aikaa, kysyi häneltä, sitten kuin karhu oli pois mennyt; mitäs Karhu sinulle sano? hän sano: se neuwo, ettei karhun nahkaa pidä myymän ennen kuin karhu on saatu.

47 Satu.

Yxi hopero Akka, joka woitelee Tuomareita.

Yxi Akka oli joutunut oikeuden käymiseen, josa hänen asiansa ei tahtonut hänen tyhmän päänsä jälkeen toiwon perästä juosta, edes käydä ja hywää päätöstä saada, jonga onnettomuuden, ja pitkällisen oikeuden wiiwytyxen ja asian

ylöslykkäämisen yli, hän kerran tuli puhuesaan walittamaan muutamille lain oppineille Adwocaateille jotka sanoit: oletkos woidellut? sinä et ole tainnut woidella herroja ja asian omaisia? ota waari tilasta kuin he owat josain koosa, pöydäsä rualla, eli muolla niin woitele. . . Akka otti sanasta waarin: Hankki itselleen hywin tson Woidet-sarwen, semmoisen kuin lypsy-Akat lehmäin utareille pitäwät; otti sijwen, ja tuli salaa asian omaisten pöydäs olleja, ja woiteli raswallaan jokaisen waatteet ja turmeli ne hornaan kokonaan pois; josta he juutuit, enemmän kuin leppyit. Mutta Akka päälle jeisoi kuitengin, että he tarwihtit woidetta, niin hänen asiansa juoxis. . . Oppi

Woideltut kädet on liukkaat; ja woideldut rattaat juoxewat ja pyöriwät kewiästi, sen tietä hopero Akkakin

48 Satu.

Yxi wanha Akka ja Kilka (perkele).

Se on tawallinen, että koska ihmiset wetäwät päällen jongun onnettomuuden, uskowat, ja syyttäwät he kilkaa, että hän on ollut asias. Kerran se tapahtui, että kilka sai nähdä yhden wanhan Akan istuwan yhdesä puusa, (omena puusa) ottakaa waari, sanoi hän niille lässä olewille, niin tee näettä, että kohtasillään Akka putoa maahan, ja taittaa käsiwartensa ja säärensä, ja sitten hän kohta huuta minua, ja syyttä minua. Hywät ihmiset! tahdottako te todista, etten minä ikään ole käskenyt hänen sinne kijwetä. . . Wähän hetken päästä Akka tupsahti maahan,

maahan, niinkuin kilka oli sanonut; ja Akka sadatteli ja sanoi että kilkan työ se oli, hänelle se olkoon häpiäri joka hänen sinne saatti. Mutta kilka puhdisti itsensä täydellisillä todistuxilla ja skääleillä, ettei hän ikään ollut sinne häntä käskenyt, eikä häntä puusta pudottanut.

49 Satu.

Melanchtonin Muuriaani eli Trenki.

Oppineittengin kirjat todistawat, että sillä muutoin wiisaalla Philippus Melanchtonilla kolmatta sataa ajastaikaa ennen tätä, oli yri melkein tyhmä Moriani eli palwelia, joka kerran otti puita eli halkoja pinosta alta päin, ja ei päältä päin järjestään, josta pinon wälttämättömästi täyty kaatua; mutta nyt ole kilka (piru) kerran oman kunnia nimensä tähden niin wäsymätöin ja uskollinen että hän koko eli kaiken yön seiso ja ylöspiti pinoa, ettei se olis kaatunut, ja kiroten tawallisuuden jälkeen häntä siitä syytetty: mutta aamulla, tuli se tyhmä ja typerä renki ja otti halkoja alta päin, ja kalliswa pino kaatu hänen sormilleen, josta hän kiroisi, ja huusi kilkaa: joka wastais, minä olen kaiken yön pinoa ylöspitänyt, ja yhtä hywin sinä tyhmä ja kiukkunen mies teet sen minun syyxeni, joka on sinun oma syysi.

50 Satu.

Yri wähänen Poika ja Onni.

Yri Poikainen oli nukahtanut joen törmälle, juuri weden rannalle. Onni tuli sijhen, ja herätti hänen, sanoen: Hywä lapsi, nouse ylös ja

mene tiehes, muutoin sinä wieryt jokeen ja hukut, ja silloin sanotaan että minä olen sijhen syypää, eli, kowa lykky (Onni) sen sinne wei. - - -

Oppi kaikeista kolmesta edellisistä Saduista.

Me olemma walmit ja nopsat itsellemme omistamaan kaikki onnelliset tapauret mailmasa, mutta jos pahoin käy, niin me jollekkulle pahalle haltialle suututtelemma. Sen yhden me itellemme kaappajamme, ja sen toisen me edeskatsomiselle wiaxi luemme ja panemme.

51 Satu.

Yxi Poika ja yxi Waras.

Yxi Waras tuli yhden Pojan tygö, joka istu ja itki yhden kaiwon (lähteen) wieres, ja kysyi mitä hän parkui niin surkiasti? ak! wastais poika, minulta pääsi ja käsistäni huilais yxi hopiamalja kaiwoon, ja kuin minun pitä wetämän se ylös, katkeis köysi. Waras ryhsui kohta kaikki päältään waatteket, ja astui alas kaiwohon, hakemaan hopia skoolia; mutta, kuin hän wähän hetken päästä tuli jälle ylös, ilman mitään, niin oli se poika koirus sill aikaa ottanut kaikki hänen waatteensa ja juossut pois.

Oppi.

Muutamat warkaat on waremmin walmiit hirteen, kuin toiset, ketuilla ketut pyytään. Ja wanha Suomalainen sananlasku sanoo: hylkeen päällä Walaskalat pyytään; ja waras warkaan petti.

52 Satu

Yxi Talonpoika ja willi Mettä-Sika.

Yxi Pelto-mies otti kerran laihostaan kijnni yhden Mettä-Sian, ja leikkais siltä poikki yhden korwan. Jälle toisen kerran tapais hän

jälle

jälle saman Sian, ja leikkais siltä poikki toisen korwan, kuin hän nyt wielä kolmannen kerran sen rookais samasa pellosaan, niin hän wei sen Howi-Herralle; joka antoi lahdata Sian, ja kuin sen pää awattijin, niin ei sijnä löytty yhtään aiwoa (ajua) jota kaikki ihmettelit, ja puhuttijn sinne ja tänne tästä kamalasta asiasta.

Armollinen Herra! sanoi talonpoika, jos tällä eläimellä olis ollut joku aiwo, niin se olis, kuin se molemmat korwansa mistais, antanut sen johtua itselleen waroituxexi, ettei hän enää ikään olis tullut minun laihooni.

Tämä puhet yheltä yxinkertaiselta talonpojalta saatti koko seuruuxen nauramaan.

Oppi.

Yxi wanha Suomalainen Sananlasku sanoo: Neuwwo hullua, ei tule mieltä; keitä munaa, ei tule liendä. Ja, wie Sika Saxaan, tuo sika Saxasta, Sika, Sika ainain (kummingin) on.

53 Satu.

Kettu ja Leopardi. (Kissa-Jlwes).

Kissa-Jlwes koreili, pöyhisteli ja ylpeili kerran, hänen kirjawan nahkansa yli ja monen pilkunsa yli; mutta yxi kettu kuiskautti hänen korwaansa, ja antoi hänen huomahtemata ymmärtää, että mielen ja ymmärryxen kauneus, ylitsewoittaa kaiken ulkonaisen maalatun päällisen.

Oppi.

Yxi hywä ymmärrys on kallijmpi lahja, kuin kaikki ulkonainen koreus. 54 Satu.

Yxi Kettu ja Jljskotti.

Seurawaisella sadulla saattoi kerran Esoo-

pus, Saamuren luodon asujamet, jälle hiljaisuteen, yhen waarallisen kapinan jälkeen:

Koska yhden Ketun piti kerran Ulman yhen Wirran poikki, tuli hän wirralda wiedyxi yhteen pikkuiseen saareen josta hän ei tainnut mihenkään päästä, waan täyty siellä maata, ja tuli waiwaturi yheltä hirmuiseltä joukolta kärwäsiä, jotka pistit, purit ja imit werta hänestä.

Sijnä oli myös yxi Jliskotti saapuilla, joka paljaasta kansa kärsiwälliswydestä tarjois itziään kärwäsiä pois ajamaan hänestä. Ei, sano Kettu, anna ne olla rauhasa; sillä ne on nyt jo niin werta täynnänsä, että ne tahto haljeta ja pakahtua, ja etwät taida enää paljon tehdä minulle wahinkota, enemmän, kuin jo tehneet owat; mutta jos ne pois karkotetaan, niin ilman epäilemätä yxi toinen joukko nälkäisiä weren imejiä tulee heidän sijaansa, jotka ei taida jättää yhtä weren pisartakaan jälille koko minun ruumiseeni.

Keisari Tiberius teki senkaltaisesta Sadusta yhen soweljaan sowituxen oman asiansa päälle, koska kysymys oli; Taht hänen piti wiralta poispaneman muutamia omaa heidän parastaan ettiwiä Läänin Herroja, sillä he rasitit yhteistä kansaa, eli antaa heidän saada pitää heidän sisällä olewaiset ammattinsa?

Keisari antoi silloin mailmalle tietä ajaturensa tällä seurawaisella Sadulla:

"Oli kerran yxi mies, joka pahoin haawoitet-
"tuna makais yhellä maan tiellä, josa kärwäi-
'set

"set tuhanſin lenſit ja imit hänen haawojaan. "Yxi matkamies joka ſiitä ſiwu kulki, ſurkuttelit "hänen tilaanſa, ja paljaasta rakkaudeſti pyyſi "poisajaa näitä nälkäiſiä wieraita. Älä ſuin- "gaan ſano ſe toinen; ſillä kuin nämät owat "pois ajetut, niin täytyy minun otella toiſten "kanſa niitten ſiaan, jotka woiwat olla kahta kan- "hiammat ja näitä pahemmat." Tämä on naytäwä ſano Keiſari, kuinga ſe käwis minun alimmaiſteni kans, jos minä muuttaiſin heidän walda miehiänſä. Oppi.

Yhellä Sadulla taitaan wäliſtä paljon toimitettaa ja waikutettaa. 55 Satu.

Yhden yxinkertaiſen Akan rukous.

Yxi Äkka joka iſtu juuri Wouwin penkin kohdalla kirkoſa, kuultiin aina rukoilewan ja toiwottawan: eläköön meidän Woudi kauwwan .. Ah! .. antakoon hänelle pitkää ikää; mutta kuolkoon meidän Kirkkoherra pian! tämä oli Äkan alituinen toiwotus, jonkatähen Wouti hänen kerran kutſu puheelleen ja kyſyi, mixi ſinä minulle pitkää ikää rukoilet, ja Pappis ſoiſit pian kuolewan? Äkka waſtais: Ennen teitä armollinen Herra, oli meillä jotain kowa wouti, ja teiſä me ſaimma kowemman, mutta minä pelkään, että joſs te kuoletta, niin wielä kowempi ja kiukkaampi tulee ſian: mutta mitä Pappiin tulee, niin meillä oli hywä, ennen tätä, ja joſs hän kuolis, taitas wielä parempi pantaa ſialle. . . . Oppi.

Ota Oppi edelliſeſtä Saduſta.

56 Satu.

Yri Akka joka itki Lehmäänsä

Kerran tapahtu se kowa onni yhelle Akalle, että hänen paras lypsy Lehmänsä wajois wetelään suohon, ja kuoli sinne; josta Akka tahto kokonaan tulla hoperori, itki yöt ja päiwät ja ääneensä lollotti ja walitti: woi minun Tuorikkini, ei se enää ammoen tule minua wastaan kuin minä huhoilen, ei Tuorikin ääni enää kuikailee mettäs, ei sitä enää kaju wastaa kankahilla. . . . Tätä teki se hopero Akka ja wielä kirkossain itki katkerasti, kuin Kirkkoherra messusi; ja sitä hän teki monta aikaa, niin että häneltä wihnmein Pappi kysy, mixi sinä itket kuin minä messuan . . Akka wastais: kuin minä kuulen teidän äänennä . . . Ak! . . . niin minä muistan minun Tuorikkini . . . woi kuinga se oli . . .

Oppi.

On hulluja kylwämäkkin.

57 Satu.

Yri Rotta (hiiri) joka asui Ruoka-arkusa.

Yri Rotta joka oli elänyt ja ylöskaswanut yhdesä ruoka-arkusa, ja joka kaiken elinkautensa oli elännyt sillä mitä emäntä sinne oli pannut, rookasi kerran sieltä langeta (pudota) ulos yhdeltä arkun syrjältä; ja kuin hän juorenteli ja kuljeskeli sinne ja tänne, että jälle pääsä arkkuun, sopeus, että hän löysi yhden juuri makian herkku palan. Ei hän niin pian ollut sitä maistanut, ennen kuin hän rupeis uloshuutamaan, woi mikä narri ja tolwana minä koko pitkän ajan oon ollut,

ollut, jok' oon luullut, ettei mualla koko mailmasa olisikkaan onni ollut löyttäwä, wain ainoastansa hänen arkusaan. Oppi.

Yxi tytywäinen mieli ja hywä omatunto taita tehdä yhden ihmisen onnelliseri, misä ikänänsä hän on. Ei pankolla kaswaneet jo koti laattian rikoilla ylöskaswatetut tiedä muuta kuin ylpeillä likansa yli. Mutt on sitä mailmata muuallain, ja woi kuinga lawia mailma on, sano Akka kuin sohi ja koetteli keppillään pirtin aakkunnasta ulos.

58 Satu.

Yxi Pääskynen ja Lukki (Sämähäkki).

Yxi Lukki joka otti waarin Pääskyisen kärwästen-pyytämisestä, päätti kohta tehdä walmiri yhen werkon-pyytäärensä Pääskyisiä; sillä hän katseli Pääskysen lennon kärwästen peräs, kuin yhden esteen hänen luwalliseſa omasa elatus keinosansa. Mutta tämä lintu murſi ittensä ilman waiwaa läpi sen uloskehrätyn sijman ja lensi pois koko werkon kansa. Nyt wasta minä hawaitsen sano Lukki, että lintujen pyytö ei ole minun työni; ja niin hän käänsi ittensä takasin entiseen keinoonsa, nimittäin kutoman werkoja kärpäisille ja sääskille.

Oppi.

Yxi wiisas ei ajjo mitään, ennen kuin hän wälikappaleita uloswalitsee aikomiseensa ja päälle tarkoituxeensa.

59 Satu.

Yxi Mies ja Joki.

Yxi Maan-mies joka aiko yhden Joen eli wirran poikki, mittais sen sywyyden uſkammas paikas, saadaxensa tietä, mistä kohdasta hän olis

tainnut

tainnut kahlata sen yli; ja itte mittamisensa ja koettelemisensa alla, hän sen astaitsi, että se oli syvin siinä josa wesi juoxi hiljaxeen, mutta sitä wastoin matalin kusa niwa paika oli, ja josa wesi enimmän pauhais ja kuohu.

Oppi.

Yxi waiti olewa, hiljainen ja sisällänsä pitäwä wiha-mies on waaralliſempi, kuin yxi joka menoaa.

60 Satu.

Yxi Kettu ja waimowäen Kokous (Pito).

Yxi **Kettu**, joka kerran yön-seutuna waelsi yhen kylän läpi, hawahti siellä warpahaisia pidettäwän, eli Pirtti-waimon pidot, josa wieraat otit hywärensä yhen hywin hankitun Kana-sopan (liemen). Ak! sano hän: Eikö tämä ole maailma kumma? yxi wiheliäinen wiatoin **Kettu** raukka, saa näpisti kurkistaa sisälle Kana-huoneseen, hakeaxeen sitä ainoastaan, jolla hän henkensä elättäis, ennen kuin te kohta koiranne husutatte päälle.

Mutta kuitengin te taidatta istua täällä ja ylönpaldiseſti rawita watsanne kalleilla ruilla teidän kanoistanne ja kukoistanne, paitsi muita, teidän herkkujanne. Mitäs sinä näsäwiisti repo puhut! huusi yxi wanha Akka? minä saan sen sulle sanoa että me syömme omia kanojamme; mutta mitä sinä syöt, sen sinä waraſtat.

Oppi.

Löytyy niin hywin häweliäitä ihmisiä, kuin luondokappaleitakin; ja niin kuttuttu saalis, (rappaaminen) saa wäliſtä niin kaunin nimen, kuin omiſtawa oikeus.

61 Satu.

Puitten Suoruudesta ja wäärydestä.

Yhesä paikasa kerran isutettijn ja kylwettijn puita jotka tosin kaswoit kaikki kaunihixi, suorixi ja hirsixi kelwollisixi, paitsi yxi lyhyt rapamänty, joka jäi wääräxi ja kantturaisexi, ja näytty kamalalta ulos. Tämän mettän isäntä tahto raketa yhtä huonetta, ja lähetti sentähden kirwes miehensä ulos tätä metsistötä hakkaamaan ja kaatamaan, ja hakkamaan jokainnan puun, kuin suingin kelpais johonkuun huoneen rakennuxexi. He teit käskyä jälkeen; ja silloin se wäärä ruma puu yxin seisomaan. Oppi.

Kowan kuuluisat korendet, owat harwoin onnelliset.

62 Satu.

Yxi Talonpoika joka köyhty kunniasa.

Liki Upsalota asui menneellä sadalla yxi äweriäs ja rikas Talonpoika jonga tykönä kulki usein sangen paljon suuria Herroja, joita hän kaikella kunnialla wastaan otti ja ittensä niin kulutti, että hän kokonansa köyhtyi; ja niinkuin köyhydesä ihmiset usein etsiwät wääriä wälikappaleita edestulemiseensa; niin myös tämä mies menetteli itsensä, ja tuli kälmixi eli kolmen markan miehexi; ja koska hänellä ei ollut kunniata, niin ei myös enä kengään tullut hänen tygönsä, ja niin sai hän olla hywäsä rauhasa: teki työtä maansa päällä, oli wirtä ja uuttera, ja jälle muutaman wuoden sisällä rikastui ja tuli waralliseri ja wahwari taloxi. Hän rakensi myös nyt uuden kaxi wooninkisen pygningin, niin että hänen talonsa

lonsa ja kartanonsa loista kauwas kunnahalta maan tielle: sijtä waelsi nyt muutamana kesänä itse Kuningas siwu, ja nähdesään nijn kaunijn talon, kysyi, kuka siellä asuis? hänelle wastattijn: siellä asu yxi kolmen markan mies, ei sen tyköä nyt tähän aikaan ole kukaan käynyt. Kuningas sanoi: Me tahdomme mennä sinne ja katsomaan sitä taloa; se mies taita olla ymmärtäwäinen mies, joka on nuoon kaunijn kartanon rakentanut. Kuningas tarjois tälle miehelle kunnian jälle; jonga edestä alimmaisuudesa kijtti, mutta kielteli wastaan ottaa; sillä hän sanoi: Teidän Majestetinnä: nijnkauwwan kuin minulla oli kunnia ennengin, nijn wieraita kulki paljon luonani ja minä köyhdyin, jota minä pahon waroin eli pelkään täståin edes. Mutta nyt nijnkauwwan kuin minä olen ollut kolmen markan mies, eli kunniata, olen minä saanut rauhasa asua ja olen rikastunut.

Oppi.

Kijkanainen kunnia, on puoleri häpiätä ja häwiöxi. Usein saadaan ruoka ja juomaa . . . ꝛc. maantien warrilla, ilman mitään annettaa, waiwa nähdä. . . Ja wielä nöyrästi kumarta ja ikänänsä kuin kijttää sen armon edestä että meitä on kulutettu ja köyhdytetty.

63 Satu.

Nälkä-kurki ja Joubten kuollo hetkellään.

Yxi Nälkä-kurki oli lässä eli saapuilla, kuin yxi Joubten weisais sen tawallisen wijnmeisen laulunsa, ja antoi hänelle tietä, kuinka se oli wastoin luontoa, että weisata nijn sopimattomalla

ajalla; ja tahtoi tietä, mikä hänellä oli syy siihen. Siihen on minulla oikia syy, wastais Joutten: minä pääsen ja astun nyt yhteen tilaan, jossa minä tästedes olen wapa ansoista, nuoleista ja suoesta ja näljästä; mixen minä siis olisi iloinen senkaltaisen wapahduxen yli. Oppi.

Kuolema on se wiimmeinen hywästi jättäminen kaikista niistä rasituxista, waiwoista ja waaroista, kuin tätä elämätä seuraa.

64 Satu.

Yxi Leski-waimo lohduttamatoin.

Oli yxi nuori waimo, joka murheesta miehensä sairauden tähden olis pian ennen aikojaan saattanut kuoleman ittelleen; mutta hänen hywä isänsä teki kaikki mitä hän ikänänsä tiesi, saattaaxensa häntä tyyntytetyxi; Rakas lapsi, sano hän, me olemma kaikki kuolewaiset: ole rohkia, minun tyttäreni; anna sen wiimmeisen pahan tulla, minulla on parempi mies sinulle waraja, kuin tämän olet mistanut. Ah! minun isäni, sano hän, mixi nimitättä te toista miestä? Tee olisia niin kernaasti saattaneet pistä puukon minuun: ei, ei, minä en tahdo kaikkena elinkautenani enää ajatella toisen miehen päälle.

Ei kauwwan sen jälkeen kuoli hänen sairas miehensä, ja silloin hän tahto juuri pakahtua sydämmen murheesta, tuli liikmäärin nöyräpäisexi, löi rinnoillensa, ulos repi hiuxiaan, että joka mies luuli hänen tulleexi kokonaan hulluxi. Mutta kuin hän sai wähä päänsä ympäri ajatella, pyhki hän pois kyynneleet, nosti ylös silmänsä

mänsä ja huusi: tapahtukoon Herran tahto; ja meni sitten isänsä tygö ja sanoi: Rakas isäni! - Entäs se toinen mies, josta te mainihtia, onko se kaukana? Oppi.

Satu antaa tietä, että Leskein kyynnelet taitan kewästi pois pyhittää, ja ettei se ole peräti mahdotoin, että hengis pitää Leski-waimoja miehen kuoleman jälkeen, ja kuinga mahdollinen se on, kaiken maahan panias murheen jälkeen, lohdutta häntä sillä huwituxella kuin hänellä on olewa toisen yljän sylisä ja käsi-warsisa. 65 Satu.

Yhden Leski-waimon naimisen halusta.

Yxi Leski-waimo sano kerran hywäsä uskalluxesa, hänen Nepaalleen: minä olen pian peräti hukas, kuin ei minulla ole ja minä saa, yhtä siiwollista ja raitista miestä, joka minun huoneen hallitustani katsoo ja holhoo; ja täsä asiasa minä tahdon kaikkein ennemmin neuwwotella sinun kansas, nijnkuin minun uskollisimman ystäwäni kansa. Jos sinä tahdot täsä asiasa palwella minua, nijn älä suingaan unhohda pois tätä parasta asian haaraa: minä olen nijn siisti waimo, että minä oikein kyöläxrellä ajattelen makauxesta awio-wuoteesa. Minä palwelen sinua mielelläni, wastaisi hän Nepaansa, ja nyt minä tiedän sinun mieles ja ajatuxes: mutta se taita olla työläs löytäxeni sellaista miestä, jolla olis kaikki nämät omaisuudet. Ja sillä sanalla meni se hywä akka pois, mutta päiwällä sen jälkeen tuli hän jälle Lesken tygö, että hän oli löynnyt yhden miehen joka oli juuri hänen mieltään myöden. Minä olen sinulle uloskatsonut ja u-

los-

loswalinnut yhden miehen joka on nuttera ja toimellinen, ja joka juurta jarain ymmärtä kaikki tarpeelliset työt; mutta niin totta kuin minä elän, niin en minä tainnut löytä, kaikkein näitten hywäin omaisuutten alla, yhtään joka olis tainnut eſtää ſinun kyöläyſtäs, joſtas puhuit. Se ei tee mitään aſiaan, wastais Leſki, minä wihaan heikkoutta, mutta en minä taida hyljätä hywää awua. Oppi.

Waimo-wäki owat kaikki yhen kallaiſeſta luonnoſta, ja enin oſa heiſtä yhenkaltaiſeſta mieleſtä; ja yxi waimo tuntee omiſa ſuoniſaan mitä toiſen walta ſuoni tykyttää, ja taita wähällä waiwalla tulkita ja tietä toiſen illweiſtä ja puoleſta ſanaſta mitä hän on wailla.

66 Satu.

Hijret ja Tammi puu.

Hijret luit ſen aiwan waiwaloiſexi, että yhtä päätä kijwetä ylös Tammeen, joka ſuupalan tähden, kuin heidän piti ſaamaan ruaxi wattaanſa, niin että he kerran päätit, hampaillanſa poikki ſa haamaan ja järſimään puuta, ja niin antaa Tammen terhot maahan pudota yhtä haawaa; mutta muutamat heiſtä olit taitawammat kuin toiſet, ja yxi wanha hywin kokenut Rotta käſki heidän perään ajatella mitä he tekewät; ſillä ſanoi hän, joſs me nyt turmelemme ja häwitämmä meidän elättäjämme (ammamme) kuka meitä ſitten täſtäedes elättääpi?

Oppi.

Että päättää jotain ilman perään- ja edellä ajatuſta on yxi ylpiä hulluus: mitä yheſtä aſiaſta ſeuraa, on ſe enſimmäinen joſta aina eſinnä on waari ottaminen.

67 Satu
Karhu ja Mettiäiset.

Yri Karhu suuttu kerran niin kiwasti yhden Mettiäisen pistoresta, että hän juori kuin wimmattu Mettiäisten pesälle, ja käänsi ylön alasin eli nulliſti kaikki ne meſi-kannut, kuin hän ſiellä löysi. Tämä ylelliſyys ja wäkiwalta saatti kaikki Mettiäiset ulos lentämään, jotka kaikin rupeiſit häntä piſtelemään: ja wasta jäliſtä päin tuli hän ymmärtämään, kuinga ſe olis ollut parempi ylönkatſoa-yhen wähän waſtuxen, kuin wetää päällenſä monen tuhannen päälle karkauxen, yhden wähän hyödyttäwän mielen liikutuxen ja pikaiſuuden kautta.

Oppi.

Parempi on antaa yhden kelwottoman Rietan, koſkamata antaa pilkata ittiänſä, kuin yllyttä ja härſyttää koko joukon häpemättömiä konnia päällenſä.

68 Satu.
Yri Jalopeura ja Rotta.

Yri Jalopeura oli joutunut langeta ja ſiſälle kietoua metſä-mieſten juoniin ja pauloin, ja huuſi yhtä Rotta joka meni ſiitä ſiwu, että hän tahtois olla niin hywä ja auttaa häntä werkoſta, wakuuturella, ettei hän koſkaan tahdo unhottaa ſitä hänelle oſotettua hywä työtä. Rotta järſi ja puuri langan poikki; ja kuin hän niin oli auttanut Jalopeuran irralle, anoi hän häneltä ſaadaxeen ſen tytärtä waimoxeen waiwaſtaan. Jalopeura oli ylön jalo, että hän olis kieltänyt hänelle jotain: mutta ſe pahin oli, että juuri kuin

ſe

se nuſi puoliſo piti aſtuman morſian-wuoteeſehen, niin hän huomahtemata rookais jalallaan aſtua julhaſen päälle ja ruſenſi hänen knoliaxi.

Oppi.

Täſä näytetään kuinga wäkewä yhden hywän luontoiſen kiſtolliſuus on; ja yhden järjettömän rakkauden hulluus, niin myös ſe wiheljäiſyys, kuin ſeuraa niitä naimiſia, kuin tapahtuu niitten perſoonain wälillä, jotka owat erinkaltaiſet ja ei wertaiſet.

69 Satu.

Yxi Talonpoika, joka rupeis Sotamiehexi ja ſitten Kauppamiehexi.

Woi kuinka ſuuresa orjuudeſa ja wiheljäiſyydeſä minä elän huuſi kerran, yxi Herran kartanon työſä wäſynyt ja tuſkaunut Talonpoika; ſillä minun täytyy kuluttaa kaikki minun päiwäni ojimiſella, kyntämiſellä, ſonnan wedolla ja kylwämiſellä, ja en minä kuitenkaan wihdoin tule muuxi kuin minä olen. Minä pyſyn aina tämmöiſsä. Sotawäeſä kuitengin pääſtään kunniaan, ja yxi ainoa onnen täpäus taitaa yhden miehen ſaatta ikuiſeen kunniaan ja arwoon. Totiſeſti minun pitää parata tilani, toimitta itteſleni hewoſen ja ſota aſeet, ja koetteleman minun onniani ſodaſa. Hän meni ſiis pois, täytti aikomuxenſa, ja odotti ſitte että joku ſodan-tappelus olis tapahtunut; mutta kuin hän rupeis ajattelemaan, että hän ſiellä kukaties miſtais kätenſä ja jalkanſa, päätti hän jälle mennä takaſin kotia. Kuin hän niin käweli jongun ajan raſkaſna Riddarin ajaturilla ſai hän toiſen uuden

joukahduxen päähänsä. Minä taitaisin, ajatteli hän, tehdä paljoa suuremman onnen, jos minä rupean Kauppamiehexi. Tämä ei niin pian hänen mieleensä joukahtanut, ja sytyttänyt halua siihen, ennen kuin hän toimitti ittellensä aluxen, wuokkrais sen, ja meni merelle woiton ja tappion päälle. Nyt hän jo rakensi ajusaan linnoja ilmahan, ja luuletteli ittiään, että hänellä jo oli molemmat Indiat arkuisansa, ennen kuin hän oli hywin laskenut ulos koti-rannalta. Mutta meidän Kauppamies sai pian katua kauppojaan.

Yxi wäkewä myrsky tuli joka wei hänen aluxensa karille ja hieta riweleille, josa Kauppamies, alus kalu ja kaikki tyynni onnettoman haaxi-rikon kautta hukuit ja pois tulit.

Oppi.

Huikendelewaisuus ja ympärinsä häälywä mieli on enimmitten meille ihmisille wahingollinen.

70 Satu.

Yxi Joki (Wirta) ja Lähde.

Kerran ylös tuli yxi rijta yhden Joen ja yhden Lähteen wälillä, siitä, kuka heistä olis etuisampi ja parempi toistaan. Joki ylpeili paljon wetensä ja kalainsa yli kuin hänellä oli; ja kehu kuinga hän paljon wettä wiepi mereen, purjehtiwaisten hywäxi; ja että hänen rannoilleen monet kaupungit, kylät ja huoneet raketaan, ja että hän sekä ihmisille, että eläimille paljon hyödytystä ja iloa matkaan saattaa. Wielä sanoi Wirta, siitä wastaan niin Lähteellä on pimiä

juoxu

juoxu maan kamaran alahitte; se maka niinkuin peitetty lewän alla, ja niinkuin warkahin tulee edes päiwän walkeuteen, ikään kuin hän häpiäisi näyttämään päätänsä. * * * Tämän ylpiän ja kowan häwäisyxen otti Lähde niin pahon ylös, ja pahaxui niin suuresti sitä, että hän mietti kostoa, ja tukki kaikki pienet ojat ja weden juoxut, ja niin esti weden walumisen Jokeen, niin että Joen juopa wähän ajan sisällä kuiwi ja kurehtu niin että kalat kuolit ja mätänit mudasa, hywin ansaituxi rangaistuxexi Joelle, joka oli ittestään kerskannut ja ittelleen tygö lukenut sitä kuin, alkulähteelle tuli josta hän sai kaiken sen suunaxen kuin hän nautti.

Oppi.

Se joka ittiänsä kerskaa jongun edun tähden, hän häwäise sitä, joka on ensimmäinen alku ja lähde siihen.

71 Satu.

Yxi Pahan elkinän pahan tekiä, ja Kilka.

Yxi kuuluisa pahan tekiä, joka oli tehnyt monta hirmuista paha työtä, ja joka kerta sen tähden saanut wihtoja ja rangaistuxen; meni wihdoin ystäwyyden liittoon Kilkan kanssa, että hän hänen pelastais ja auttais niistä waiwoista, joihin hän oli joutuwa täståin edes. Tämä hänen liitto-weljensä auttoi häntä kistusta, arrestista ja fankeudesta yhen kerran toisen perään, aiwan monasti; ja joka kerta kuin hän pahain retkeinsä tähden tuli kiini oteturi, niin hän pyysi Kilkaa auttamaan itsiänsä. Mutta wiimmein kuin hän waiteli häntä awurehen, tuli Kilka hänen

tygönsä, olallaan kantain ison läjän wanhoja kenkirajoja, ja antoi hänen selkiästi tietä hänen ajaturensa. Minun ystäwäni, sanoi hän, en minä kestä kauwemmin senkaltaista juoxua sinun tähtes, ja en tahda sinua enää useimmin auttaa. Minä olen kyllä jo kauwwan juossut sinun palwelluxesas, niin että minä olen kaikki hajalle kuluttanut nämät kengät, ja et sinä ole minulle antanut hopi äyriäkään, ostaaxeni ittelleni uusia; sentähden ett mahda paharua, jos minä nyt annan sinun istua täällä pelastamata.

Oppi.

Perkele auttaa omiaan ajaxi, mutta kuin parahitten tarwitaan, niin hän jättää ne waaraan.

72 Satu.

Yxi wanha Akka ja Kilka.

Kilka paharui kerran sangen suuresti, ettei hän kolmen ajastajan sisälle saanut yhtä parikuntaa torumaan, riitelemään ja suuttumaan wälinsä, waikka hän monella juonellaan oli sitä ajatellut. Hän menee sentähden pois, ja rookaa tiellä yhden wanhan Maalina nimeisen Akan, Pirjetän tyttären, ja juttele hänelle koko asiansa ja aikomisensa. Akka sano, mitäs annat, niin minä heidän saan kolmes päiwäs riitaiseri: Kilka lupaa yhden uuden kenkä parin. Akka meni, puhutteli ensin waimoa, ja sanoi, sinä olet tosin rakastanut miestäs, mutta wielä rakkaammari sinä tulet, jos sinä nyt hänen päätään tappaisa (etsiesä) leikkaat ne 3 karwaa jotka on hänen leukansa alla kurkku torwen päällä joi-

ta

ta et sinä ole ennen tainnut hawata. Miehelle meni hän ja sanoi toisin: nyt kuin waimos täsiedes päätäs ettij, niin se leikkaa kurkus poikki. Akka joka oli molemmat willinnyt, saatti tämän parikunnan ensimmäises tilas riittaisexi, sillä kuin waimo tawallisuuden jälkeen miehensä päätä täiteli, ja rupeis ensin, Akkan neuwon jälkeen niitä kolmea karwaa leuwan alta leikkamaan, niin mies luuli, että hän nyt leikkaa hänen kurkunsa, josta hän pillastui suuttu ja wihastui ja löi waimoaan; ja murhat tulit, josta sekä piru että Akka ihastuit, ja Akka woitti wetonsa; niin että Kilkan täyty hänelle tuoda sen luwatun uuden kenkä-parin. Mutta koska Kilka näki Akan ... niin ei hän tohtinut lähellekkän tulla ... waan tuolta ... kaukaa, pitkän rijuwwun eli tangon nenästä tarjos Akalle kenkä parin ... Jota Akka ihmetteli ... mutta Kilka sano: sinä olet Malina pahempi minua, niin että minä pelkään sinua, engä tiedä mitäs konstia taitaisit kukaties minullekkin tehdä. Joka sinun Malina tietää ja tuntee ei se sinua osta.*)

73 Satu.

Yxi Mies joka petti Kilkan.

Oli ennen ollut yxi Porwari joka teki Kilkan

*) Tämä Satu pahasta Maalinasta ja Kilkan kenkä parista ei ole tämän päiwänen, waan se mahtaa olla hywin wanha; koska se todella, nijnkuin minä itte olen nähnyt, löytän Hattulan kiwi-kirkon katon alla seinurella näin maalattuna kuin saduja kuullan. Tämä Hattulan kiwi-kirkko Hämeen maasa on rakettu v. 1250 nijstä tijleistä, kuin jäi Hämeen linnasta, Päijänteen rannalle; Herrenäsin niemelle; ja on nijn muodon wanhempi Stukkhulmin Kaupunkia.

kans sen liiton, että hän laittais hänelle sen onnen, että kaikki hänen kräämänsä ja rihkamansa wähän ajan sisällä tulis myydyxi, ja jos se tapahtuu, niin hän tahto olla hänen palwelianssa. Tämä tapahtu, ja kaikki kalu tuli myydyxi. Mies tuli murheelliseri ja luwaus päiwä läheistyi. Sen hawaitsi yxi Akka Maalina, kysy mieheltä, mikä sinun puuttuu ja mitäs murehdit? Mies ei tahtonut ensin sanoa tätä syytä suruunsa; mutta wihdoin ilmoitti kaikki. Maalina wastais ei ole wielä hätää, teetä nyt yxi klasi kaappi, ja pane minä sinne istumaan, ja kuin Kilka tulee ja kysyy joko kaikki on myyty, niin sano: wielä minulla on täällä kaapisa wähä myymätä. Kilka tuli määrätynä pälwänä ja kysyy mieheltä, jos hän nyt kontrahin jälkeen on kaikki myynyt ja näyttää klasi kaapin ja sanoi, siellä on wielä myymätä. Koska Kilkaa sen näki ja awais kaapin, josa Maalina oli niin hän sormellaan kokotti ja wiheltäin sanoi: Jaa, jaa Maalina, sinäkös siellä olet, jaa, jaa Maalina joka sinun tuntee ei se sinua osta; ja niin meni kijrusti pois ja jätti miehen rauhaan.

74 Satu.

Yxi Pohjatoin Säkki.

Yxi mies oli Kilkan kans tehnyt sen liiton, että kuin hän wain saa yhen säkin täyden rahaa, niin hän saa hänen, mies otti säkin lainaan pappilasta, ja leikkais pohjan pois, teki rejän kirkon holwijn eli lakeen ja sito säkin suun siihen awoinna. Kilka kanta rahaa, hengen jälkeen, niin ettei

tei hän wihdon tiedä, neuwoa mistä hän enemmin sais hopia rahaa, ja kysyy wihdoin mieheltä, mikä sun säkkisäs on, kosk ei se jo täydy (sillä säkki oli pohjatoin ja juoxit kirkkoon, joka kyllä weti ja ei täytynyt) ongo se oma säkkis waan kenengä? mixei se jo täydy? mies wastais, ei minä olen sen lainannut Pappilasta ... ja so, sen säkin minä tunnen, sano Kilka suuturisa, ja mene päätänsä wääntäin tiehensä, paharuen että hän oli niin paljon Rikstaaltereita kantanut pohjattomaan säkkijn, ja häpiällä tapannut wetonsa.

75 Satu.

Yxi leikkinen-mjes ja yxi Raha-Ahnes.

Oli yxi leikkinen ja lystinen mies joka kerran Paawi kunnasa tahtoi koetella yhden Ahneen Piispan andeliaisuutta. Hän meni hänen tygönsä uuden wuoden päiwänä, toiwottamaan hänelle yhtä hywää mutta wuotta ja anoi häneltä kymmenen Tukaatia kullasa uuden wuoden lahjaxi. Oletko sinä willtsä, wastais Piispa, pidätkö sinä minun niin tyhmänä ihmisnä? luuletko sinä, että minulla olis niin wähä mieltä, että minä ulos jakasin niin paljon rahaa yhden suuri kiitoxen edestä? korkiasti kunnioitettawa Herra, sano se koirus, joss se on paljon anottu, niin olkoon ainoastansa yxi Riikin tallari niin minä tahdon sengin lahjan edestä kiittää; mutta ei Piispa tahtonut senkään lahjan kansa ulos. Se leikkinen mies sanoi sitten, että hän tytyy kupari äyrinkin, mutta se tuli kansa kieltyxi häneltä. Koska nyt sijs se koirus näki, ettei täsä ol-

lut yhtään rahan saalista, sanoi hän Piſpalle: Teidän korkiasti kunnioitettawaiſuudenna, tahtois ſiis olla niin hywä ja autaa minulle ſiunaurenſa: aiwan mielellänі, kernaasti wastais Piſpa: Lankia polwilleſi, niin ſinun pitää saaman ſen ſaman; ei korkiasti kunnioitettawa Herra, ſanoi ſe toinen, nyt en minä tahdo otta teidän ſiunauſtanna; ſillä joſs te oliſia pitäneet teidän ſiunaurenna yhden puoli äyrin weroiſua, niin että te ikään oliſi ſitäkään minulle tahtoneet tärkiästi jakaa.

Oppi kolmesta edelliſestä Saduſta.

Ahneus on kaiken pahuuden juuri, ja pahin kuin ſe niſtten hengelliſten luona löytyy. Se ſaatta wirkamiehen wihattawaxi; ſe jälle ſaattaa wiran ylönkatſeſeen; ja wiran ylön katſe ſaattaa ſen hyödyttömäxi niſtten tykönä joilla ſiitä pitäis oleman hywää eli hyödytyſtä. *) 76 Satu. b)

Yxi Pappi ja muutamat päärynät.

Yxi hywäin päiwäin Pappi, joka oli kuttuttu puolipäiwälliſelle häihin, rookais tiellä koko joukon päärynöitä. Miehellä oli kyllä halu tehdäxeen niiſtä hywän eineen; mutta kuin hän mietti niitä herkkuja kuin hänelle häiſä oli epäilemätä hankittuna, ylön katſoi hän päärynät, polki ja tallais niitä ja meni matkaanſa. Wähä kauwemma kulkeiſaan, tuli häneen eteenſä yxi wirta, jonga poikki hänen piti, mutta ſiinä oli niin

*) b) Nämät molemmat edelliſit ſadut owat ennen tätä trykätyt Weſteräſis w. 1767. joiden päälle kirjoitus on: Allehanda Sedolärande Fabler til nöjſamma tidsförfördrif, med Cenſur eller Imprimatur af M. von Oelreich.

niin paljon wettä, ettei hän päässyt sen poikki, ja täyty niin palata takasin yhtä hywänä kuin hän tuli, ja tehdä ittellensä atrian niistä samoista päärynöistä, kuin hän ennen oli ylön katsonut ja polkenut. Oppi.

Nälkä on paras suola ja kryydi ruasa. Ja yxi wanha Suomalainen Sananlasku sanoo: Sijhen kaalin kuins nyt syljet, sijtäs wielä syöt.

77 Satu.

Yhestä Waimosta joka tahto kuolla sairaan miehensä edestä (siasa).

Yxi Waimo parka tahtoi tulla miltei ikään pois järjeltä ja taidolta, pelwosta, että hänen piti mistata miehensä. Se hywä mies oli sairas, ja ei kattottu muuta kuin kuolemaan; ja ei mikään muu tainnut häntä kuolemasta pelastaa, kuin jos kuolema ottais waimon hänen siaansa. Waimo huusi ja kuhtui kuolemata niin kauwan, sixi kuin hän wihdoin tuli hänen tygönsä hirmuisesa muodosa. Waimo nijjas, kyykisti ja kumarteli hänen edessään sangen sywästi, ja sanoi: Armollisin Herra! älkään erehtykö ja wäärin ottako, sillä se persona jota te etsittä, hän makaa tuolla sängyssä. Oppi.

Se on tawallinen, että moni sanoo, hän tahtoo kuolla ystäwäinsä edestä; mutta kuin se tulis sen päälle nijn nähtäisin, että se oli turha ja löyhä puhet.

78 Satu.

Yhen Aasin toiwotusta.

Yxi Aasi toiwotti kylmällä talwella lämmintä ilmaa (suwea) ja suun täyden ruohoja purraxeen, yhen kylmän tallin ja kuiwan mehutto-

man

man olki kuwun siaan. Aikanansa tuli se suloinen suwi sää ja tuores ruoho kaswoi; mutta sen kansa seurais myös paljon wetoa ja työtä, että Aasi wähän ajan sisällä niin kylläsiwi ja suuttu kewäimehen, kuin hän ennen oli talwehen kyllästynyt. Hän rupeis sitten toiwottamaan keseä; mutta nijstä wedoista ja ajoista, kuin seuraa elon aikan, oli hän nyt pahemmin ulos tullut, kuin kewäillä: ja luuli hän, että wasta syxyllä hänen paremmin käwis käteen; mutta silloin rasitettiin hän wielä enemmän puun hedelmäin, polttopuitten ja muun talwen waran kantamisella ja wetämisellä enemmän kuin ennen. Wihdoin kuin hän oli lakkaamattoman työn alla wäsyttänyt ittensä koko wuoden ympärijnsä, niin oli hänen wijimmeinen toiwoturensa jälle talwen pääle. Niin muodon hänen täyty päättää ja lopetta hänen walitus wirtensä, sijtä kuin hän alotti.

Oppi.

Yhden huikendelewaisen ihmisen elämä on yxi alinomainen waihedus turhista toiwoturista ja kelwottomasta epätyytymättömyydestä. Yxi huikendelewa mieli ei ikään taida tulla rauhoitetuxi; ei se ikään löydä yhtään aikaa, joka on paitsi waiwaa. Yhdes wanhas sananlaskus se kuuluu: Pahalla sialla on paljon wikoja, muunamaa kylmä, muuna kärsä kipiä.

79 Satu.

Kissa ja muutamat Sijret.

Koska iso joukko Sijriä kurkistit rejjistään ylös, kattoaxensa ruokaa, äkkäisit he yhden kissan hyllyllä, joka makais niin hiljaa, ja näytti niin hiljaiselta ja siewältä, niinkuin ei hengeä eikä hengi-

hengityſtä oliſi ollut häneſä. Hywin niin, ſano yri Sijriſtä, ſe mahta olla yri luondokappale hywäſtä luonnoſta, ſen minä takaan; ſen me taidamme lukea ja nähdä hänen ulkonaiſeſta kahtannoſtaan, ja on minulla niin ſuuri halu, kuin joſkus jollain, että tulla yſtäwäxi ſen kanſa. Niin kuin hän ſano, niin hän teki, mutta niin pian kuin ſe ſiwiä Mirri ulottu häneen teräwillä kynſillään, ſai hän oppia tietä, ettei kaunijt kaſwot aina ulosmerkitſe ja tietä anna mielen laatua.

Oppi.

Ei kaikki kulta kuin kijltää. Kaunis kakku päältä nähden, ehk on alta akanainen. Ulkonainen yſtäwällijſyys ja näytetty ſuloiſuus ei kauwwas ulotu, waikka ſe ajaxi taita pettää muita, ja wäliſtä hänen itenſähin.

80 Satu.

Yri Mettä-Sika ja Kettu.

Koſka yri Mettä-Sika hioi hampaitaan yhtä puuta waſten, käwi yri Kettu ſijtä ſiwu ja ſanoi: yſtäwän mitäs tällä luulet? empä minä näe yhtään ſyytä ſinulla ſijhen? Sika waſtais: toſin minä ſen teen ſen wuoxi, niin muodon kuin ſe on hiljan hioa miekkaa, kuin minun päälleni karataan ja minun täytyy tapella ja waſtata itſiäni. Oppi.

Rauhan aikana on paras pitää waranſa. Suomalainen Sananlaſku ſanoo: Waſta aika Hijren haukotella kuin on puoli Kiſſan kidaſſa. . . .

81 Satu.

Yri Kettu ja Jänes.

Kettu ja Jänes jouduit kerran ſuureen rijtaan toinen toiſenſa kanſa ſijtä, kumpi heiſtä parahitten

rahitten taisi auttaa itsiänsä edes täjä waaralliseſa mailmaſa. Kuin minua tawoitetaan ja jälistä ajetaan, ſano Jänis, taidan minä kauniſti jättää koirat jaloillani ja päästä heistä. Luuletkos ſinä, ſano Kettu, minun halwemmaxi? minä olen wietellyt mouta heistä minun juonillani ja wiekkaudellani, uſiamman, kuin ſinä juoxullaſi. Oppi.

Wiiſaus ja taito ylitſe woittaa ſitä enemmän woiman, kuin ihminen on parempi ja etuiſampi järjettömiä luondokappaleita.

82 Satu.

Yxi näſäwiiſſi Koiran juoninen, ja yxi Philoſophi eli Maallinen Wiiſas

Yxi wiiſi ajattomaſti toimellinen ja ymmärtämätöin hywäin seurain kumppali (joutilas juoxian) tahtoi kerran etſiä yhtä Philoſophia. Hän löyſi hänen yxinänſä hänen tutkiſiſelemuxiſaan ja ſywiſä ajaturiſaan, ja rupeis ihmettelemään, kuinga hän taiſi niin keſtää, ollareen ilman ſeuraa ja kanſakäymiſtä. Se oppinut mies ſaatti häntä peräti toiſiin ajaturiin, ſanoen: minun Herrani, te exytte kokonanſa: ſillä aina ſijhen jaakka, kuin te ſiſälle aſtuja, olin minä ſangen hywäſä ſeuraſa. Oppi.

Hywät ajaturet ja hywät kirjat owat ymmärtäwäiſille paras, iloiſin ja huwittawaiſin ſeura.

83 Satu.

Yxi nuori Tuomari.

Menneellä ſadalla oli yxi ijättänſi nuori, mutta wiiſas, taitawa ja oikia Tuomari, joka aina oſais niin oikein tuomita, ettei hän eſimiehiltään

ſaanut

saanut ikään jälki tekoja ja nuhteita: häneltä kysyttijn sijs kerran, kuinga hän taisi ja ymmärsi niin oikein tuomita, joka kuitengin oli niin nuori. Hän wastais: waikka minä olen nuori, niin olen minä lukenut wanhoja kirjoja . . .

Oppi.

Ei harmaa pää aina ole epäilemätöin tunnusmerkki taitawuteen: ei ikä sitä kunniallinen ole, että hän kauwwan elää, ja hänellä on monda wuotta: waan toimi ihmisten seasa owat oikiat harmaat karwat; ja wirhitöin elämä on oikia wanha ikä. Wijsaud. kirj. 4: 8, 9. ja yxi Suomalainen sananlasku sanoo: Ei wierywän kiwen päällä sammalia kaswaa.

84 Satu.

Yxi kirjoihinsa kijnnitetty Philosophi.

Saxan maalla oli menneellä sadalla yxi kirjoja suuresti ja ylön ahneesti rakastawa Philophi, Buddeus nimeldä, joka istu yhtäpäätä kirjainsa yli ja luki wiriästi. Kerran hänen lukeisaan tapahtui se onnetomuus, että walkia pääsi irralle hänen talosaan, ja liekki löi jo ympärt sen huoneen seinitä ja nurkkia josa hän istu ja luki. Hänen palweliansa tuli sisälle kammarijn ja huusi, Herra, walkia on irralla: mutta hän wastais lijkumatoinna: sano waimolleni, sillä sinä tiedät, etten minä ole koskaan huolinut huoneen hallituxen asioista. Oppi.

Aikansa kutahin, sano päßi, kuin päätä leikattijn. Nauru hywälle, nauru pahalle. Suomal. sananlasku.

85 Satu.

Yxi Susi Lammas-nahas.

Yxi wanha satu sanoo, että yxi Susi kerran

käärt

kääri ittensä Lammas-nahkohin, ja sai sen pugun alla somaan tilan, että ison ajan raadella niitä wiattomia Lammas raukkoja; mutta paimen aistaitsi sen wihdon, tuli Suden kimpuhun käsiri, sai hänen kiinni, ja hirtti hänen ylös, Lammas-nahkoneen päiwineen, korkiaan hirsipuuhun, muille pelwoxi ja waroituxexi. Paimenen naaburit eli krannit (likimmäiset) teit kohta siitä suuren menon ja ihmeen, ja kysyit häneltä, mitä hän ajatteli sillä, että hän oli hirttänyt Lampaansa? Noh, sano hän, ei se ole muuta kuin Lampaan-nahka, joka on peittona ollu syödämmelle koiruudelle ja konnuudella yhellä suella, joka peitti ja kätki ittensä sen alle.

Oppi.

Ulkokullaisuus ei ole muu kuin sen pahan hengen skyyti-hewoinen; yxi kälmi rehellisyyden Jumalan pelwon (Religionin) alla. Ihmistä ei pidä katseldaman, arwattaman, ja duomittaman heidän näkönsä, waatettensa ja ihanan muotonsa jälkeen, waan heidän elämänsä ja töidensä peräsiä jokapäiwäisesä elämäsä. Matth. 7: v. 15, 16, 20.

86 Satu.

Yxi Sonni ja Päßi (Jäärä).

Oli kerran yxi suuri puskia Jäärä, joka woitti kaikki wertaisensa ja ylpeili (suurendeli) niin hänen suurten urhollisten töittensä yli, että hän luuli, ettei kengään kestäis hänelle; sentähden hän nyt yllytti ja härsytti yhen Sonnin sotaan kansaan. Ne tulit toistaan wastaan, ja ensimmäises puskemises, makais Jäärä puoli kuollunna tanterella; mutta kuin hän jälle wähä

wirkois,

wirkois, sanoi hän ittexeen: tämä se seurais minun ylpeydestäni ja hulluudestani, kuin minä ulos rossastin minulleni wihollisen, jonka luonto on tehnyt minun yli mannixeni.

Oppi.

Kuin ihmiset tahtowat härsyttää semmoista, jotka woimasa ja wäkewyydesä owat heitä paremmat, niin ei se ole niin paljon urhollisuus, jos ei enemmän tyhmä ylpeys, jonga he saa kallijsti maxaa.

87 Satu.

Yxi Lammas joka rijteli Paimenensa kansa.

Koska yhtä Lammasta xerittin, niin paharui se suuresti, ettei Paimen tyty hänen maltoonsa, waan myös otti hänen willansa, sijtä suuttui Paimen, ja otti kohta yhden sen karhtan ja tappoi. No, nyt, sano Lammas, sinä luulet tehneesi sen pahimman kuins tiesit. Ei, wastais Paimen, minä taidan, paitsi tätä, myös taittaa sinun niskas, jos sen nin tahdon, ja heittää sinun tahallani koirille eli susille. Ei Lammas sitten enämpi hijskunut sanaakaan, pelwosta, että joutua pahemmin ulos.

Oppi.

Kuin ihmiset ei tahdo helpoilla, keweillä ja hywillä suosittelemisilla, tuta kohtuutta ja oikeutta, niin täytywät he kowempia ja pahempia nähdä.

88 Satu.

Yxi Talonpoika ja Kili (Pukin eli Wuohen-poika).

Yxi warallinen Talonpoika, joka oli joutunut pitkälliseen rijtaan ja oikeuden käymiseen, etsi usein yhtä hywää ystäwätä, ja niinkuin se nä-

wyi, sukulaistaan, joka oli hywin Lajin oppinut: tämän tygö tuli hän usein ajatureſa saadarensa häneltä neuwoa aſiaſansa: mutta se Lajin oppinut, eli Adwokati, oli aina niin työltä eſtetty, että Talonpoika aina käſkettijn tulla toiſti eli toinen kerta. Ukko otti siis kerran kanſaan yhen hywin kaſwatetun Wuohen-pojan; ja kuin Adwokaatin käſi Skrijfwari ſai ſen kuulla, että Kili (Wuohi) määky owella; laſki hän kohta miehen ſiſälle, ja wei hänen Herranſa tygö; joka kohta ſelitti hänen aſianſa, piti hänen puoltanſa, ja teki yhtä haawaa kaxi hywää toimitusta; nimittäin että mies ſais ſuuhunſa, ja Kili wietijn nawettahan, ja nijn Talonpoika meni tiehenſä.

Oppi.

Raha ja antimet owat paras matka paßi yli koko mailman; ja ei mingään kanſſa olla nijn liki ſukua ja yſtäwyydes, kuin rahan kautta.

89 Satu.

Yö-Raſtas ja Saukka.

Koſka yxi Yö-Raſtas iſtu ja wiſerti yhes metſiſtös, tuli yxi syöläs Saukka, ja lykkäiſi hänen oxalta, joſa hän iſtui. Yö-Raſtas rukka pyyſi waſtata itſiään, ja ſanoi ettei hänen pikkarainen rungonſa paljon ruaxi kelwannut, ja että iſompia lintuja löytyis mettäſä. Se on toſi, ſano Saukka, mutta luulekkos, että minä laſken yhen pienen linnun joka jo on minun kynſiſäni, yhen ſuuremman tähen, joka ei ole minulla? ſalli ſiis, ſano Yö-Raſtas, pelaſtaa minun henkeni yhellä ſuloiſella weiſulla. Ei luonnan, waſtais

ſtais Saukka, minun wattani on jotain wailla, waan ei minun korwani tarwihte mitään.

Oppi.

Paree yxi pyy piwoſa, kuin kaxi mettäſä eli puun oxalla.

90 Satu

Yxi Sääſki ja Mehiläinen.

Yxi Sääſki joka wiluſta ja näljäſtä tankiſtunut oli liki puoli kuolluxiſa, antoi itſenſä yhtenä kolkkona aamuhetkenä yhen Mehiläis peſän eli pölhön tygö, ja rukoili almuja ja apua. Hän tarjoiſi myös ittenſä ynnä, ruan ja kamarin edeſtä opettamaan mettiäs seuruſta weiſus, ſpeliſä ja muſiikiſä. Yxi Mettiäinen waſtais kaikkein puoleſta ſuurella ſiweydellä, ja pyyſi, ettei hän pahaxuis ſitä: ſillä, ſanoi hän, me ylöskaſwatamma meidän lapſemme ſijnä elaturen keinoſa ja käſityöſä, kuin me itte taidamme, että he tuliſit kelwolliſixi, tulewina aikona elättämään ittenſä heidän oman wireydenſä ja työn tekewäiſyydenſä kautta.

Oppi.

Laiſkat kerjäläiſet, jotka taitawat, mutt' ei tahdo työtä tehdä, ei mahda millään oikeudella odottaa ja waatia almuja: ja tapahtuu heille tämä wiheljäiſyys, ettei he lapſuudeſta ei ole ſaaneet oppia mitään ſowelia-ſta työtä, jolla he ittenſä taitaiſit kunnialla elättää.

91 Satu.

Yxi Morſian, joka wei walkian kanſaan miehenſä taloon.

Yhdeltä ſiwolliſelta mieheltä, joka nykyiſin oli naimut kyſyttiin kerran, mitä ſe mahtais merkitä, että hänen Morſiamenſa palawilla kynttilöillä johdatettiin iſänſä huoneeſta miehenſä ta-

loon? se on kewiä ymmärtää, wastais mies, minä olen pelastanut minun appeni yhestä walkia kekäleestä, pannaxeni oman huoneeni ilmi tuleen.

Oppi.

Yxi toruwa waimo syyttää kaikki, mihenkä hän ikään sattun. 92

Satu.

Yxi Kukko ja Kettu.

Yxi Kettu sai kerran nähdä kuinka yxi Kukko istu ja kukersi Kanainsa kanssa yhellä orrella. Mixi sinä niin istut, minun ystäwäni, sanoi Kettu? mitä sinä teet niin korkialla yhellä orrella? sinun toimitukses ja askarees pitäis oleman maan päällä, ja minä luulisin, että yxi Kukko tuulesa eli korkialla on pois oikiasta elostaan. Mutta kukaties, ett' sinä ole kuullu niitä uusia sanomia, jotka on juuri päälle luotettawat: yxi yhteinen rauha on päätetty kaikkein eläwäin luondokappalten wälillä; ja ei yrikään saa hengen ja jäsenten rikkomisen haastolla, salaa eli julkisesti tehdä toiselleen wahingota.

Se on se ihanin, suloisin ja paras sanoma, kuin minä ikänänsä olen kuullut, wastais Kukko; ja sinä samasa ojjensi hän kaulansa, ikänäns kuin katsomaan ulos pitkin tietä. Mitä sinä kurkistelet, kysyi Kettu? ei muuta, sanoi Kukko, kuin kaxi isoa jahti-koiraa tuolla kauwempana, jotka tuota tietä juoxewat täyttä rawia, että kieli ryppuu ulos kurkusta, ja niin hilpiästi ja nopiasti, kuin he suingin ennättäwät. Jos se niin on, sanoi Kettu, niin minä luulen se on paras, että minä kijruhdan pois. Mixi niin, ky-

syi

syi Kukko? se yhteinen rauha mahta suojella sinua. Jaa, sanoi Kettu, sen se tosin säätä; mutta joss ne pahat koirat ei ole wielä kuullehet sitä ulos kuulutettawan, niin taitawat he yhtä hywin repiä minun turkkini palaisixi ja säpäleixi. Ja niin juoxi hän pois.

Oppi.

Kettuja ketuilla pyytään; ja yxi wiekas käsitetään hänen omisa ulos lasketuisa werkoisansa.

93 Satu.

Yxi Skräätäri ja hänen Waimonsa.

Kerran ylös tuli yxi ilkiä riita yhden Skräätärin ja hänen Waimonsa wälillä. Waimo, joka ylönkatsoi miehensä käsityötä haukkui häntä saxi-krawuxi, saxi leikkajaxi .. ja niin edespäin. Josta mies suuttui, ja antoi hänelle hywän korwapuustin, mutta siitä tuli Waimo wiele sitä häpemättömämmäxi. Ja koska ei se auttanut, niin hän wei hänen yhteen wesi lammeen, ja upotti Waimonsa weteen kurkkua eli leukoja myöden; mutta niinkauwan kuin hän taisi kieltänsä lijkuuttaa, niin ei muuta kuulunut hänen suustansa, kuin sama haukkuma-nimi ja monta muuta häwäistystä. No, no, wain niin ajatteli hän, minä hawaitsen, ettei muuta wälikappaletta ole, tyystyttä ja ääneti olemaan saadaxeni tätä ämmää, waan että hänen suunsa pitää tukittaman; ja niin pisti hän hänen sywemmä weteen päätään myöden; ja kuin ei hän nyt weden alla tainnut enää haukkua häntä saxi-krawuxi, niin nosti hän kätensä ylös weden alta päänsä

päälle, ja leikkais kahdella sormella niinkuin saxilla, ja hijjoi kynsiään.

Koska nyt Mies sen näki, jätti hän kaiken parannuxen toiwon hänestä, ja sanoi: se pitää kuitengin oleman leikattu. Oppi.

Kuin yxi ynsiä waimo ei saa tahtoansa edes; niin on kieli ja wiha, ne wimmeiset joita hän jättäis.

94 Satu.

Yxi wanha Mies ja yxi Aasi.

Yxi wanha Mies ja yxi wähänen poika ajoit edellänsä yhtä Aasia, markkinoille, siellä myydäxeen hantä. Eikö sinulla ole enempi mieltä, sanoi yxi äjjä joka tiellä tuli wastaan, kuin että sinä ja sinun poikasi käyttä liasa ja sawesa jalkasin, ja annatte Aasin käydä irralla joutilasna? sitten pani Mies poikansa Aasin selkään, ja käwi itte jalan. Sitten kohtais heitä yxi toinen, ja sanoi pojalle: sinä laiska-koira! pitääkö sinun ratastaman, ja annat isäs käydä jalan? sen jälkeen ajo isä poikansa juhdan seljästä, ja istu itte satulaan. Se kolmas tuli, ja sanoi: sinä wanha laiska lomppi istut itte bywästi, ja waadit sitä waiwasta lastas juoxemaan jäliässäs kuin koiran. Isä otti sitten poikansa ylös ja antoi hänen istua takanaan tarakas. Sitten tuli se neljäs, joka kyysyi, joss Aasi oli hänen omansa eli ei? se on minun, wastais äjjä. Ei se niin näytä ulos wastais se toinen, kuin sinä niin waiwaat ja rasitat häntä. Kuingas minun sijs pitää elämän ja menettelemän itsiäni, sanoi äjjä ittexeen? sillä minua nauretaan, pilkataan ja nuhdellaan, tahi

Aasi

Aasi käy joutilasna, eli jos jompi kumpi meistä rattahin oli, eli jos me molemmin ratastamma; ja niin hän wihdoin otti köyden eli nuoran palan, ja sitoi Aasin kaikki neljä jalkaa kinni, pisti yhen korennon wältin, ja niin seisällään kannoit molemmin olka päällään Aasin torille. Sille irwisti ja nauroi jälle joka ihminen joka tämän kamalan asian näki; niin että äijä suuresti suuttumunna, ajoi ja lykkäis Aasin wirtaan ja meni jälle itte kotia.

Tämä kunniallinen Mies aikoi olla ja tehdä kaikille mieliksi, ja mukautta kaikkein pään jälkeen, mutta hänellä oli se kowa onni, ettei joutua kenellekkään mieliksi ja otolliseksi, mistäis myös wielä päälliseksi Aasinsa.

Oppi.

Se joka ei pane maata, ennen kuin koko mailma siihen tytyy, se saa wißijn kipiän pään walwomisesta ja nukkumattomuudesta.

95 Satu.

Yxi Christitty ja yxi Pakana.

Yxi Christitty ja yxi Pakana jotka olit wanhat tutut waelsit yhes, ja puhut paljon keskensä sijtä oikiasta opista: ja koska he tulit Italiaan, niin antoi se Christitty sille pakanalliselle Towerilleen sen neuwon, että hän edes kerran tahtois tulla kirkkoon, messuun, ja sitten janoa hänelle ajaturensa. Pakana teki niin ja tuli kirkkoon; josa hän näki kuinga itte Jumalan palwelluxen alla kukkarolla käytiin, jota sohittiin ihmisten silmiin ja nenän alle ja kerättiin e-

li kerjättiin rahaa kokoon; ja kuinka hetken päästä, Uniukkari pitkällä ruoko-sauwalla käwi nyhkien ja pistäin, lyöden ja näppien ihmisiä päähän; ja kuinga kaikesta tästä hartaus hämmendyi joka kyllä muutoingin näky olewan horrorisa. Häneltä kysyttiin, mitä hän luuli kirkon menosta. Hywin kyllä, sanoi hän, kuin ei siellä rahaa ihmisiltä lipolla uloswaadittais ja heitä seipäillä sohittais, joka ei tapahdu meidän maalla.

Oppi.

Pakanatkin näkewät ja pahaxuwat närkästyjen pahoja tapoja ⁂; ja mixei sijs niitä poispanna? niinkuin pahentawaisia?

96 Satu.

Yhestä, joka oli rahansa ja waatteensa hukuttanut pelisä.

Yxi huirittelia, joka oli tuhlannut rahansa pois pelisä, seisoi ja purskui yhen owen wieres yhes wiinakellaris, sen alla kuin hän ajatteli mitä hänelle oli tapahtuwa. Yxi hänen tutuistaan tuli hänen tygönsä ja kysy, minkä tähden hän niin päiwitteli ja walitti? ei mingään tähden, tyhjän tähen, wastais hän. Kuingas sinä siis niin parut, itket ja walitat, kysyi se toinen, kuin et sinulla ole mitään, jongas yli itkisit? juuri sentähden ettei minulla ole mitään. Hänen ystäwänsä luuli ettei hänellä ollu yhtään syytä murehtia; ja hän itte tahto tietä antaa, että hän päiwitteli, ettei hänellä mitään ollut.

Oppi.

Waroituxet owat niin opettawaiset, kuin ikään manauxet.

97 Satu.

Yxi Kettu ja Kissa.

Kerran ylös tuli yxi kysymys yhen Ketun ja yhen Kissan wälillä, kumpi heistä taisi tehdä ne suurimmat konstit mailmasa, joss hätä niin pakkoais ja waatis. Mitä minun tulee, sano Kettu, niin minulla on koko puzi täynnä konstia ja juonia, nauttiareni tarwitesa. Samalla tuli koko joukko jahti-koiria täyttä kynttä juosten, silloin Kissa klipeis puuhun, ja näki sielkä kuinga se waiwanen Kettu rewittiin ja raadeltiin. Kissa sanoi silloin ittexeen: Se wizi konsti kuin minä olen oppinut, on waljoa parempi, kuin sata tietämätöintä. Oppi.

Ei kawaluus kauwwas auta: se yxinkertanen luonto ei ole jättänyt ketään ilman waruztusta.

98 Satu.

Kaxi matka-kumppalia, (Toweria) Erinkaltaisesta mieleskä.

Kaxi miestä juuri erilaisesta mieleskä olit kerran yhdesä matkasa. Yxi niistä käweli werkalleen maahan kallistetulla päällä täynnänsä ja alas painettu tuhannelta murhelliselta ja surulliselta ajatuxelta, ja huusi yhtä päätä, ak! woi! kuinka minun pitää saaman elatuxeni? se toinen waelsi matkansa lystillä ja iloisella mielellä ja jätti ittensä edeskatsomisen ja onnen käsiin. Minun ystäwäni, sano se murehtiwa, kuingas taidat olla niin iloisella ja tytywäisellä mielellä? niin tosin kuin minä olen yxi syntinen, tahtoo minun sydämmeni pakahtua ja haljeta murskari

siitä pelwosta kuin minulla on elämäni ylöspidon puutoresta. . . . Tule, tule pois! wastais se toinen, käyköön kuinka tahansa, minä olen ottanut wissin päätöxen ja minulla on kaiken alla yxi tytywäinen ja iloinen mieli. Minkä päätöxen? kysy se surewa. Jaa, sen päätöxen, wastais se toinen, että tehdä kaikki mitä minä woin, ja muutoin kaiken alla uskoa itsensä taiwan (Jumalan) wapaaseen tahtoon ja hywään suostoon. . . . Mutta sano se tytymätöin, paitsi tätä olen minä tuntenut monta niin rohkiata kuin sinäkin, jotka wihdoin owat uskallureesaan ja toiwosaan tulleet petetyxi; . . . ja niin se wiheljäinen mies lyöttäysi muihin monenlaisiin murehisiin ja epäilewäisiin ajatuxiin sixi kuin hän wihdoin ulos puhkeis seuraawaiseen kysymyxeen: entä jos minä tulisin sokiari? sitten käyskendeli hän hywän matkan hänen kumppalinsa edellä umpi silmisä (kiinni painetuilla, lukituilla silmillä) koetellaxeen kuinka se käwis laatuun, jos sen kaitainen onnettomuus häntä tapais. . . . Sillä wälillä hänen reissu-towerinsa, joka käwi hänen jälissään, löysi yhden rahakukkaron tiellä; joka tapaus näytti ja todisti kuinka tosi hänen oppinsa oli, nimittäin, että meidän pitää uskaltaman meitämme edeskatsomisen (Jumalan) huostaan ja haltuun: sitä wastaan se toinen ei saanut osaa löydykästä, hywin ansaiturі rangaisturexi epäilyxensä tähden; sillä kukkaro olis ollut hänen jos ei hän itte olis menetellyt itsiänsä niin, ettei hän saanut sitä nähdä.

Oppi.

Oppi.

Se joka itsensä uskoo edeskatsomiselle (se on, Jumalalle) hän on wiżi yhdestä ystäwästä hädän aikana; kuin, sitä wastaan yxi surewa epäilys Jumalan hywyydestä, saattaa yhen ihmisen sijhen mahottomaxi, ja tekee hänen ennen aikaansa onnettomaxi, pelwosta että tulla sellaisexi toisti (aian päälle).

99 Satu.

Yxi Patus-Suutari (kenkäin-paikaaja) ja yxi Räntmästari.

Oli kerran yxi ilonen Patus-Suutari, joka tyytywäisellä mielellä eli kaikki päiwänsä, ja huwitti itsiänsä, trallaamisella, weisulla ja leikkipuheilla. Mutta ei niin hywin ollut hänen kranninsa kansa, waikka hänellä oli rahat ja Räntti-kammari hallusa; sillä huonesaan ei hän tainnut weisata eikä laulaa, eikä saanut lewolliſta unta: mutta kuin hän huomeneltain sai wähä unta eli meni horroxihin, herätti se ilonen ja lystinen Suutari hänen ylös usiammasti kuin sata kertaa . . . Ak! kuinga usein hän kyllä tuhannen kertaa salaa toiwotti, että unta saataisiin osta markkinoilla, niinkuin muuta kauppa kalua, ruokaa eli juomaa! . . . koska hän nyt näillä ajatuxilla waiwais itsiänsä, joukahti se hänen ajatuxeensa, lähettää sen weisaawan Suutarin perään. . . . Tule rakas kranni, sanoi hän, sinä elät kuin yxi Printsi: kuingas paljon taidat wuodesa ansata hantwärkilläs? (käsityölläs) sit en tiedä, hywin uskottu Herra, wastais Suutari; sillä en minä kirjaan ylös pane minun sijsälle tulojani, waan kuin minulla on leipä käestä

niin

niin juuhun, ja minä niin laitan, että minun rätinkini käy tasan wuoden lopulla, niin minä wähän ja ei ikään sure huomisesta päiwästä. . . . Se on hywin, sanoi Ränttimästari, mutta jos sinä tiedät, paljonkos päiwäsä taidat ansaita, niin on se kewiä laskea mitäs wuodesa saat. Ei se ole mahdollinen tietä, sanoi Suutari, sisälle tuloni owat epätasaiset; sillä meillä on niin paljon pyhä-päiwiä, juhlia ja uutten pyhäin muisto-päiwiä (arki-pyhiä) jotka saattawat yhelle köyhälle handtwärkarille paljon estettä saadaxensa elää työstänsä. . . Tästä rehellisestä ja konstittomasta puheesta piti Ränttimästari paljon, ja pitkitti puheensa hänen kansaan. . . . Nyt minun ystäwäni, sinä olet tullut minun huoneeseeni, niinkuin Suutari, mutta mitäs sitä luulisit, jos sinä jällensä täältä ulos lähdet niinkuin Keisari? ja sinä samasa laski hän hänen käsiinsä yhen raha-kukkaron josa oli sata Tukaatia. Mene nyt tiehesi, sano hän. Tämän minä skänkkään (kenkään, lahjotan) sinulle. Elä sen kanssa parahitten kuins taidat. . . .

Suutari meni pois kullan kanssa, ja luuletteli ittensä niin rikkaaxi, kuin hänellä olis ollut kaikki Peerun kulta-wuoret, jotka langeisit hänen helmaansa. Niin pian kuin hän pääsi kotia, pani hän lukun taga kukkaronsa, ja ynnä Tukaatien kanssa kätki ja salpais kaikki hänen elämänsä ilon ja huwituxen yhteen lippaasehen.

. . . Siitä ajasta kuin hän oli tullut niin suuren tawaran haltiaxi, niin ei enää ollut iloista weisua, eikä lewollista nukkumista hänen huoneessansa;

sansa; ... ei yxi kissa saanu liikkua hänen lakasansa (kokisa) ettei hän kohta päiwitellyt, ja huunnut että warkaat on saapuilla; ja hänen majansa oli niin täytetty ja lewottomaxi saatettu murheelta, kateelta, ja pelwolta, että hänen elämänsä oli hänelle tullut raskaaxi takaxi ja kuormaaxi. ...

Hän mäni sentähden jongun ajan perästä Ränttimästarin tygö, ja sanoi hänelle: Rakas Herra! jos's teillä on kansakärsiwällisyyttä yhden onnettoman kansa, niin sallikaa ja suokaa, että minä jällensä saan weisata ja nukkua, ja ottakkaa jälle pois teidän sata Tukaatinna, sadan tuhannen kiitoxen kansa päälliseri.

Oppi.

Se köyhä mies, jolla oli ainoastansa leipä kädestä suuhun, eli aikansa tyytywäisnä, ja iloisna, ilman pelwota warkailta, yhteisiltä eikä erityisiltä; mutta sijnä huoneesa kusa rahaa löytyy, on aina pelko, ja se on aina nijnkuin hukasa.

100 Satu.

Yxi Yrttitarhan Saltia ja Multa-myyri.

Yxi Trägäälsmestari löysi kerran Myyrin trägoolisaan, ja silloin ylöstuli kysymys tahikka hänen piti tappaman hänen, eli hengis säylyttämän. Myyri sanoi, että hän on yxi työmiehistä yrttitarhasa, joka kaiwoi ja käänsi hänen tarhasaan ilman palkkataa. Hän huusi myös sen päälle, että se olis armotoin asia, kuolettaa yhtä eläintä, jolla on niin hieno karwa ja monta muuta kauniista etua. Olkoonpa niin, sanoi yrttitarhan Saltia, mutt' en minä annaa pettää itsäni kauniilta sanoilta. Se on tosi, sinulla ei ole

mitään

mitään käändämiseſtäs; mutta yſtäwän, kuka on tinkonut ja toimittanut ſinua tähän työhön? luuletkos että minulla ſijtä on hywää, että minun tainani ja iſtukkaani ylös mulliſtetaan jurinenſa? ja mikähän ſinulla on työnä muu, kuins ettäs täytät oman watſas, ja et jätä minulle mitään ruari? Oppi.

Moni tekee jongun palwelluxen, mutta itte tähtenſä.

101 Satu.

Yxi Waimo, Kiſſa ja Hijret.

Yxi hywä huonettanſa edeskatſowa Waimo, joka aikoi juuſtojaan warjella Hijriltä, ajatteli niin eſtää wahingoon, että hän pani ja aſetti Kiſſan juſtojen wahdixi. Kiſſa jälkeen eli Aikan anomuxen ja päälle tarkoituxen niin muodon että hän warjeli juuſtot Hijrten kalwamiſeſta; mutta koſka hän Hijret häwitti, ſöi hän myös ſuuhunſa juſtot, joita hän piti wahdata.

Oppi.

Se on parempi, että muutamat wähät Rotat kalwawat ja jorſiwat meidän yhteiſtä wapauttamme, kuin että antaa iſoille Kiſſoille luwan, Rottain ulos häwittämiſen warjon alla, kokonanſa kukiſtaa wapautta ja julman tyrranneuden ylös raketa.

102 Satu.

Neuwon pitoa yhen Kaupungin waruſtamiſeſta.

Kaikellaiſet Konſtimeſtarit kuttuttiin kerran neuwon pitoon, kuinka yxi waruſtus (Fäſtinkki muuri) parahitten taittaiſiin pantaa yhen Kaupungin ympäri. Yxi Murmeſtari ſanoi, että ſe piti tehtämän kiweſtä, yxi pyki (Pykimeſtari) uſkoi,

ſkoi, että hirret oliſit ſata kertaa paremmat; ja ſitä likin tuli yri Karwari edes, ja ſanoi: Hywät Herrat, te mahdatta ſanoa mitikään tahanſa, niin ei mikään ſeiſo paremmin wettä ja ilmaa waſtaan, koko mailmaſa, kuin nahka ja wuodat.

Oppi.

Ittekukin rakaſtaa ja luule omanſa parahimmaxi.

103 Satu.

Yri Sonni ja Syttynen.

Yri Syöet, joka oli iſtunut Sonnin ſarwille, rukoile ſiiwolliſimmaſti hänelta anteexi, että hän teki hänelle ſen waiwan; mutta etten minä mahda kauwemmin waiwata ſinua, niin minä tahdon kohta männä pojes. Älä aiwoas ſillä ſärje, waſtais Sonni; ſillä ſe on minulle yhtä kaikki joſs ſinä pyſyt ſiinä eli menet pois. En minä horannut, koſkas ſiihen iſtuit; enkä minä paljon murehdi, joſs ſinä männet tiehes.

Oppi.

Tämän pienen Itikan korkia luulo itteſtään, kuwaa meille yhden mielen laadun, jonga me tapaamme joka päiwä mailmaſa ymmärtämättömäin ſeaſa, jotka aina tahtowat näkyä ſuuremmalta, kuin he itte työſä owat.

104 Satu.

Yri Koira ja hänen Iſäntänſä.

Oli kerran yri oiwallinen ja kelwos kartano Koira, joka yö aina muriſi ja haukku kaikkia ihmiſiä ilman eroitusta, jotka niin likeltä ſiwu kuljit että hän kuuli wähimmänkään riſauxen heiſtä. Hänen iſäntänſä otti hänen kerran kuriuxenſa ala, ja toru häntä ſenkaltaiſen muriſemiſen, ulwomiſen ja haukkumiſen yli jokaiſen yli

li ilman eroitusta, jotka läheſtyit taloa. Mixi on ſinulla kuono, joſs ei ſitä warten, että wainollas eroittaa yhden warkaan kunnialliſesta ihmiſestä? minä ſanon ſinulle kerran kaikkein edeſtä, ettet ſinä täſtedes enää ollenkaan awaa ſuutas. Armollinen Herra, wastais Koira, ſe tapahtuu ſijtä kijwaudesta kuin minulla on teidän palwelluresanne; ja koſka ſe nyt niin on tapahtunut, niin toiwotan minä, ettei minulla olis muuta edes wastausta kuin että minä olen haukkunut ja noſtanut metelin wäärällä ajalla. ... Te taidatte luulla, ettei muita warkaita olekkaan, kuin ne joita laki duomitſe hirſi- ja kaakipuuhun, eli jotka lyhyen ajan ſiſällä tulewat pankkorotari. ... Te erehyttä ſijnä joſs te tahdotta duomita ihmiſtä heidän waatettensa, pukunsa, kaſwoinsa, kattantonsa, ja ulkonaiſen näkönsä jälkeen; ... mutta joſs minä ſaan kerran wainon heiſtä, niin minä tahdon ſanoa teille, kutka ja minkä kaltaiſet ne aina ſydämmeſtä ilman että tarwita wiedä heitä oikeuteen. Tee ſinä ſe, ſano iſäntä, joſs ſinä rookat tuta yhen walapattoiſen, yhen wäärän mitan pitäjän, omantunnottoman Adwokaatin, yhen pettäjän, yhen ryöwärin, yhen ahneen, yhen Tuomarin joka ottaa lahjoja, ja muita ſellaiſia pahanelkiſiä, niin hywä Koirani, haukku ulos warkaita, ja älä ſäästä. Antakaa anteeri, wastais Koira, entä joſs ſe olis palowijnan-Fiſkaali eli Adwokaati, eli muitten pahain, eſimerkiri huorain edeswaſtaaja; eli hulliwiliä hengelliſeſtä eli maalliſeſta

ſää-

säädystä; eli joku, joka myypi ja ostaapi oikeutta; yxi sopimatoin wihamies ystäwyyden warjon alla; eli yxi kauniisti peitetty ulko kullattu; ja sanalla sanoin: olkoon kuka ikään tahtonsa; niin ei yhen, waan tuhannen kerran minä ilmij annan, että minä haukun oikein.

Oppi.

Ei Koira tyhjeä hauku, loppa korwa lopsuttele. Ei se honkihin horise. Ei Koira luuta wingahda ehkä kohta lyötäisijn. Suomal. Sananlask.

105 Satu.

Yxi Aasi joka kanto yhtä kuwaa.

Koska yxi Aasi yhes proceßionis (eli julkises kansan kokoures) kanto yhtä Kuwaa, langeisit ihmiset jotka wastaan tulit joka paikas polwillehen. Se tyhmä ja hopero luondokappale luuli aintan, että se oli yxi kunnioittaminen, joka hänelle tapahdui, sixi kuin yxi kuiskutti hänen korwaansa nämät sanat: kuules hywä ystäwä! sinä olet se sama Aasi kuorma seljäs, kuins olit ennen kuin sinulle se kunnia tapahtui; ja et se ole itte eläin, waan Kuwa, jonga edes he polwia notkistawat.

Oppi.

Moni puntari-pää saa kunnian Characterin (wiran nimen, ammatin) tähen. Hän on ollut, taita myös nyxyä yxi peruuki-stukki, mutta kunnia tapahtuu hänelle paljaastans hänen wirkansa ja ammattinsa tähden. Onkos se sijs ihmee josß kunnia ahneet pyöriwät rangin (oikian käden, korkeimpain istuin siain) perään.

106 Satu

Yxi Koira ja Kissa.

Yhes ja samas huoneesa tuli kerran yxi Koi-

ra ja Kissa alusta ylöskaswateturi, ja ne sowit niin hywin kuin joku luonto kappale: ne olit niin ystäwälliset, niin lystiset ja hywän sopuisat, että koko talon wäellä oli heidän puoli huwiturensa ja ilonsa että nähdä heidän leikkiään ja rakasta Kissaa. Ruan aikana hawaittiin ainoastans joku napina ja muriseminen heidän wälinsä pöydän alla: ja mikä oli päätös ja summa kaikesta heidän torastansa, lopuxi, kuin Koiran ja Kissan paha sopuus, kumpi heistä piti jyrsimän luuta eli yhtä lautasta (Talrikkia) nuoleman?

Oppi.

Liha ja weri etsij luonnollisesti omaa etuansa; ja kuin siitä kysytään, taitaa yxi wähänen luu wähemmin eli enämmin, nosta kaikki ihmiset toistensa tukkaan.

107 Satu.

Maan miehet ja yxi Pantheri eläin (Susi-Jlwes.)

Yhellä Paardilla oli kerran se kowa onni, että hän tapaturmasta putois yhteen sywään kuoppaan. Ihmiset, kaikki wäki kyläsä tuli joukottaisin hänen ympärilleen: muutamat nakkelit häntä kiwillä, muutamat sohit seipäillä ja löit korennoilla: mutta monikahdat surkuttelit häntä, heitit hänelle leipä palaisia (kappaleita, muruisia) ja annoit hänelle jotain ruaxi. Illan tulesa menit he kaikin kotia ja päätit toderi, että kyllä he hänen huomenna löytäwät kuollunna; mutta hän wirkois, sai woiman ja kunnon, että hän hyppäis ylös ja meni salaa pois: ja kuin hän niin oli päässyt wapaaxi, niin hän niin paholn

menoisi

menoisi sekä ihmisten että eläinden kansa siinä seuduſa, että koko kihlakunta wapisi ja pelkäis hänen mainitoitaan. Koska nyt Paardi huomaitsi, että pelko oli niin yhteinen, kutsui hän kansan tygönsä, ja antoi heille seuraawaisen julistuxen tiedoxi: . . . Niin monta teistä . . sanoi hän, ja kaikki ne jotka surkuttelit ja holhoit minua, kuopasa mahtawat olla pelkäämätä, niin muodon kuin en minä aiwo nyt minun irralle päästyäni tehdä yhtään wahingota yhellekään teidän eläimistänne. Minä muistan hywin kyllä, ja en ole sitä unhottanut, kutka ne olit, jotka minua ruokit, holhoit ja annoit minulle ruokaa ja leipää wirwoturexeni, ja tunnen minä kyllä myös ne jotka minua kiwillä nakkelit. Ja minä olen ainoastansa nijtten wihollinen, jotka oliwat minun wihollisini. Oppi.

Ei yhtään niin williä petoa, joka ei hywäin töiden kautta maſennu; joka häwäisee ulos monta ihmistä jotka maxaa ja palkitsee hywän pahalla, ja metsänpetojen Skouluſa tarwihtewat oppia ihmillisyyttä. Muutoin on sananlaxu: Ei wanha suola jauota. Se on, entisiä hywiä töitä ei kirjoiteta yhös muisto kirjoihin. Seneca. 108 Satu.

Yxi Koira ja Aasi.

Yhtä pitkää taiwalta matkustit kerran yhdes yxi iso Karhu-koira, ja yxi Aasi, jonga tarakkana oli suuri säkki leipiä. Molemmille tuli nälkä, ja kuin Aasi tien wieristä syöskendeli ohdakkeen ja muutten ruohojen tynkiä ja korsia, niin tahto Koira myös jotain ruaxi, ja anoi häneltä

yhtä leipa kappalesta. Aasi wastais, että joss hänellä on nälkä, niin saattaa hän tehdä samon kuin hängin, sillä ei hänellä ollut leipää pois antaa. Koska he niin pakinoit, tuli yxi Susi heidän tygönsä. Aasi alkoi kohta wapista, ja sanoi koiralle: minä en muuta usko, kuins että autat minua, joss Susi minun päälleni karkaa. Ei, sanoi koira: se joka tahtoo yxin syödä, sen pitää myös yxin tapella; ja niin jätti hän towerinsa Suden partin. Oppi.

Yhteinen edeswastaus ja warjellus on se erinomaisin päälle tarkotus jota warten ihmiset antawat itsensä yhteyteen. Me rakastamma toisiamma sinä mitasa, kuin me palwelemma toisiamma: mutta jos wälinäinen rakkaus raukee niin yhteyden side katkee.

109 Satu.

Yxi Rusthällari ja hänen Kahlet koiransa.

Yhdellä waralliselta Rusthollarilla oli yxi kööliäs kahle-koira, jonga silmät ei menneet raskaasen unen-wienoxeen, talonwäen ystäwä, wieraisten liehakoitsia, ja waraisten peljättäwä kouko. Hänen walppaudensa oli niin julki ja yhteisesti tuttu, ja muutamain yrityksten kautta niin koeteldu ja peljätty, ettei yxikään waras, monena wuonna tohtinut läheistyä Rusthollia likemmä kuin koiran waino ylötty. ... Yhtenä päiwänä juttelit Isäntä ja Emäntä keskenään kaikenlaisista talon asioista, ja kaikkein muitten seas muistu heille myös puhuareen kahle-koirasta. Meillä on, sanoi Rusthollari, meidän porttimma luona yxi kelwoton leiwän syöjä: me kustan-

kustannamme hänelle ruan, majanj (koppelin) kahleet ja witjat, ynnä ylös passauren kansa; kaikki se on minun mielestäni yxi hyödytöin ulospano ja kulu, tällä paikalla, josa nyt ei moneen ajastaikaan ole kuultu puhuttawan roswoista eikä warkaista. ... Minä olen kauwwan ajatellut sitä samaa, wastais waimo, minun pijjollani on kyllä muuta tekemistä, kuin holhoa ja korjata yhtä kelwotointa luonto kappaletta: ... paihti sitä niin on minulla minun pikku syli-koirani, joka haukku aiwan niin kiwasti kuin se paras kahle-koira. ... Tuomio langetettiin ja se uskollinen portti-wachti pois oteturi. ... Mutta näpisti oli se kuollu ja kuopattu, kuin huhu sijtä tuli ulomma, ja muutamat kälmit wälinsä neuwoa pidit kuinga he parahitten taisit täyttää heidän pahan aikomurensa. ... Yöllä he mursit ittensä sisälle kartanoon, ja poiswarastit Rusthollarin kallimmat tawarat, jonga alla se pieni rakki, se lihawa ja ymmyrkäinen syli-koira, kuorsais, makiasti nukku ja makais pehmiällä tynnyllään.

Oppi.

Wanhoja uskollisia palweljoita, joiden hiljainen walppaus estää waarat, ei pidä hyljättämän; ne nykysin tulleet, liehakoitsiat owat toimesa olewansa, mutta ei he näe edeltä waaroja: eikä he woi niitä poispoistaa. 110 Satu.

Yxi Mettä-Pukki, Korppi, Rotta ja suuri meri Simpukka (Skilpadda).

Yxi wilkas Mettä-Pukki, yxi laukullewa kaarnet eli korppi ja yxi matelewa Skildpad-

da (suuri Simpukka) tottuneet nuoruudesta elämään kunnialliseſti yhdeſä, aſuit yhdes rauhalliſeſa huone-kunnaſa. Korppi oli ſiſälle toimittaja ja ſkaffari korppin tawalla, ja ſanotaan ſaloa, että wielä tänäpäänä on monella ſiſällä oſtajalla korppin-keinot. Rotalla oli jywä aitta halluſa, ja edeskatſoi huoneen hallituren leiwällä. Simpukka laitto ruan, lakaiſi ja puhdaſna piti huoneet, wäliſtä kalaſti, ja peſi aſtioita.

Mettä-Pukki meni warahin ulos, kuuluſteli jotain uutta, ja ylöspiti hywän pakinan rualla olleſa. ... Kerran, yhtenä päiwänä, kuin jo piti puolipäiwälliſtä syötämän, niin kokounnuit kaikki pöytä kumppalit tawalliſuuden jälkeen, mutta ſitä hilpiätä Mettä-pukkia kaiwattiin. Sitten kuin tarkan ja wiſun perään katſelemuren jälkeen löyttiin, ettei hän ollut kotona kammariſaan, lenſi korppi kohta ulos, ja ennätti pian, hywän wainonſa kautta, ſille paikalle, joſa Mettä Pukki oli joutunut metſä mieſten juomin ja werkohin. Korppi lenſi nopiaſti takaſin, teki menon ja piti neuwwoa. Ne lentäwät ja juoxewaiſet eläimet olit pian matkaban walmiit, mutta ſe hidas ja pitkällinen Skildpadda (Simpukka) täydy jäädä kotia ja irteä. Ne awulliſet yſtäwät tulit Mettä-pukkia auttamaan ja pelaſtamaan. Korppi piti wahtia, ja Rotta niin kauwan järſi werkon ſilmiä, ſiri kuin heidän kiinni tarttunut yhteinen yſtäwänſä pääſi irralle. Jokainen kätki ſitten ittenſä loukkoonſa, nähdäxenſä

därensä mettä miehen ihmettelemistä. Simpukka oli sillä aikaa antanut itsensä matkaan. Hän ajatteli, parempi hiljan kuin ei koskaan; mutta kaikeri onnettomuuderi enättti hän esiin samalla, kuin mettä-mies. Kuin tämä oli wähä suututellut ja paharunu, että hänen werkkonsa oli hajalla, sai hän nähdä Simpukan. No, no, akka parka, sinä tulit juuri somaalla ajalla; parempi jotain, kuin tyhjä, eli ei mitään, tulesta sinä minun säkkiini, ja waeltakamme. Kuin nyt Mettä pukki sai nähdä hänen rakkaan ystäwänsä, Simpukan, waaralliſen tilan, meni hän werkalleen, ja niinkuin nilkuttain mettä-miehen näkösälle; joka siitä tuli ylöskehoteturi, luullen saawansa yhen paremman oturen, heitti pois olaltaan säkkinsä ja Simpukan, ja antoi siltä petolliselta Pukilta itsensä wietää kauwwas eli pitkän matkaan; sillä hänen ajaturensa jälkeen taisi kyllä yri terwes mies saawuttaa yhen ramman Pukin. Sillä aikaa juoxi Rotta, ja puri poikki säkin siteen, ja Korppi otti Simpukan selkäänsä, ja wääky Pukille, niin että kaikki neljä ystäwätä jälle tulit yhteen siinä kauwwan walmistetusa pöydäsä, josa he iloitsit keskinäisen terweyden ja hywän menestyxen yli, ja nauroit niin paljon kuin jaxoit, sen narratun ja wäsytetyn mettä-mieben yli.

Oppi.

Rakkaus ja yhtä pitäwäisyys yhes yhteydes, ihmisten wälillä, jokk' on eri säädystä, tilasta kunnosta ja omaisuxista, on aiwan hywä ja ylistettäwä asia.

111 Satu.

Yri Kyhkynen ja muut Linnut.

Yhdesä yhteisesä Lintujen kokouresa edesotettiin kaikenlaisia leikkisiä huwituxia, niinkuin enimmitten plaa tapahtua, kuin ihmiset lyöwät ittensä leikkiseri ja paneren wapaasta tahosta iloiseri, yri Wares hyppäis, yri Naakka rywören, yri Rastas iätkytteli toistensääntä, yri Suuhkaja huusi, yri Nö-Rastais weisais, yri Taiwaan-Mäkärä määky, yri Rikin-kukko ylpeili, yri Korppi wiekasteli, yri Sarakka tanssi köydellä, yri Papegoja paljon puheli, yri Kataja-Rastas eli Tuomio-herra wihelsi; ja kuka jaraa ylös luetella kaikki ne kujehet, kuin näin hywäsä seurasa ja pidosa ylös ajateltiin ja löyttiin? tosin kaikki nauroit korkiasti ja ulospuhkeisit iloon.

... Yri Kyhkynen oli se ainoa koko Lintu-parwesta, joka ei huolinut meiskata, nauraa ja hypätä. ... Toisna pätwänä oli kaikki nämät hywäin päiwäin junkkarit wäsyneet, kohmeloisa, tylyt ja surulliset = ... Kyhkynen sitä wastaan oli riski ilonen ja raitis kuin ennengin, ja kuunteli pahaxumata kaikkia niitä herjäyriä kuin toiset hänelle sanoit, hänen poisolemisensa tähden, ja tytyi wastata; ettei huwitus ja ilo seiso yhdes huikentelewaisesa remahduresa, waan yhes aina olewasa mielen lewosa ja yhes täydelliseså sydämmen puhtaudesa.

Oppi.

Se on suuri wäli ja eroitus ilon ja tytywäisyyden wälillä iloita taita silloin ja tällöin olla sia pahan juonisillain.

niſillain. Mutta yxi waka aina olewa mielen lepo ja hiljaiſuus ilmi tulee ainoaſtans ſen tykönä jolla on rauhoitettu ja hywä omatunto. Mutta ſen jonga pitää taitaman tytyä kaikkijn muihin, pitä enſin tuleman rauhalliſexi ja lewolliſexi itte tykönään.

112 Satu.

Yxi Jalopeura (Lejjona) ja Kettu.

Yxi Kettu tuli kerran hikipäisä ja henkämyſtynnä Kuninkaanſa-luolalle, joſa Lejjona kuunteli hänen alimmaiſtenſa tarpeelliſia kaipauxia. Ak! Teidän Majeſtetinnä! ſanoi ſe wiekaſteleiwa ſuuſta ſuloinen Kettu: minä etſin minun lailliſen Eſiwaltani warjelluſta panettelemiſta ja häpiälliſiä ſanomia waſtaan. ... Tänäpäänä, aamu-puhteella, löyſin minä, ja ſain käſijni yhen trykätyn paperin: minun iloni oli ſangen ſuuri, ſillä minä ajattelin huwittaa itſiäni, minun yxinäiſyydeſäni, jollain uudella aſialla; mutta Teidän Majeſtetinnä taita kauhiſturella kuulla, että minä ſamaſa kirjaſa ulosmalataan ja merkitään pahimmalla tawalla ja rietaimmilla kuwilla: minä ulos huutaan ja haukutaan wiekkaaxi, petolliſexi, kawalaxi, ſalawihaſexi, ulkokullaturi, ja kuka ennättää ylös lukea kaikki ne ilkiät wiat ja wirhit, kuin minulle tygö-pannaan? Lukekaa itte, Armolliſin Kuningas! ja koetelkaat, joſs ei ſe anſaitſe kowinta koſtoa. Lejjona katto läpi kirjan: mikä on ſinun nimes ſano nelijalkaſten Kuningas? Mikkeli, waſtais Kettu. Miſäs ſeiſo täſä ſinun nimeſi, ſanoi jälle Lejjona? minun nimeni ... waſtais Kettu: ei minua täſä toſin nimitetä, mutta yxi Korppi, mi-

nun ystäwäni ja krannini, on sanonut minulle, että tämä kirjotus ja malaus on aiwan minun mukaani ja minua tarkoitetaan.··· Woi sinuas waiwanen hullu! sano Lejjona, etkö sinä löydä, että täsä puhutaan pahoista kujehista ylipään? ole sijwollinen, hywän awuinen, niin pääset kaikesta soimauresta, ja asia ei koske sinuhun.

Oppi.

Tiettäwä paha wika saattaa pahan omantunnon ja se on täynnä epä-luuloja ja ajattelee aina pahoin päin.

113 Satu.

Yxi nuori Aasin warsa ja muutamat sudet.

Kerran yxi Aasi joutui kuoleman kieliin. Kuin nyt Sudet sen sinä seuduſa äkkäisit, tulit he sydämmestä iloisexi, ja menit kaikin hänen kotiinsa; ja niin pian kuin he sinne tulit naputit owen päälle. Aasin-warsa, joka kohta juori aakkunaan, kattomaan mikä siellä olis, ja hawaitsi koko joukon Susia, kysy heiltä pilkalla, mikä heidän asiansa olis? he wastaisit, me olemma saaneet kuulla, että sinun isäs on pahoin sairas; ja koska se tekee meille pahaa, niin olemma me tulleet kattomaan, kuinka hän woipi, ja auttamaan häntä, sinä kuin hän tarwihtee. Se nuori Aasin-warsa wastais sitä päätä: minun isäni woipi paljoa paremmin, kuin te toiwoisiakaan.

Oppi.

Moni on surkuttelewaan ystäwiään, joille he kuitengin sydämmesään toista toiwottaisiwat.

114 Satu.

Yxi wanha Ukko ja kuolema.

Oli yxi wanha wäsynyt äijä, joka meni mettään

tään hakkamaan puita, ja kanto niitä kotia, mutta hän wäsymatkalla, laski takkansa maahan, istu mättäälle ja rupeis huutamaan kuolemata; woi, sanoi hän, jos kuolema tulis! mutta, koska kuolema tuli, ja kysyi häneltä mitä warten hän kutsui häntä, peljästyi se wanha, sanoden, että tahtoisit auttaa minua kantamaan tätä kuormaa.

Oppi.

Jokainen rakastaa elämätä, oliko se wanha sairas, eli kerjäläinen. 115 Satu.

Yri Aasi ja Susi.

Yhellä Aasilla oli suuri tuska yhdestä puikosta, jonga hän oli saanut jalkaansa, josta kiwusta hän suuresti tuskitteli ja päiwitteli; hän tapais wihdoin huomahtemata yhden Suden, jolle hän sano: hywä ystäwä, minä näen, että se kipu joka minulla on saattaa minun kuolemaan, jonga jälkeen Korpit syöwät minun niinkuin yhden raadon; jos sinulla on joku rakkaus minua kohden, niin tee niin hywin, minä rukoilen, että wedät tämän puikon ulos, sillä jos sinä tappaisitkin minun, niin en minä enää tunne taallaista tuskaa. ... Susi tahto näyttää ittensä siiwolliseri nöyräri ja awulliseri, ja teki niin hywin, että hän weti hamppaillaan ulos puikon, joka oli niin suuren kiwun matkaan saattanut Aasi paralle, joka, pelastarensa ittensä kuolemasta potkais rauta-kengillään niin wäkewästi Sudenkuonolle, ottaan ja hampaille, että hampaat Suden suusta kaliseen putoisit, ja hän itte juoxi pois pakoon. ... Sitten Susi sanoi itterreen:

minä

minä olen hywin kyllä ansainnut tämän tapaturman, sillä minä joka olen enimmän osan eläinden lahtari, olen nyt ruwennut niitten Palperixi, ja sekoittanut itteni Lääkäri konstiin.

Oppi.

Jotka ryhtywät asioihin, kuin ei heille sowi, ne woat enimmitten onnettomat.

116 Satu.

Yxi Aasi ja Hewonen.

Yxi Aasi ja Hewonen matkustit yhdes, ja kummallakin oli raskas kuorma seljäs. Aasi sano Hewoselle: joss sinulla on wähindäkään armahtamista, ja et tahdo että minun pitää näändymän ja kuoleman, niin auta minua kandamaan yhtä osaa minun kuormastani.

Mutta Hewonen ei tahtonut wähintäkään tehdä, eikä huolinut wastata häntä. Se waiwanen Aasi joka oli kowin rasitettu, kuoli, ja silloin isäntä laski hänengin koko kuorman Hewosen selkään, ja wielä Aasin wuodan jonga hän oli nylkenyt. Hewonen tunsi nyt itsensä ylön paljon rasiteturi, ja sanoi: se ei ole ilman syytä, että minä kärsin tätä raskasta kuormaa kosk' en minä tahtonut kantaa yhtä wähää osaa Aasin kuormasta. Nyt, minä näen itteni waadituxi kantamaan kaikki minun seljäsäni; ja se minua erinommattain suututtaa, että minä olen wielä siihen tygö waadittu kantamaan hänen nahkaansa.

Oppi.

Jokainen mahtaa olla kansakärsiwällinen lähimmäisensä onnettomuuden kansa ja autta häntä tarpeen ja hädän aikana.

117 Satu.

Karhu ja Jalopeura (Lejjona).

Yxi Karhu ja Lejjona olit painineet ja otelleet wälinsä juuri kiwaasti, yhestä hirwestä, jonga he ynnä ajosa saaneet olit. Kumpikin heistä tahdoit sen saada; he tappelit ison ajan; mutta kuin ei he woinneet toistansa woittaa, niin wihdoin wäsymys heidän waati eraumaan, sillä he olit molemmat kowin weristetyt, ja haawoitetut, wälinäisestä tappeluxesta. Yxi Kettu juoxi siitä siwu, hänellensä onnexi, ja näki Karhun ja Jalopeuran ulosojjettunna makaawan kedolla, ja hirwen rungon heidän keskellänsä, läheshyi heitä hiljaxeen, rappais sen heidän nähtensä ja juoxi pois. Nämä kaxi riita-weljeä näjit, että heidän saalinsa poiswietiin, ja ei tainneet sitä estää heidän wäsymisensä tähden, sanoit keskenänsä: me, me, olemma kyllä waiwanneet itsiämme, ja wäsyttäneet toistamme, saadaxemme tätä hirwiä jonga nyt Kettu syöpi ja pois wiepi.

Oppi.

Moni rikastuu, toisten hywäxi.

118 Satu.

Kaxi Koiraa.

Yhellä miehellä oli kaxi koiraa, yhen niistä oli hän opettanut Mettä-koiraxi, toisen kotona makaamaan huonen muka wahdixi. Kuin se ensin nimitetty sai jotain jahdisa, niin isäntä ei ikään laiminlyönyt, antaa siitä osan kotokoiralle. Hänen kumppalinsa ei tainnut pidättä itsiänsä, ilmottamasta hänen harmiansa, ja

sanot

ſanoi hänelle: minä juoxen kaiken päiwän mettää, ja wäſyn oiwa lailla, ja ſinä, ett tee mitään, waan elätät ittes minun waiwan näkemiſeſtäni, ja ſiitä kuin minä ſaan ja tawoitan.

Älä minua ſiitä hauku, waſtais ſe toinen, joſs minä syön ſiitä kuin ſinä juoxullas ſaanut olet; walita ennemmin ſitä meidän iſäntämme edes, joka ei ole opettanut, totuttanut ja harjoittanut minua waiwaamaan itſiäni, waan syömään, mitä toiſet ſaawat. Oppi.

Ei ikään niitä pidä laitettaman, jotka ei tiedä wikojaan, waan niitä, jotka heitä owat ylöskaſwattanehet. 119 Satu.

Yxi Jhminen ja Mettän Aſukas (Satire).

Yxi Jhminen oli tehnyt yſtäwyyden yhden Mettä-Pukin (Mettän-Aſukkaan, Satijrin) kanſa. Ja että hän olis ſaattanut tämän yſtäwyyden ſen lujemmaxi ja järkähtämättömämmäxi, niin hän katſo ſen tarpeelliſexi kutſua häntä murkinalle, puolipäiwän wieraaxi, että he wijnaklaſi kädeſä, olit wahwiſtaneet yſtäwyydenſä. Mutta ſinä aikaan kuin puolipäiwäſtä odotettijn, niin jhminen, jolla oli wilu, puhalſi käſijnſä, että hän olis ne ylös lämmittänyt hengellään. Metän-Aſukas, kuin hän ſen näki, kyſyi häneldä, mixi hän ſitä tekee? Jhminen waſtais: minulla on wilu, ja minä lämmitän ylös kynteni, kuin minä puhallan niihin.

Wähän hetken peräſtä kannettiin ruoka ſiſälle ja niinkuin liemi oli sangen kuuma, niin jhminen jälle rupeis puhumaan (puhaltamaan) jäh-

dyt-

dyttäärensä sitä jotain; Metsolainen joka otti sijtä tarkan waarin, tahtoi jälle tietä, mixi hän sen teki, ja mitä se merkitse, ja kysyi sentähden mitä hän sillä aiwoi. Tämä liha liemi on niin kuuma (lämmin) ja polttawa, wastais ihminen, että se on minulle mahdotoin sijhen koskea (ruweta, ryhtyä) että jos minä lusikallisen nielen niin minä poltan itteni; ja se on syy että minä puhallan edeltä ennenkuin minä syön, ettän taitaisin sitä maistaa suuremmalla halulla.

Metsän eli Tapiolan mies wastais kohta wihasa, en minä enampi taida pitää ystäwyyttä sinun kanssas kauwwemmin, koskas puhut (puhallat) kylmää ja lämmintä yhtä haawa ja millonka ikänänsä tahdot. Hywästi.

Oppi.

Nijtten ystäwyys pitä wältettämän, joidenga elämä ja työt, ei yhteen sowi heidän puheittensa kanssa. 120 Satu.

Yxi Aasi, Kettu ja Jalopeura.

Yxi Aasi ja Kettu käwit metsää ymnä, ja tapaisit tapaturmaisesti yhden Jalopeuran. Kettu joka näki waaran, juoxi nöyrästi hänen tygönsä ja rukoili häntä, ettei hän häntä ylösmielisi, waan antaisi hänen elää, ja kiitolliseuden merkiri hän jättää Aasin hänelle käsiin. Jalopeura wastais, etta hän tytyy kyllä sihen. Kettu toimitti niin, että Aasi langeis wiritettyyn werkkohon. Jalopeura oli wißi siitä ettei Aasi pääse mihenkään, pakoon, söi ensin ylös Ketun, ja sitten Lotkaisi suuhunsa Aasin kokonansa, kaikella tytywäisyydellä. Oppi.

Oppi.

Panettelia ja pettäjä langee itte omijn lankoinsa.

121 Satu.

Yxi Sokia ja yxi Käärmes.

Kaxi mieſtä matkuſtit yheſä, joiſta toinen oli ſokia yhtenä päiwänä yö heidän ſaawutti, ja he yödyt yhdelle nijttu-kedolle, joſa he lepäiſit ja yötä pidit. Koſka päiwä tuntu ja aamuruſko näwyi nouſit he ylös, ja aſtuit hewoſen ſelkään. Se Sokia rupeis hakemaan ruoſkaanſa (pijſkanſa) jonga ſian hän löyſi yhden Käärmeen, joka oli kylmäſtä tankiſtunut, kuin hän piteli ſitä kättenſä wäliſä, löyſi hän jen notkiammaxi ja paremmaxi, kuin hänen entinen ruoſkanſa oli ollut, joſta hän ihaſtui, ja ei luullu mitään tapanneenſä täſä waihehdureſa, ja nouſi hewoſen ſelkään. Mutta kuin auringo nouſi, ja nähtiin ilmeiſesti kaikki, hawaihti hänen kumppalinſa, että Käärmet oli ſen ſokian kädeſä, ja huuſi hänelle hämmäſtyxiſä: Rakas yſtäwäni, tee oletta ottanut ylös yhen Kärmeen, ruoſkanna ſiaſta, heittäkää ſe pian pois, ettei ſe anna teille kuolettawaiſia halauxia. . . . Se Sokia uſko, että hänen kumppalinſa kahdehti häneltä niin hywää ruoſkaa, ja antoi hänen puhua; mutta waſtais wihdoin: mixi te kadehditta minun onneani? minä olen kadottanut minun ruoſkani, joka ei paljo maxanu, ja onni on minun autanut löytää peräti uuden; älkää luulko, että minä olen niin yxin kertainen, etten minä tietäis hywin eroitta yhen Kärmeen, ruoſkaſta. . . .

Minun

Minun ystäwäni, wastais se toinen, minä olen sekä ystäwyyden että ihmisyyden wuoxi welwotettu, estämään teistä niin haastawaista wahingota; uskokaa minua, jos's te rakastatta henkiänä että te pian eroitatta itsennä siitä Käärmestä. Se sokia paharui hänen puhettaan ja sanoi: mixi te waaditta minua pois heittämään yhtä kappalesta, jota te itte tahtoisia ottaa haltuunna? Hänen kumppalinsa, joka ei tahtonut hänelle pahaa, rupeis wannomaan ja walalla wahwistamaan, ettei se ollut hänen aikomurensa, ja että se jonga hän piti käsisään oli totisesti Kärmet. Mutta kaikki hänen walansa ei muuta matkaan saattaneet kuin pilkallista naurua, ja ei woinut saattaa sitä sokiata itte pintaisesta ajatuxestaan. Mutta sitten kuin ilma lämpeni ja auringon säteet rupeisit kuumottamahan, wirkois Kärmet, ja kiersi ittensä sokian käden ympäri, puri häntä hirmuisesti, ja antoi hänelle kuoleman haawat. Oppi.

Se on waarallinen ja wahingollinen, ettei seurata ystäwäinsä neuwwoa.

122 Satu.

Yxi wanha Koira, ylön kattottu Isännältään.

Yhellä Miehellä oli yxi wanha Koira, jota hän hukkaan ylöskehoitti juoxemaan jahdisa mettän otusten jälisä. Hänen wanhuudensa oli niin suuri, ettei hän enää woinnut seurata mettän petoja, niinkuin hän olis tahtonut, silloin kuin hänen isäntänsä käwi mettää. Silloin hän hawait-

ſi kaikki wanhuuden ijän wiat, joſs hän ſaawuttikin jongun eläimen, niin ſe pääſi irralle hänen hampaistaan, jotka olit lahot; koſka nyt hänen iſäntänſä ſen näki rupeis hän häntä torumaan ja noſti ylös keppiänſä. Koira waſtais hänelle: teidän pitäis toſin minua ſäästämän ſiitä ſyyſtä, että minä olen wanha, ja teidän pitäis muiſtaman, että minä ennen tätä olen ollut nuori, wilkas, hilpiä ja hywä jahti-koira, ja että te minun muoruudeſani, oletta ſaanet minun kauttani monta hywää palaa; mutta nyt kuin minä olen riutunut, niin kaikki mitä minä teen, ei teille kelpaa, erinommatkin, etten minä tuo eikä kanna teille mitään. Te oletta rakaſtanut minua, kuin minä olin nuori; mutta nyt minun wanhaxi tultuani, ette te taida kärſiä minua.

Oppi.

Se on tawallinen, ettei ihmiſiä katſota, muuta kuin heidän hyödyxensä wuoxi: kuin ei he enää taida mitään tehdä, niin ne hyljätään, ſiihen ſaakka, kuin kuitengin heidän entiſet tehdyt palwelluxensa pitäis muiſtettaman. 123 Satu.

Yxi Talonpoika ja Haikara.

Yxi Talonpoika ſai yhtenä päiwänä linnun pyydyxiſä monta Kurkea ja muita Hanhia, jotka olit tottuneet syömään hänellä hänen laihonſa, ja jywänſä, joiden ſeuraan nyt myös yxi Haikara oli joutunut, joka rukoili häntä juuresti, että hän ſäästäis häntä ja pääſtäis hänen irralle, ſanojen ettei hän ole Hanhi, Suorſa, eikä Kurki, wain yxi waiwanen wiatoin lintu ja wielä parem-

pi

pi kaikkia muita; ja wielä siihen tyaöpani hän, minulla on suuri mure minun wanhasta äitistäni, jota minä elätään kaikella murheen pidolla, kuin minä ikänänsä taidan. ... Mitä minun siihen kaikkeen tule? sanoi Talonpoika, koska minä olen sinun kerran tawannut niitten eli sellaisten lintuien seurasa, jotka on tehneet minulle wahingon: sinun täytyy kuolla ynnä toisten kansa ... .

Oppi.

Ei ikään pidä oltamaan muitten kuin hywäin seurasa; sillä joka pahain kansa yhdessä on, saa usein heidän kansansa hukkua, ehkä kuinga wiatoingin hän olis. Höyhemistään lintu tutaan, ja kumppaleista ihminen. Wanha Latinainen Sananlasku sanoo: Noscitur ex sociis, qvi non cognoscitur ex se.

124 Satu.

Yxi Jalopeura ja Sirwi.

Yhellä Jalopeuralla oli sangen werratoin nälkä, ja hawaitsi yhden lihawan Sirwen yhellä korkialla kalliolla syöskendelewän. Mixet sinä, minun armaani, astu alas tasaselle manderelle, sanoi hän, josas löytäisit ruakes, ruohoja, apelioita, karwa kortteita, raitoja ja muuta senkaltaista, jota taitaisit illolla syödä? Jätä, sano hän, jätä, ja byljää, minun suloiseni niin korkiat, kuiwat ja hedelmättömät kukkulat, ja tule alas tasaselle siliälle kedolle. Minä kiitän teitä paljon, wastais Sirwi siiwollisesti, sen hywän neuwon edestä, mutta jos minä tohdin sanoa, niin teidän tarkoiturenna on luulon alanen (Epäluulonen) ja en minä usko että te puhutta rehellisesti, yxi totisesti.

Oppi.

Ei se olis wiisasti tehty, että ennen ulos walita kauniista ja ihanata, hyödyttäwän edestä: ja se tapahtuu usein, että ne jotka ainoastans hakewat huwitusta ja turhia rakastawat, joutuwat suurijn waaroihin.

125 Satu.

Muutamat Sonnit ja yxi Jalopeura.

Neljä Sonnia olit keskenään tehneet tjäisen ystäwyyden ja sitoneet itsensä yhteen keskinäiseen edeswastauxeen, ja luwanneet ei ikänänsä eritä toinen toisestansa, että he aina olisit woipaat, toinen toistansa edeswastaamaan ja suojelemaan. Yxi Jalopeura, joka näki heidän käywwän laitumella liki toistaan, ei ikään tohtinut heidän päällensä karata, waikka kuinka nälkä händä rasitti. Mutta että hän heidän pikemmin ja kewiämmästi woittais, uskoi hän, että paras olis jongun petoren kautta saada heitä erinänsä, ja niin yhen erältä raiskata. Tämä juoni hänelle meneskyi, ja hän söi ylös kaikki neljä Sonnia toinen toisensa perästä. Oppi.

Yhdistetty woima on wastaan seisomatoin, mutta koska se hajotetaan, nijn pian se woitetaan.

126 Satu.

Kettu ja Talonpoika.

Yxi Kettu tarttui Talonpojan sankohin, joka oli syönyt häneltä usiamman Kanan. Koska hän näki ittensä kiinni olewan, rukoili hän nöyrästi, että hän jättäis hänen henkiin, wannojen, että hän tahtois tuta senkaltaisen hywän työn: Talonpoika ei tahtonut tyytyä hänen lupauxiinsa,

ſa, ja ſanoi: joſs ſinä oliſit yxi uſkollinen eläin, niin minä armahtaiſſin ſinua, mutta niin muodon kuin ſinä olet yxi pettäjä, niin en minä uſko ſinua, ja ſinä mahdat kuolla, waikkas paljon lupaat. Oppi.

Ei oo wärtti luottaa (eli ei ole luottamiſta) pettäjihin; ja kuin ne ſaadaan anſoin, ei ole niitä pääſtäminen.

127 Satu.

Yxi Jalopeura ja Rotta.

Yxi Jalopeura wäſynyt päiwän helleeſtä pani maata puun warjoon. Ei hän ollut hywin nukahtunut, ennen kuin uſiampi Rotiſta tuli hänen ympärilleen, ja juoxit hänen ſelkänſä päällä, leikiten ja huwitellen ittiään; mutta koſka hän heräiſi, otti hän yhden niiſtä kämmeneenſä, joka rukoili hengensä edeſtä nöyrimmäſti, ſanojen, ettei hänen Majeſtetinſä pitäis rupiaman ottelemaan hänen niin yhden pienen ja kelwottoman eläimen kanſa. Jalopeura tuli liikuteturi hänen ſanoiſtaan, ja antoi hänen mennä, ilman mitään pahaa hänelle tehden. Jongun ajan peräſtä ſe tapahdui, että Jalopeura itte lankeis ja joutu mettämieſten lankohin. Hän tuli enſin kokonanſa williin, ja rupeis kiljumaan kaikella wäellä. Rotta jonga hän ennen oli pääſtänyt henkiin kuuli hänen kiljumiſenſa, juoxi noptaſti ſinne, ja kuin hän näki hänen ſiinä wiheljäiſeſä tilaſa, armahti hän häntä; ja rupeis kohta poikki puremaan, järſimään ja kalwamaan lankoja, ja teki, ſen, että Jalopeura pääſi hengis pois, joka ſitten kiruuſti pakeni.

Oppi.

Niitten isoien ja woimallisten pitä oleman hywät ja armolliset; sillä se aika taitaa tulla, että he tarwihtewat waikka kuinka halpaa mailmasa.

128 Satu.

Wares ja Lammas.

Yri Wares istu kerran Lampaan niskaan, ja hakkais sitä nokallaan, noukki ja repi hänen willojaan, ja wääky rumasti, niin paljon kuin jaxoi. Lammas joka tunsi kiwun, sanoi hänelle: woi! jos sinä niin tekisit yhdelle Koiralle kuins minulle teet, niin et sinä jäis kostamata. Älä usko minua niin hulluri, sanoi Wares naurain, etten minä tiedä, kelle minä tätä teen.

Oppi.

Hiljaiset ja kärsiwäiset ihmiset tulewat enimmästi kowin ja pahoin kohdatuxi ja pidellyxi; koska wäkiwoltaiset, pahat ja julmat saawat rauhasa käwellä.*)

129 Satu.

Yri Kijsti (Kökäs) ja Lohi.

Lohi ja Kijsti löit kerran wetoa wälinsä, kumman ennen olis wasta wirtaa kosken päällä. Ja se joka wedon tappaa, pitää antamaan toiselleen Olut tynnyrin. Molemmat rupeisiwat uimaan kiehuwan kosken päälle; mutta wirrasa Kijsti tarttui Lohen pyrstöön, ja kuin Lohi oli pääsemillään kosken päälle, niin Kijsti pirahutti

*) Nämät Sadut sijtä 115. tähän 128. asti owat Ransyskan kielestä Suomexi tulkitut; waikka tosin monta nijstä edelliisistäkin löytään Ransyskan kielellä. Muutamat owat Ruottista, Latinasta ja Saxasta. Ja nämät seurawaiset, Suomalaisilleki tutut, ja muutamat löytään Gellertin kirjasa.

rahutti ja nakkais ittensä edellä ja huusi, täällä minä jo olen. Lohen täyty hänelle antaa tynnerin olutta, josta Kijski joi, juopui, oxensi, ja siitä hän wielä nytkin on niin iljakka ja kinosansa.

Oppi.

Pienen pääs on niin paljon mieltä, kuin isongin. Mutta kohtuus on paras makkarasta, jos olueſtakin.

130 Satu.

Sika ja Kettu.

Samallainen Satu kuin edellinengin on Siasta ja Ketusta, jotka löit wedon kumpanen heistä ensin pitti näkemän auringon nousuſaan. Kettu katto ylös puun latwoin, ja Sika paino kärsänsä maahan, Sika huusi: jo minä näen päiwän. Kettu antoi hänelle sitten wedosta, yhen tynnerin olutta, josta se juowui ja jäi makaamaan kauwwan lokaansa ja iljanteheensa. Tästä se on tullut, että Siat owat siiwottomat, ja kauwwan makaawat.

Oppi.

Se yxin kertainen kattoo alaispäin.

131 Satu.

Yxi Jsä ja hänen kaxi Poikaansa.

Yxi wanha warallinen Mies oli kuolemallansa, ja kutsui kuolin wuoteensa luoxe kaxi Poikaansa, joista Sannu oli wikkelä, wilkas, nopsa ja taitawa luonnoſtaan mutta; Niku sangen tuhma ja typerä, juuri paxupäinen. Näille pojilleen piti hän ensin pitkän hywästi jättö-puheen, ja wihdoin jako heidän keskensä kaiken rahansa ja tawaransa. Sannu sai monta tuhatta Riikin taallaria, ja Niku ei paljon mitään, niin että Sannukin sano, mixettä te minun Jsäni jaa ta-

san, ja anna weljeni Nikungin saada sen werran kuin minä sain. Silloin Jsä wastais: sinä poikani Sannu olet teräwä ja taitawa, sinun on työläs edes tulla mailmasa, ja sentähden sinä tarwihtet rahaa, mutta Niku pojan kansa ei ole yhtään hätää, hän on parupäinen, tyhmä ja typerä, ja hänen tyhmyydensä, autta hänen edes mailmasa, paremmin kuin sinun, sinun taitos ja wiisaudes. Oppi.

Tyhmillä, tomppeleilla ja hiitailla on usein parempi onni, kuin wilkkailla, wireillä ja wiisailla.

132 Satu.

Pojista ja Käestä.

Yri Nö-Rastas istu yhdesä puusa kauniisa metsistösä kewaillä, ja wiserti monenlaisilla thanilla nuoteilla; siihen tuli iso joukko poikia, joille huwixi ja ilori Rastas laulo sen kiwammasti ja luuli heidän häntänsä hywingin halulla kuulewan: mutta samalla rupeis yri Käki kukkumaan samasa mettäsä, jota pojat kohta ilolla kuuntelit ja jätkyttelit, pitäin keskenään koko ilon Käen kukkumisesta; ja waikka Rastas laulo, leiwonen liwerteli, peipponen wiserteli ja Pääskynen weisais, niin ei pojat niistä lukua pitäneet niin paljon kuin Käen kukkumisesta.

Oppi.

Krouwwit ja taitamattomat, ei tiedä oikiata arwoa panna hywäin awuin-päälle. Waan niinkuin he itte owat törkiät, niin he törkeitä rakastawat.

133 Satu.

Yhestä Wäästä eli Wouwwista.

Yri kelwollinen juuri jalo-mies, Brutus nimeldä

meldä, joka oli waka, ymmärtäwäinen ja taitawa, ja rakasti isänsä maata, meni kerran Wouwwiin yhen lipilaarin kansa, ja ylös punnitti itsensä. Sen kielaan lipilaarin ja liehakoitsian puoli niinkuin kewiämpi, nousi kohta wäällä ylös ilmaan ja hywin korkialle; mutta Brutus joka paino enemmän, painu sywälle alas.

Oppi.

Se on luonnollinen, että se kuin enemmän painaa, alas ja maahan painun wouwillä, ja se kewiämpi singahtaa ylös. Niin pä se taitaa tapahtua ihmistengin seasa mailman menoisa. Moni makaa loukosa ylönkatseesa.

134 Satu.

Yxi Isä, ja sen Poika.

Yhellä Isällä oli yxi melkein pahan kurinen Poika, jota hän tosin kotona pyysi opettaa ja neuwwoa mieheri; mutta kuin hän oli kaikki koetellut hänen kansaan, ajatteli hän panna häntä ulos ... minä tahdon panna hänen sotawäkeen. ... Sillä minä olen kuullut että Wasikan-nahka neuwoo miestä tottelemaan, ja meni sentähden yhen Öfwerstin tygö, ja sai hänen wäkeen; mutta jongun ajan perästä Sannu sieltä sai apskeetin, ja hänen Kaputeeninsa rukoilemalla pyysi että Isä ottais Poikansa pois, sillä niin pahan kurista, ei ole ollut koko joukos ... Isä tuli murheelliseri ... ja ajatteli nyt panna Poikansa Sannun, merelle, ja sanoi ittereen, kyllä mailman ranta neuwoo: hän sai hänen yhteen aluxen, jonga päällä hän työllä tuskin yhen reisun purjehti, ja Meri-Kaputei-

teiniltä, niinkuin hillimätöin syſättiin pois Iſän huoſtaan ... Iſä oli nyt koetellut kahta kowaa .. mutta koſk ei niiſtä ollut apua, rupeis hän Poikaanſa ſuoſittelemaan naimaan, eli ottamaan itſellenſä waimon, ſillä ſiinä ſäädyſä, ajatteli Äijä on monta maſennut. Hannu nai, otti waimon, ja kohta maſennut hän, ja tuli niin hiljaiſexi kuin lammas, eikä ollu ſen enämmin röykkiä.

Oppi.

Wanha Suomalainen Sananlaſku ſanoo: Jolla on kello kaulaſa, ſill' on pää painoſa. Jolla waimo, ſillä waiwa ...

135 Satu.

Kolme Pää-kälmiä, jotka ryöſtit paljaaxi yhden Miehen.

Yxi Talonpoika waelſi kerran yhtä tietä, ajain aaſin ſeljäs, ja yxi Wuohi jälis' käydes, tjuku kaulas, jonga wuohen hän piti wiemän kaupungin myytää. Kolme Roſwoa iſtuit ſamalla tiellä, joſta hän waelſi, ja löit wälinſä wedon; ſen enſimmäiſen weikka oli: minä waraſtaan, tuoon Wuohen, ettei Talonpoika ſitä tiedä yhtään; toinen ſano: minä waraſtaan hänen Aaſinſa, ettei hänen pidä ſitä hawaitſeman; ja ſe kolmas ſanoi: minä olen ſe mies, että minä wieen kaikki hänen waatteenſa, ja ei hänen pidä ſitä horaaman.

Mies ajo tietään myöen, ſe enſimmäinen waras meni ja otti Wuohen, ja ſito ſen tiukun Aaſin häntään, ja Talonpoika luuli kuin tiuku heliſi ainа, että Wuohi ſeurais; mutta kuin hän

käänſi

käänsi ittensä takasin, näki hän, että Wuohi oli pois; jota hän lähti hakemaan, sito Aasinsa sillä aikaa kiinni; mutta käydesään tapaa ne kari Roswoa ja kysyy, jos he on nähneet hänen Wuohtaan; he wastaisit että tuolla eempänä se näwyi, jota hän juoxi hakemaan; sillä wälillä se toinen waras wei hänen Aasinsa; Talonpoika palatesaan purskahti itkuun, että Aasikin, oli pois, päiwitteli ja woiwotteli itsiänsä, ja pelkäis Akkansa kotia tulleesaan toruwan itsiään, että sekä Aasi ja Wuohi oli pois. Hän meni hakemaan wielä Aasiaan; mutta tien wieres rookais yhdellä kaiwolla, yhden miehen (joka oli se kolmas waras) joka itki kaiwon wieres surkiasti. Talonpoika seisahti; se kaiwolla itkewä sanoi Talonpojalle, mitäs itket ja murehdit; Talonpoika jutteli kuinka hän oli joutunut wahinkoon; mutta se kolmas kelmi sanoi: minulla on enemmän syytä itkiä, sillä minulta on tähän kaiwoon pudonnut yxi kulta raha kukkaro, josa oli monta sataa Tukaatia: minä menisin mielellänt sitä kaiwosta etsimään; mutta minulla on yxi luonnollinen weden-säikky, en minä tohdi weteen; joss sinulla sentähden on wähängin kansakärsiwällisyyttä minun kansani, niin ole minullen täsä asiasa awullinen ja mene alas kaiwohon; joss sen kulta-raha kukkaron löydät wedestä, minä annan sinulle waiwastas puolen siitä. Talonpoika, tuli iloseri, ja ajatteli, kyllä minun Aasini ja Wuoheni hinta sitten on maxettu. Riisui waatteet päältänsä, alastomaxi, ja meni kaiwoon; sil-

lä

lä aikaa se kolmas kelmi, wei kaikki hänen werhansa, juoxi pois, ja Talonpoika joka ei kaiwosta löynnyt mitään, jäi alasti itkemään surkeuttaan. Oppi.

Waiwainen wiekasten ja petollisten käsijn joutuu.

136 Satu.

Yhestä Miehestä, joka olis saanut kultaarkun, kuin hän olis odottanut.

Ettei onnesa olla röyhkiä ja suuri päältään, ei ole wähempi hywä awu, kuin sekään, että wastoinkäymisesä olla miehullinen ja kärsiwällinen, sen todistaa tämä seuraawainen Satu:

Yxi Mies oli melkein waralinen ja äweriäs, yhen ison ajan, niin että kaikki ison ajan näkyi ikänänsä kuin kaswawan hänen käsisään, mutta jongun ajan peräsi käänty onnen tuuli wastaiseri, niin ettei mitään tahtonut menestyä, Mies köyhty, ystäwät hyljäisit hänen, ja kaikki muuttu hänelle murhelliseri; hän meni siis kerran murhettansa pois ajamaan, ja itsiänsä huwittelemaan yhteen metsään, josa yxi joki juoxi, istui sen rannalle eli törmälle, ja huokaillen päiwitteli itsiään; mutta paraikaa kuin hän istu siinä, ylösnousi myrsky ja wäkewä tuuli, taiwas käwi pilween, koko mailma muutui, ja erinommatain hänen päänsä päällä, juuri siinä kuin hän istui, näkyi ilmasa rippuwan, yxi paxu, suuri, pimiä pilwi; josta hän niin peljästyi, että hän epäilyxisään nakkauis jokeen ja hukutti itsensä.

Mutta mikä se oli joka pilwesä hääly ja rippui? se oli yxi suuri Arkku, täynnäns kultaa ja ho-

hopiata; joka wähän ajan peräſtä putois juuri liki ſitä paikkaa joſſa Mies iſtui, jonga hän olis ſaanut, ja oli hänelle aiwottu, joſs hän olis ollut miehullinen, ja wähä odottanut.

Oppi.

Murheesa ja waſtoin-käymiſeſä ei pidä ihmiſen waiwata itſiänſä omilla turhilla ja raſittawaiſilla ajatuxilla; waan toiwoman parempata ja odottaman awun hetkeä ... Si nunc male, non ſemper ſic erit. Ja Suomalainen Sananlaſku ſanoo: Jumalalla on onnen ohjat, luojalla lykyn awaimet, ei katehen kainaloſſa, eikä pahan Suoman ſormen pääſſä.

137 Satu. *)

Kiſſaſta ja rakkauden naiſeſta.

Yxi nuori Nuorukainen
Immin-tuſkahan tulowi,
Hywin Kiſſoa hywäili,
Sili ſelköä ſilitti,
Anoi kerran kelpo lailla,
Ratki nöyräſti rukoili
Nuorten neitoiſten emolta
Armolliſelta akalta,
Että Kiſſan kelwolliſen
Mirrin muuttais mieluiſimman
Neitteyxi näppäräxi
Pikku piiaxi tekiſi:
Antoi Akka awun tuolle,
Muutti Kiſſan kiſruhuſti.
Piian piiaxi wenähti
Kaiwo aiwan kaunihixi,
Tuli työxi todella.
Jota halulla halaiſi
Nuori mieſi mielellänſä,
Wei ſen kohta kotihinſa
Otti kiſſan kumppalixi
Tämän Neiton naukuwaiſen
Warſin waimoxi walitſi.
Mutta

*) Nämät ſeurawaiſet Sadut, joita minä, kokeexi olen itte oman harjoituxeni tähden, ja Pohjan-mieſten innon ja maun jälkeen, tawalliſijn Suomalaiſijn Runoihin weiſattawaxi, kokoon pannut jo Keſä-Kuuſa w. 1783. olen minä myös lähettänyt Stukkhulmijn, Kuningalliſelle Suomen kielen Tulkulle Herr Magiſter Abr. Lindille, jolla on 120 Suomalaiſta Satua ennen, nijnkuin hän on kirjan kautta tiestä antanut.

Mutta koſka kammariſſa
Lawallanſa lepäiſiwät
Nämät kaxi kahen kättä
Tuuli Hijri tupſutellen
Notta loukoſſa ratiſi:
Waſta waimo miehen jätti
Hyppäis kyllä kiiruhuſti
Ulos ſängyſtä ſujahti
Yljän ſyliſtä ſirahti
Kiſſan lailla laattialle,
Joſta ſuuttu armas Akka
Nuorten neitoſten emonen
Että muutti jälle muodon,
Naiſen, naukuhun panowi
Teki Kiſſaxi katalan.

*** ***

Tämä Satuni Sanowi
Ett' on paljo pöllö päitä
Joukoſſakin junkareitten;
Luondo luodun luoxe tuopi
Weri wierehen wetäwi,
Mutt' ei muutu muorina-
kaan
Jok on nuorna ollut nopſa.
Wiha Kiſſa kaſwaeſſa,
Se on Akkana alati
Wielä waimona wihaſſa.
Joka tyttönä toruwi
Torun wielä waimonakin;
Kiſſa kiſſana pyſywi.

138 Satu.

Yxi Kettu ja muutamat Hijhto-miehet.

Juoxi Kettu kelpo-lailla
Juuri kyytillä kytäiſi,
Wainon ſaatua wälehen
Hihtomiehiſtä hywiſtä;
Miehen taitawan tapaiſi,
Joka pilkko puita mettäs,
Jota Kettu kumarteli,
Siltä apua aneli,
Kyſy paikkoa paraſta,
Mihin pijlohon paniſi
Kätkis ittens kiiruhuſti?
Mieſi näytti nopiaſti
Oman maianſa matalan,
Johon Kettu konttajawi
Pian pijlohon menewi
Kyykiſtellen komanohon.
Koſka koña kontannunna
Oli pijlohon paennut,
Joudut miehet mehtolaſſa
Sille paikalle parahin
Kyſyit kohta kiiruhuſti
Hakkuu mieheltä halulla,
Onko nähtynä nykyiſin
Ketun teitä, teillä näillä
Juuri juoſſutta näkyä?
Taitawainen Talonpoika
Warſin waſtaſi wagaſti:
Ei oo näkynnä näkyſin
Täällä Kettua ketänä;
Mutta ſamaſa ſaloa
Sormellanſa ſala wiekas
Ketun päälle kokottawi
Oſottawi olin-ſian:
Tuot' ei hawainut hewillä
Huomainehet Hijhto-mie-
het;
Mutta Kettu kirkiſtänyt
Nähnyt

Nähnyt kaikki nähtäwäſti
Raon kautta kommanoſta;
Joſta puiſkahti pijangin
Ulos ſanan ſanomata;
Koſka hakkaaja hawaitſi
Ketun uxen ulko-puolla,
Huuſi kohta komiaſti;
Mihingä Mikko pitäwi,
Sinun matkaſi makaawi?
Etkös huoli holhojaltas
Olenk' ottoa erca
Julki hywäſti jättellä?
Kohta Kettu waſtajawi;
Joſs ſun ſormeſa ſamati
Kuin ſun kieles kelwoxeſti
Olis ollut rehellinen
Olſin warſinni wagaſti
Julki jättäny hywäſti
Kumartellen kijtoxella.
Sinä pulſtaſti puhelit
Kielelläſi kelwoxeſti
Muttas ſohit ſormellaſi
Niinkuin kälmi konnan
lailla.

*** ***

Niin on ilkiät imeiſet
Joſs ei kielellä keritä
Tehdä pahoa pahaſti
Niin on ſormet ſorkiana
Sortamahan ſorretuita.

139 Satu.

Koira pitohin pyytty, Murkinalle.

Oli Herra herkullinen
Kerran kuttunna kotia
Yhen hywän yſtäwänſä,
Jonga Koira koukku-ſelkä
Hywän tapanen, häwälet
Pyyſi wierahan pitohin
Koiran toiſen tulemahan
Herran kanſa kulkemahan
Wierahaxi wertaiſenſa.
Tuli Koira kohdaſtanſa
Wieras, wieraſten pitohon
Herran kanſa käyſkendeli;
Kohti köökkihin menewi
Kattomaahan katti loita,
Hyroin haiſtaman halulla
Niitä ruokia rupeiſi,
Joita luuli luwan kanſſa
Syödä ſaawanſa taloſſa.
Kohta tultua kotahan
Huiſkutteli häntäänſä
Nuoli ſuuta nälkäiſtä,
Totta toiwoſſa toſingin
Saada padaſta parahan
Oſan kupuhun omaxi
Atrian aiwan awaran;
Mutta kokki kohennolla
Kekä leellä kelpolailla,
Seljän ſemmoiſen ſujutti
Repi wierahan wihaſſa,
Tarttu häntä hän hywäſti
Puiſti wieraſta pahaſti,
Wiſkais wihdoin wihoiſ-
ſanſa
Koiran alas aakkunaſta;
Joka winkujen wajoſi
Perſellehen pyörryxihin,
Päätä huimaſi pahoingin,

Huuſ

Huusi hullu huikiasti
Winku willitty wapisten:
Kohta koirat kokoo uuwat
Kahtomahan kumppalia
Uutta tietää tahtomassa,
Jolta kysywät kiwaasti,
Mitä pidoista pitänet?
Mitä herkuista hywistä?
Kuinga kuttuista jaloista?
Miltä maistuwat makiat
Pöystit paistetut parahat?
Tämä wieras wastajawi:
Siell' on herkut hempeille;
Siell' on oiwakin olutta,
Josta juowun juopumalla
Jolla juottiwat minungin
Jottan horjun hoperona
Päätä huimaawi peräti,
Jotten osannu owea
Ulos uxesta pakata;
Awoimesta akkunasta
Alas putoisin putuihin
Tasaselle tanterelle.

*** ***

Sananlaskusa sanowat:
Jossas Herroa hywäilet
Isäntätä ihandelet,
Muista palwelia pahanen
Ruoki renkiä samati.

140 Satu.

Susi, Lammas-paimenna.

Susi syömäri sujotti
Panensi paimeneri,
Wiekas willitty wihanen
Puki paimenen pukuhun,
Otti sauwwan odaxensa
Pillin paimenen parahan
Torwen tolwana tapasi
Jotta näytti jylkiältä
Parahalta paimenelta
Tässä pulskassa pugussa
Yhty ylön ylpiäri;
Mäni yöllä yxinänsä
Wäen maatessa majassa
Unen alla uupununna,
Koska koiratkin kowasti
Kaikki kuorsaawat katalat
Jätkötteli jylkiästi
Ääntä paimenen parahan,
Kuttu karittat kokohon
Lammas lauman likemmäri;
Mutta ääni ärmätillä
Kowan kuulu karhialta
Kowan kolkolta komahti,
Ulwo Suden uikutusta,
Että heräsit hewillä
Kaikki kranniisa imeiset,
Wäki wirkosi unesta,
Tulit pellolle tohulla
Sutta surwoit seipähillä,
Annoit palkan paimenelle
Kangen kansa kelpo lailla;
Jottei pääsy paikastansa
Susi köysistä kowista.

*** *** ***

Se on sangen kurja kansa
Warsin walitettawasti
Jota

Jota Paimenet pahasti
Sortanewat suden lailla:
Koska wallat wallitsewat
Wäkiwallalla wihassa
Alas polkewat peräti
Alammaisia alati:
Mutta niinkuin Susi suuri
Pian tuttihin pahaxi
Waikka paimenna puheli,
Nijnpä kyllä konnan juonet
Sala-wiekkahat walehet
Ilmi-tulewat tawasta.
Suu wiepi Suden ritahan
Kieli kärpän lautaisehen.

141 Satu.

Kukosta, ja Rewon eli Ketun nahasta.

Rewon nahka rippumahan
Oli pantu orren päähän,
Kettu pelwoxixi kanoille
Muisto merkixi Mikosta.
Kukko äkkäsi äkistä
Rewon ruman rippumasta
Josta peljästy peräti
Syöän säikystä sämähti,
Että lähti lentämähän
Kyllä kiiruhti kiwasti
Juoxu jalassa kytäsi:
Mutta Kanat kaakottawat
Pahoin pilkkaisit katalat,
Haukut Ukon urhollisen,
Jänexexi, juoxiaxi,
Pelkurixi parjasiwat.
Sitten sanalla saneli
Kukko puhu puhkiasti:
Kulkaat kultaset Kanani
Sisareni, Siukkuseni;
Ketull' on kepiät kengät
Monet juonet juonikkaalla.
Jos on Kettu kuolluxissa
Kyll' on elosa enemmän
Ussammat ulompana;
Nyt män warjoita wapisin
Ketun kuwasta wäristin
Mutt' oon eñengin elänyt
Hengen waarassa wapissut
Ketun kawalan käsissä:
Jos ois joku teistä tytöt
Kanat kaunihit hawaitsut
Jälsen Ketun käpälästä,
Jo tee juoxulla jalosti
Olisia oiwa lailla
Pojjes pyrkinyt pakohon;
Eikös nahka nälkähisen
Paljon peljätä enemmäin
Teitä säikytä Sisaret?

*** *** ***

Jok' on lassa löylyn saanut
Kuuman tunkenna tulexi
Wielä se sitten wanhanain
Waroo ittens walkiasta.

142 Satu.
Kettu ja Kukko.

Kerran Kettu nälkähinen
Näki Kukon kävelewän
Kana parwessa parassa,
Jonga Rungon ruaxensa
Olis ottanna halulla,
Waan ei tienny Mikko parka
Millä lailla laadullansa
Kukon olis käkistänyt;
Heitti herjä pitkäxensä
Pani maata manderelle,
Iski ilki silmiänsä
Näpsytteli ripsiänsä
Niinkuin paskossa pahassa
Tihmaskassa tihrueli.
Huusi Kukolle, kawala,
Sainma rikan silmähäni,
Puikon pistäwän pahasti
Ejlen käydessä kylällä
Marsiessa maistamassa
Orjan-tappuran tuloja;
Auta armas Kukko kulta,
Tule tännemmä tygöni
Wedä puikko poskestani,
Rikka silmästä siwalla.
Kukko wastais wiisahasti:
Empä ole ollenkana
Minä Lääkärein luguista
Tullu silmäin Tohtarixi,
Pahan waman Palperixi:
Ja jos satun silmähäsi
Kipiähän koskisingin,
Sillä taitasin samalla
Kannuxellaan kannustoa
Toisen silmäsi sijalle
Pojtes puhgasta peräti,
Niin ett näkisi mitänä,
Niin sun silmäsi sowaistut
Surun sulle suuren toisit.
Waan jos's odotat wähäisen,
Elles kiiruhda kowasti
Niin män lennän löyhötelen
Pian pyöräbdän kotia,
Tuolda Sullen toimittanen
Joka taitawi todella
Silmä-paskosi parata.
Koska Kettu tämän kuuli,
Jotta Kukko jaaritteli
Pilkka sanoja saneli,
Niin hän sano sanaxensa:
Empä huoli ensinkänä
Tietäistä, Taikureista;
Sillä wanhat ne sanowat:
Mis on monta Lääkäriä
Puoskaroimassa pahoa
Siell' on waara ja wahingo
Kulut suuret kustannuxet.

*** *** ***

Wiisas pettäwi kawalan,
Hullu wiisaan wiilitseepi.

143 Satu.

Yri Susi tuli Munkiri.

Susi wanha wäsynynnä
Ikä-loppu lompsutteli
Keino teille kelwotoinna,
Toki arwasi asian,
Pahan päättöä elämän
Loppu puolen paremmasti:
Ano lainahan hamehen
Mekon Munkilta mukoman,
Käwi kerjäten köpeli
Talo talolta käweli
Anoi almuja awuxi
Nijnkuin Munkki muukalainen.
Toinen Susi sukulainen
Joka tapasi towerin
Tässä pyhässä pugussa
Häntä nuhteli nuristen,
Toru täydellä todella:
Mixis muutit sinun muotos
Häntti halwaxi rupeisit
Suden suureita sugusta?
Wastais muka muukalainen,
Mitäs taidan minä tehdä?
Kaikki hampaani hajalla
Leuka-luuni lohjellehet,
Säären särmiwät kiwusta,
Jotten jaxa enää juosta
Enkä kynsille kykene,
Raadeltuita risaamahan,
Minun täytyy teeskellä
Itten Munkin muotoisexi
Teko pyhäxi pahaxi,
Eli näännyn nälkähäni
Kuolen hänttinä häjynä.

*** *** ***

Niin on monen wielä muungin
Meno täsä mailmasa;
Wasta wanhana wäsyny,
Kuin on woima waipununna
Halu häjy häkäynyt
Ettei jaxa juosta joukos
Wielä syntiä syleillä,
Se on pahajen parannus
Wasta wanhana waellus,
Synnin suuttumus, wäsymys.

144 Satu.

Yri Tuhma ja Typerä, ja kuuma Rauta.

Tuli Tuhma ja Typerä
Luore Raution Rotewan
Parahimpahan pajahan,
Josa kuuma hewos kenkä
Oli ahjosta otettu
Laattialle laskettuna,
Sijhen tarttu tuhma mieli
Poltti sormensa pahasti,
Kengän kijjätti kiwasti
Heitti pijangin piwosta:
Seppä huusi, hullu päälle,

Sinä Tuhma ja Typerä,
Mixes ensin mietinynnä
Hywin kokenut kysellä
Jos on rauta jähtynynnä
Joss on kuuma, tahi kylmä?
Tuhma taasen wastajaapi
Mistän tietänen todella
Raudan polttawan rumasti?
Seppä wastaisi wakanen,
Kuuma rauta kihiseepi
Joss sen päälle syljeskelet.
Otti Tuhma ongehensa
Pani muistohon paraten
Neuwwon tämän näppäräisen,
Meni konna kotihinsa
Jossa wellille wetäy,
Johon sylki seittemästi,
Ei se kiehuwa kihissy;
Nieli kohta nälkähinen
Kitahansa kiehuwaisen
Wellin kuuman ja wihasen,
Poltti wattansa warilla
Wetelällä wellillänsä
Kurku lakensa kuritti,
Nahan suustansa siwalsi.
Sijnä oli saatawilla
Toinen kysywä toweri:
Mixes outo odottanut
Jauho wellin jähtymistä?
Tuhma wastaisi wihassa
Minä luulin jo lujasti
Jähtyneexi julman wellin
Toinen sijhen sanonewi,
Mixes höyrystä hawaiñut
Wellin wetelän warixi
Tulen päälda tullehexi.
Kuss' on sawu sakiana
Sijnä tuli tupruaapi.
Tuhma taasen muisti tämän
Juoxi sitten janoisansa
Läikkywälle lähtehelle,
Joka höyryisi hywästi
Jonka luuli lämpimäxi
Polttawaiseri peräti
Koska sawusi kowasti;
Seiso sentähden sujotti
Jotta jalkoja jumotti
Odotuxella odotti,
Jotta nääntyä janohon
Tahto kuolla konna parka,
Sijtä pelwosta pahasta
Ettei polttais poskiansa
Kurkkuansa kalttajaisi.

*** *** ***

Se on narri nahkoinensa,
Jok' ei tunne, eikä tutki
Luonnon laatua lujoa
Tämän mailman menoja,
Syyitä Luonnon sywimpiä
Waikutuxia wakoja.

145 Satu.

Mies, jolta Waimo kuoli, jota hän itki.

Yxi Mieſi merkillinen
Waikiaſti walittaapi
Hywin huutawi hopero
Surun alla ſurkiaſti:
Jo on kuollu kumppalini
Waipu waippani alanen;
Oli wainaja wakanen
Akka armas awullinen
Paras pijjoiſta minulla,
Waimo Waimoiſta walittu;
Näitä lauſu Leſki-mieſi
Murehella muiſtutteli
Wielä wanno winmattunna
Jottei ota olenkana
Enää elinkautenanſa
Puoliſota peiton alle,
Eikä waimohon wanuuk
Koſka kuoli kelwos Akka
Waimo werratoin wajoſi
Tuonen uupukin unehen:
Mutta koſka kelpo lailla
Itki, parku ja poriſi
Juoxi juuri ioutumalla
Luoxe waimo wainajanſa
Ruumiin arkungin awaſi
Otti liſnan ja lakanan
Paidan pojjes ſieppajaapi
Jok' oli hieno ja hiwuttu;
Näillä ſanoilla ſaneli:

Kyllä kelpaawi ſinulle
Kärin liina kehnompikin
Paita wälttää proſtinaſta;
Ota paita karhiampi,
Minä hienomman hywäſti
Panen tallelle talohon
Kätken toiſtaxi todella,
Toiſen waimoni waraxi,
Joſs ſen onni oikaiſeepi
Talohooni taluttaapi.
Tämä puhet pulſkan miehen
Saatti ſyyſtä naurahan
Murhe wäen wäleäſti;
Perhe purſkahti piangin
Nauruhun heti hywähän,
Koſka näit nähtäwäſti
Huomahtit aiwan halulla
Että mieſi entiſelleen
Jälle järjelle tulowi.

*** *** ***

Murhe tuopi mullan karwan
Pahat päiwät parran pitkän
Huoli harmahan hapenen:
Älä itke ilman ſyyttä
Älä waiwata walita
Kyllä ſyyſä itkemiſtä
Waiwaſa walittamiſta.

146 Satu.

Wihasta pyörtynyt Waimo joka wirkoisi ja eläwäxi tuli kuin lyötijn.

Waimo willisä wihanen
Äriſewä Äjjällensä,
Tuittu, tuima ja toranen
Häjyn elkinen etana
Akka aiwan arwollainen
Pahan kurinen katala
Pahan ſiſunen ſikiä
Suuri ſuuſta ſuututtanna
Oli ukkonſa uſein,
Jotta kuriſti kowaſti
Pieni waimonſa pahaſti
Ärto kyllä kylmän kylwyn
Mutta waimo wiſkauſi
Niinkuin kuolluna kumohon
Koko raatonſa rumenſi
Soritteli ſorkkianſa
Wenytteli warpahanſa
Niinkuin kuollut kaiketikin,
Heti hengensä pidätti,
Makais pitkä pitkänänſä
Miehelle mieli pahaxi,
Tätä tekikin monaſti;
Jotta tottu toſiahan:
Mieſi muorihin pahahan:
Kerran jälle jättäyſi
Hengetä herwottomaxi,
Langeis lyſyhyn lowehen
Kulki tuolla Tuoneloſſa
Mutta mieſi melkiäinen
Akan arwaſi aſian
Ilwehiſtä ilkeiſtä
Kujehiſta kelwottoman,
Ett' oli hengiſä eläwä
Muori wihaſſa makaſi
Sydän ſairaſna ſapeſta.
Kerran mieſi kiljaſoowi
Kyllä äänellä kowalla
Ärjäſeepi äkeäſti
Weiſtä waatijpi wagaſti
Puukkoanſa pudiſtaapi;
Sanowi ſiinä ſamaſſa:
Koſk' on kuollunna katala
Herjä waimo hengetöinnä
Niin on nahka nyljettäwä
Keſi kelwos korjattawa
Waimon watta walkaiſtawa;
Alko nylkehen awulla
Waimoanſa warpahiſta
Jalka pöydäſtä jutuſti;
Waan ei waimo waaran alla
Tähän leikkihin tytyny;
Pian päätänſä pudiſti
Wärwähytti warpahanſa
Räpylöitä räpſähytti
Wirkois wielä wiimmeiſeltä
Turka hengihin tulowi
Entiſelleen elämähän.

*** *** ***

Älä uſko uhkauſta
Pahan ilkiſen imeiſen;

Näytä

Näytä totta toisinansa
Wihaselle willitylle;
Joka surman suuturisa
Suopi suotta ittellensä,
Joka hirtehen halaawi
Sille sijma hamppuhinen,
Kanna kätehen kiwasti;
Nijn säs näet nähtäwästi;
Ettei hirtehen halaja
Mene Matti mielellänsä.

147 Satu.

Uskollinen Koira ja sen Jäntä.

Oli Koira kelwollinen
Kerran Herralla hywällä
Uuttera ja uskollinen
Hywän tapainen talosa
Häwälet ja häweljäskin,
Jonga Jäntä ilolla
Piti pulskasti hywänä:
Mutta kerran kelwoxesti
Herra hywin hämästywi,
Työstä tultua tupahan
Näki kätkyen kumosa
Koiran kuonon werisänsä
Punan pahan permannolla
Pojan pojjes ainoansa:
Josta kijwastu kiwasti
Weti ulos murha miekan
Pisti Koiran kuolliaxi,
Mustin murhasi wihassa,
Kuuli lapsen koiraltansa
Rewityxi, raadeltuxi,
Ei tuo kiwas tutkinunna
Aimoostansa asiata,
Pikaisudesa pahasa
Tuitus tässä tuimimmassa
Tappoi paraan palweliansa
Wanhan Koiransa wakaisen:
Mutta koska katteloowi
Tutki likemmin todella
Asiata arweloopi,
Nijn hän wasta huomaitseepi;
Että Koira kelwoxesti
Oli Kärmehen kawalan
Madon suuren surmannunna
Joka Yrmy yrittännyt
Oli kämpiä käennyt
Kijwetäkkin kätkyehen
Pientä lasta puremahan
Myrkyllänsä murhamahan,
Tämän Koira kääkistääpi
Ruman repijwi hajalle
Madon murskaxi muserti
Ruman rytysti, rusensi,
Jossa jalossa sodassa
Kehto kaatuwi kumohon.
Koska kehdon kohentaapi
Jälle postyhyn panewi,
Jsä pikainen ilolla
Löysi lapsen kehdon alta
Hengis wirkkuna wiata;
Mutta kärmeen kuolluxisa
Warsin wankasa weresä

Jota koſka kummaſtuwi
Itte harmilla hawaitſi
Mieli pahalla pahanſa
Kiwaudenſa kirotun
Pikaiſuudenſa pahiman.

*** ***

Eipä ilmoiſſa ikänä
Eipä elinkautenakaan
Taida kiwahat katua
Parannella paremmaxi
Mitä tekewät toſingin
Pikaiſuudeſa pahaſa
Tuittu-päiſſä turmelewat.

148 Satu.
Kettu ja Ekana.

Pahan Elkinen Ekana
Mato muſta, maan alanen
Työnſi päänſä tunkioſta
Noſti nokkanſa noeſta
Kehu kurkulla kowalla
Kuinga taiſi taikauxet
Lugut kaikki läkäritten,
Kettu kuuli kelwollinen
Joka luikahti likeltä
Sano toukalle ſanalla:
Enſi paranna pahanſi
Omat wammas woitehilla
Poijes poiſta puutoxeſi
Ennen kuins ſas eſiakalla
Muitten wikoja wihellät
Loihdit muitten loukkaxet
Toiſten tulet Tohtorixi.

Oppi.

Itte paranna pahanſi
Itte woitele wikanſi
Joſs oot Läkäri luwalla.
Että ſanoa ſanalla
Paljon paapottaa puhua,
Että tehdä itte työſä
Se on ainain aſia
Erinkaldainen eroitus;
Älä ſuulla ſuurendele
Elles kunnoſa kykene.

149 Satu.
Kettu ja ſairas Kukko.

Waipu Kukko wuotehellen
Tuli Turka tautiſexi
Sangen ſairaſti kowaſti,
Tulipa tuttu towerinſa
Yſtäwiſtä ylimmäinen.
Wanha Kettu wäipäſtellen
Kattomahan, keximähän
Tätä ſairaſta jaloſa
Kyſe leepi keipo lailla
Kuinga Kukko jaxaneewi
Mitä pahaſti potiwi?
Mikä wamma warpahaſſa?
Tahi pääſſäkin porotus?
Kukku waſtais waikiaſti
Woiwoturella walittu:
Mun on rintani rämänä
Kaikki keuhkoni kulunu

Jotta

Jotta juuri henkämyſtyn:
Joſſas aſtuiſit ulomma
Sinä ſiirtyiſit ſikemmä
Henki wetoni wetäiſin
Wilwaſtuiſin wiſiäxi
Wielä täſtä wöyriſtyiſin.

*** *** ***

Oppi täſtä Saduſta.

Moni tungenu tupahan
Taudin alla terwehtäpi
Waikka toiwoo, tuonelahan;
Kalman hajun haiſkahtaapi
Meiſtä, taudin muokateſſa;
Moni tulowi mukoma
Nijnkuin Korppi kahtomahan
Joko kuolowi karihta
Jok' on pyörryſtä potinut
Jotta ſaiſi ſaalihixi
Kurmu kaikki kurkkuhunſa.

150 Satu.

Waimoſta, joka Sukkui.

Oli Waimo onnetoinen
Joka wajoſi wetehen
Sukkui wirtahan wälehen,
Tätä mieſi murheellinen
Haki ſuurella ſurulla
Jotta löytäiſi joeſta
Sukkuneheh hengettömän
Waimon ruumihin wedeſtä
Työnſi wenehen weſille
Paatin parahan taloſa
Jolla ſouti ſuoritteli
Waſta wirtoa melowi
Kohden koſkea kokeewi
Kexin kanſſa kelwolliſen,
Ratki kaikilta kyſyjwi
Jotka waſtahan joella
Häntä ſouſit ſuannolla
Joſs he tietäſit todella
Miſä ylhällä ylemmä
Ruumis Akan rakkahimman
Koſken alla ajeloowi
Sillä täällä tännempänä
Kaatu katala wetehen
Wiery ulos weneheſtä
Aiwan tuolla alempana
Suannolla ſirkällä:

*** ***

Kaikki waſtaiſit wagaſti
Huuſit hänelle hywäſti:
Dokkos hulluna, hopero!
Joſſas ettit Emäntätäs
Haet waimo wainaajatas
Alta weden wierywäiſen
Niin ſun täytywi todella
Niwan alta ahkeraſti
Alas ſouta alemmaxi
Hywin hakea halulla.
Eipä totta toſſahan

Wastais ukko uhkeasti,
Sillá waimo wainajani
Eukko támá eláisánsá
Oli aina arwollainen
Juuri kumma, ja kamala
Itte pintainen peráti
Warsinni wastahakoinen
Joka soti soutamalla
Wasten tuulta ja tulea
Wasten altoja ajaxen;
Sentáán uskon uiskelewan
Luulen wißihin wagasti,
Jotta jálkeen kuolemangin
Eukko erannut elosta
Wasta wirtoa wetáy,
Ylöspáin on yötynynná.

*** ***

Ei paha lyöden parane:
Ken pahan tawat sanowi
Se taiwaan táhdet lukowi
Meren aallot arwoapi.

151 Satu.

Hewonen ja Paarma.

Yxi oris oiwallinen
Ratsu juuri ramattawa
Korska, suuri ja köölјas,
Alla seisowi satulan
Hopiasta hohtawaisen,
Koreasti kaunistettu,
Suittet suussa ne silatut
Millá lienewát minatut,
Kanto páánssá pulskimasti
Keno niskoingin káweli
Páánsá pystyssá pitáwi.
Támán kimppuhun kákesi
Hewos-paarma hörisewá
Istu paarma pááhisille
Sijná puhu ja párisi:
Tástá suuttu suuri Ratsu,
Sano Paarmalle pahasti,
Siná ilkiá itikka
Kuingas kehtaajat kama-
la,
Minun kuononi korean
Tulla turpani keralle;-
Mene pojjes männistöhön
Luusi korjaa kamala
Muutoin lyön sun suu-
tuxisa
Aiwan lijwaxi litistán.
Paarma lensi sitten pojjes,
Mutta wiha wielá mieles
Aiko kostoa kamala
Toisti pistöá paremmin
Tátá ruunoa rumasti.
Tuli oris oiwallinen
Joutu tielle juurikkoihin
Karisti tuo kannikkohon,
Tuli Paarma puremahan
Meni sieranten sisálle
Wielá reittengin wálihin
Puri pisti paha Paarma
Tátá hewosta hywásti.
Josta pillastu pahasti
Jouhi

Jouhi häntä joutawalle,
Että särki säädyn luunsa
Taitto jalkansa jalonsa
Sijhen kaatu suuri ruuna
Pienen Paarman pistoxista.

*** *** ***

Yhtä pientä ylpiätä
Wiekkahinta wihollista
Waik' on woimasta wähänen
Älä härsyttä hewillä
Älä yllytä yreldä,
Ole suuri sydämmestä
Ylönkatso ylpeitä
Wiikkityitä wiekkaita;
Waro ittes waromalla
Pahan suowista pahoista.
Autuas on armon saanut
Päästynyt päiwistä pahoista.

C. G.

~~318. VIII. 25.~~
~~55. V. 16.~~
~~Suom. tastenlaiv 3.~~
ja taiteet
Ro. Kannoh. 1. 1